

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**DEZENFORMASYONLA MÜCADELE YASASININ İNTERNET
GAZETECİLİĞİNE ETKİLERİ VE TARTIŞMALAR**

Süleyman Levent BAYRI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. Dr. Mustafa ÖZTUNÇ

TEMMUZ-2025

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

DEZENFORMASYONLA MÜCADELE YASASININ
İNTERNET GAZETECİLİĞİNE ETKİLERİ VE
TARTIŞMALAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Süleyman Levent BAYRI

Enstitü Anabilim Dalı: İletişim Bilimleri

“Bu tez 17/07/2025 tarihinde hibrit olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Prof. Dr. Aytekin İŞMAN	Başarılı
Doç. Dr. Mustafa ÖZTUNÇ	Başarılı
Doç. Dr. Osman Vedüd EŞİDİR	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☒

Hayır ☐

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Süleyman Levent BAYRİ

17/07/2025

ÖN SÖZ

Eğitim sürecinde Bilimsel Araştırma Teknikleri ve Yöntemleri dersinde edindiğimiz bilgiler doğrultusunda düzenlenmiş bir yüksek lisans tezi olan bu çalışmayı hazırlarken, araştırmaya değerli görüşleri ile katkıda bulunan tüm katılımcılara, derslerimizde bir bilimsel araştırmanın önemini ve tüm yönlerini titizlikle bizlere aktaran ve seçtiğim konunun bu yöndeki başka araştırmalara da fayda sağlayabilecek düzeyde hazırlanmasına teşvik eden, fikirleriyle yol göstererek aydınlatan, bilimsel bir araştırma deneyimi kazanmama vesile olan; değerli Tez Danışmanım Doç. Dr. Sayın Mustafa ÖZTUNÇ'a ve öğrencisi olmaktan büyük onur duyduğum Sakarya Üniversitesi'nin değerli Rektörü başta olmak üzere, akademik gelişmemde destek olan tüm akademisyenlere, eğitim sürecinde heyecanımı paylaşarak cesaret veren aileme ve dostlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Süleyman Levent BAYRI

17/07/2025

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iii
GÖRSEL LİSTESİ.....	iv
TABLO LİSTESİ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	11
1.1. Gazetecilik	11
1.1.1. İnternet Gazeteciliği	12
1.1.2. Yurttaş Gazeteciliği	12
1.2. Basın Özgürlüğü	13
1.2.1. Sansür	14
1.2.2. Otosansür	14
1.3. Trol ve Trolleme	15
1.4. Manipülasyon	16
1.5. Yeni Medya ve Hukuk	16
1.5.1. Yeni Medya ve Etik	17
1.6. Dezenformasyon ve Algı Yönetimi.....	18
1.6.1. Misenformasyon	20
1.7. Medya Okuryazarlığı	21
1.8. Dezenformasyonla Mücadele Merkezi	21
1.9. Basın İlan Kurumu.....	22
1.10. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı.....	22
1.11. Kamusal Alan Olarak Yeni Medya ve Sorunlar.....	23
2. BÖLÜM: DEZENFORMASYONLA MÜCADELE YASASI İLE İLGİLİ	
TARTIŞMALAR VE LİTERATÜR	26
2.1. Dezenformasyonla Mücadele: 7418 Sayılı Yasa ve Kapsam.....	26
2.2. Dezenformasyonla Mücadele Yasasının Etkilerine Yönelik Tartışmalar.....	27
2.2.1. Basın Meslek Örgütlerinin Yeni Yasaya Tepkileri	32

2.2.2. TGF: İnternet Yasası Anadolu Basınının Yok Edilme Projesidir	34
2.2.3. TKG: Yeni Yasa Bünyesinde Olumsuz Düzenlemeler Barındırıyor	37
2.2.4. ‘Gazetecilik Meslek Yasası’ Talebi	38
2.3. Sakarya Basın Meslek Örgütlerinin Yeni Yasaya Yaklaşımı	39
2.3.1. SİYAD’dan İnternet Yasasına Tepki Açıklaması	39
2.3.2. Yasanın En Çok Tartışılan ‘Basın Özgürlüğü’ Konusuna Yaklaşımlar.....	41
2.4. Basın Meslek Örgütü Temsilcilerinin Yeni Yasayı Değerlendirmesi.....	42
2.5. İnternet Haber Sitesi Sahip ve Yöneticilerinin Yeni Yasayı Değerlendirmesi.....	44
2.6. İnternet Haber Sitesi Çalışanlarının Yeni Yasayı Değerlendirmesi.....	45
2.7. İletişimle İlgili Resmî Kurum Yöneticilerinin Yeni Yasayı Değerlendirmesi.....	45
2.8. İletişim Bilimleri Alanındaki Uzmanların Yeni Yasayı Değerlendirmesi.....	46
3. BÖLÜM: YÖNTEM.....	47
3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	48
3.2. Araştırmanın Ana Problemi ve Alt Problemler	48
3.3. Hipotezler.....	49
3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	50
3.5. Araştırmanın Süreci ve Sınırlılıkları.....	50
3.6. Veri Toplama Araçları, Araştırmanın Soruları ve Ölçekler.....	51
3.7. Katılımcıların Demografik Özellikleri	52
4. BÖLÜM: BULGULAR.....	58
4.1. Verilerin Analizi	59
4.2. Dezenformasyon Yasanın Hukuksal Etkileri, Tepkiler ve Tartışmalar.....	65
4.3. Dezenformasyon Yasanın Yapısal / Ekonomik Etkileri ve Beklentiler.....	69
4.4. Verilerin Genel Değerlendirmesi.....	71
4.4.1. Hukuksal Sorunlar.....	69
4.4.2. Yapısal / Ekonomik Sorunlar.....	72
SONUÇ	77
KAYNAKÇA.....	82
EK	87
ÖZ GEÇMİŞ.....	131

KISALTMALAR

5N1K	: Ne, Nerede, Ne Zaman, Neden, Nasıl ve Kim?
AA	: Anadolu Ajansı
AK Parti	: Adalet ve Kalkınma Partisi
AKM	: Adapazarı Kültür Merkezi
BİK	: Basın İlan Kurumu
BM	: Birleşmiş Milletler
BTK	: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
ESB	: Erişim Sağlayıcıları Birliği
HDP	: Halkın Demokrasi Partisi
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
MİT	: Millî İstihbarat Teşkilâtı
MYO	: Meslek Yüksek Okulu
RATED	: Radyo, Televizyon ve İnternet Yayıncıları Derneği
RTÜK	: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
SAMED	: Sakarya Medya Derneği
SAÜ	: Sakarya Üniversitesi
SUBÜ	: Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
SGB	: Sakarya Gazeteciler Birliği Derneği
SGC	: Sakarya Gazeteciler Cemiyeti
SHA	: Sakarya Haber Ajansı
SGK	: Sosyal Sigortalar Kurumu
SİYAD	: Sakarya İnternet Yayıncıları Derneği
TGF	: Türkiye Gazeteciler Federasyonu
TGK	: Türkiye Gazeteciler Konfederasyonu
TİNGADER	: Tüm İnternet Gazeteciliği ve Gazeteciler Derneği
TİP	: Türkiye İşçi Partisi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TGS	: Türkiye Gazeteciler Sendikası
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi

GÖRSEL LİSTESİ

Görsel 1: Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan	9
Görsel 2: Dezenformasyon Örneği / “Annem Karne Hediyesi Et Aldı”	20
Görsel 3: TBMM Yasa Tasarısı Görüşmeleri	28
Görsel 4: SİYAD Dezenformasyon Yasasına Tepki Açıklaması	40

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Basın Meslek Örgütleri ve Gazetecilerin Demografik Özellikleri	53
Tablo 2: Meslekî Kurum ve Ajans Yöneticilerinin Demografik Özellikleri.....	55
Tablo 3: Uzmanların Demografik Özellikleri.....	56
Tablo 4: Gazeteciler (Meslek Örgütleri, Yönetici ve Çalışanlar) Mülakat Sonuçları....	60
Tablo 5: İletişim Bilimleri Alanındaki Uzman Katılımcıların Mülakat Sonuçları.....	62
Tablo 6: Tüm Katılımcıların Mülakat Sonuçları	64
Tablo 7: Sakarya İlinin İnternet Siteleri Profili	70

ÖZET	
Başlık: Dezenformasyonla Mücadele Yasasının İnternet Gazeteciliğine Etkileri ve Tartışmalar	
Yazar: Süleyman Levent BAYRI	
Danışman: Doç. Dr. Mustafa ÖZTUNÇ	
Kabul Tarihi: 17/07/2025	Sayfa Sayısı: vii (ön kısım) + 86 (ana kısım) + 44 (ek)
Yeni medya ortamları, toplum hayatının tüm alanlarında köklü değişimlere yol açmakta; bu dönüşümden gazetecilik mesleği de doğrudan etkilenmektedir. Dijital mecraların sunduğu sınırsız ifade özgürlüğü ve teknik kolaylıklar, ana akım medyanın tekeline alternatif oluşturan bağımsız haber kaynaklarının artmasına zemin hazırlamıştır. Bu gelişmeyle birlikte, herhangi bir mesleki yeterliliğe ya da gazetecilik eğitimi altyapısına sahip olmayan kişilerin de internet haberciliğine yöneldiği, bu durumun ise etik dışı uygulamaları ve haksız rekabeti beraberinde getirdiği gözlemlenmektedir. Türkiye’de artan dezenformasyon ve bilgi kirliliği ile mücadele etmek amacıyla 18 Ekim 2022 tarihinde yürürlüğe giren 7418 sayılı “Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” kamuoyunda bilinen adıyla Dezenformasyon Yasası, bu sorunlara yasal bir zeminle müdahale etmeyi hedeflemektedir. Ancak yasanın özellikle 29. maddesi, “halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” fiilini suç kapsamına alması nedeniyle ifade ve basın özgürlüğü bağlamında ciddi tartışmalara yol açmıştır. Bu çalışma, Sakarya ilinde faaliyet gösteren internet medya kuruluşlarının söz konusu yasadan nasıl etkilendiğini ve düzenlemeye ilişkin tutumlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın temel problemi, Dezenformasyon Yasası’nın yerel dijital medya pratiklerine etkisini anlamak ve bu etkinin etik, hukuki ve mesleki boyutlarını ortaya koymaktır. Çalışmanın önemi, dijitalleşme sürecinde medyanın karşı karşıya kaldığı yeni risk ve sorumlulukların yerel bağlamda analiz edilmesine katkı sunmasında yatmaktadır. Araştırmada nitel yöntem tercih edilmiş; veri toplama aracı olarak anket, yarı yapılandırılmış görüşmeler ve katılımcı gözlem teknikleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, internet medyasının hızlı, yaygın ve erişilebilir doğasının, denetimden uzaklaştıkça kamu yararı açısından sorunlar doğurabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte, yasanın içerik üzerindeki potansiyel baskılayıcı etkisi nedeniyle, gazetecilerin ve medya aktörlerinin otosansüre yönelme eğiliminde olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, internet medyasının sağladığı geniş iletişim imkânları kadar, etik sorumluluklar ve yasal sınırlar çerçevesinde denetim ve özen gerektiren bir alan haline geldiği; bu bağlamda, Dezenformasyon Yasası’nın yerel medya aktörleri üzerinde hem düzenleyici hem de kısıtlayıcı bir etki yarattığı ortaya konmuştur.	
Anahtar Kelimeler: Basın Özgürlüğü, Dezenformasyon Yasası, Habercilikte Dijital Dönüşüm, İnternet Gazeteciliği, Medyada Etik Sorunlar	

ABSTRACT	
Title of Thesis: Effects of the Anti-Disinformation Law on Internet Journalism and Debates	
Author of Thesis: Süleyman Levent BAYRI	
Supervisor: Assoc. Prof. Mustafa ÖZTUNÇ	
Accepted Date: 17/07/2025	Number of Pages: vii (pre text) + 86 (main body) + 44 (add)
New media environments have triggered profound transformations across all areas of social life, with journalism being one of the most directly affected fields. The limitless freedom of expression and technical convenience offered by digital platforms have facilitated the rise of independent news sources that challenge the monopoly of mainstream media. As a result, individuals lacking professional qualifications or formal journalism education have increasingly entered the field of online journalism, leading to a proliferation of unethical practices and unfair competition. In response to the growing problem of disinformation and information pollution in Turkey, the “Law on the Amendment of the Press Law and Some Other Laws” (Law No. 7418), commonly referred to as the Disinformation Law, came into force on October 18, 2022. The law aims to provide a legal framework to address these challenges. However, Article 29 of the law, which criminalizes the act of “publicly disseminating misleading information,” has sparked intense debates concerning freedom of expression and press freedom. This study aims to examine how internet media organizations operating in the province of Sakarya have been affected by this legislation and to explore their attitudes toward the new regulatory framework. The main research problem is to understand the impact of the Disinformation Law on local digital media practices and to analyze its ethical, legal, and professional dimensions. The significance of this study lies in its contribution to the local-level understanding of the new risks and responsibilities that media institutions face in the digital age. The study adopted a qualitative approach; data collection tools included surveys, semi-structured interviews, and participant observation techniques. The findings indicate that while the speed, reach, and accessibility of online media provide substantial communication advantages, these same features can lead to significant public interest concerns when left unregulated. Furthermore, the potential chilling effect of the law on content creation has led to an observable trend of self-censorship among journalists and media actors. In conclusion, although internet media offers vast communicative opportunities, it has simultaneously become a domain that requires ethical accountability and legal oversight. The study reveals that the Disinformation Law exerts both regulatory and restrictive influences on local media actors.	
Keywords: Freedom of the Press, Disinformation Law, Digital Transformation in Journalism, Internet Journalism, Ethical Issues in Media	

GİRİŞ

İnternet medyasının bilgi yayma ve toplamada kullanımının giderek artması bu alandaki bilgilerin doğrulanması ihtiyacını doğurmuştur. Yalan haber, propaganda, bilgi kirliliği, yanlış bilgi yayma gibi kavramların öne çıktığı internet medyasında herhangi bir denetim mekanizması olmayışı bu mecrayı artık bir bilgi çöplüğüne dönüştürmüş, paylaşılan bu bilgilerin teyide muhtaç olması ise ‘dezenformasyon’ sorununu ortaya çıkarmıştır.

Dezenformasyon, sadece ulusal ve bölgesel tehlikelerle sınırlı kalmayıp, tüm ülkeleri ve uluslararası toplumları tehdit eden karmaşık bir sorun haline gelmiştir. Bu bağlamda, Türkiye’de internet alanında henüz gelişmekte olan hukuki altyapıyı güçlendirmek amacıyla yeni düzenlemeler hayata geçirilmiştir. Yasal çerçeveyi netleştirmeye yönelik bu adımlar, yalan haberlerin, algı operasyonlarının ve manipülasyonların önüne geçmeyi, aynı zamanda sektörde gazeteci olmayanların yer almasını engellemeyi ve gerçek gazeteciliğin değerini korumayı hedeflemektedir. 18 Ekim 2022 tarihinde yürürlüğe giren bu yasal değişiklikler, internet medyasına yeni hukuki ve yapısal yükümlülükler getirerek, sorunları çözmeyi amaçlamaktadır. Ancak, söz konusu düzenlemeler bazı tepkilere de sebep olmuş ve internet medya sahipleri üzerinde hukuki ve yapısal açıdan ağır yükler oluşturan bu reformlar, çeşitli tartışmaları da beraberinde getirmiştir.

“Basına sansür” olarak nitelenen, düzenlemeler üzerinde süren tartışmaları incelendiği bu araştırmada, ‘Dezenformasyonla Mücadele Yasası’nın ne gibi yaptırımlar uyguladığı, yasa ile getirilen düzenlemelerin internet medyası üzerindeki etkileri ve yasanın tepkilere yol açan bazı maddeleri ile ilgili tartışmaları ve görüşler analiz edilmiştir.

Araştırmanın Konusu

Araştırmada, yeni yasanın internet medyası üzerindeki ekonomik, hukukî ve yapısal etkilerine karşı olumlu-olumsuz yönde görüş belirten katılımcıların yaklaşımları ve internet gazeteciliğinin, yasanın etkisinde nasıl bir dönüşüm yaşadığı incelenerek analiz edilmiştir. Yasanın yürürlüğe girmesiyle internet haberciliğinin dönüşümünde ‘hukuksal’ ve ‘yapısal’ olmak üzere iki önemli yükümlülüğün etken olduğu tespit edilmiştir. Hukuksal sorunların başında; yasanın 29. Maddesinde ifade edilen, yayınlanan içeriklerinin gerçeğe aykırılığı durumunda karşılaşılabilecek hapis cezaları gelmektedir.

Yapısal sorunları ise; haber sitesinin resmî ilan-reklam alabilmesi için belirlenmiş niteliklerde asgari personel istihdamı, resmî adres için kira, vergi gibi giderlerin getirdiği ekonomik yük ile zorunlu günlük haber sayısı ve yüksek oranda okunma-tıklanma sayılarını sağlamada yaşanan sıkıntılar oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Türkiye genelinde tartışmalara neden olan düzenlemeler hakkında, Sakarya ilindeki basın meslek örgütleri ve internet habercilerinin görüşleri, tepkileri ve beklentileri ile resmî iletişim kurumlarının yetkilileri ve iletişim alanında eğitim veren uzmanların görüşlerinin değerlendirildiği bu araştırma, Dezenformasyonla Mücadele Yasası'nın getirdiği yükümlülüklerin olumlu-olumsuz etkilerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Yeni internet yasası gazetecilerin beklentilerini ne oranda karşılamıştır?
- İnternet haber sitelerinin, yeni yasanın yaptırımları ile girdikleri dönüşüm sürecinde karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- Yasanın ne gibi yaptırımlar uyguladığı, yasa ile getirilen düzenlemelerin internet medyası üzerindeki etkileri neldir ve en çok tepkiye yol açan hangi maddeleridir?

Araştırmada, yasanın internet gazetecilerinin beklentisini ne yönde karşıladığı ve düzenlemenin getirdiği yükümlülüklerin etkileri, hukuksal ve yapısal açıdan incelenmiş, elde edilen bulgular ile bilimsel bir çalışma ortaya konmuştur.

Araştırmanın Önemi

İnternet haber sitelerinin, yeni yasanın yaptırımları karşısında nasıl bir dönüşüm içerisine girdikleri, karşılaştıkları sorunlar, çözümüne yönelik öneri ve beklentileri tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler, çözüm yolunda sorunlara dikkat çekmek için hazır birer kaynak teşkil etmektedir.

Bu araştırma, yasanın yeni yürürlüğe girdiği bir dönemde gerçekleştirildiği için, henüz kapsamlı bir araştırma bulunmaması nedeniyle oldukça önem arz etmekte ve bu alandaki benzer çalışmaların gelişmesine katkı sağlayabilecek niteliktedir. Sakarya ilinde akademik literatürde bu türden bir çalışmanın yapılmamış olması da çalışmanın özgünlüğünü ve değerini artırmaktadır.

Dezenformasyon yasasının yeni yürürlüğe girmiş olması, internet gazeteciliği yapanların yasanın yaptırımlarına karşı nasıl davranış bir içerisinde olacağının gözlemlenmesini de zorlaştırırken konu ile ilgili yapılan araştırmayı da güçleştirmektedir. Bu nedenle, elde edilen verilen analizi, araştırmanın yapıldığı süreç içerisinde yaşanan ve gelişen olaylar kapsamında değerlendirilmiştir. Araştırmanın tamamlanmasının ardından gelişecek olası farklı olaylar ve farklı yaklaşımlara yönelik de görüşler değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, Dezenformasyonla Mücadele Yasasının internet medyası üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu ve yeni yasanın getirdiği yükümlülükler yerel internet medyasına nasıl bir değişim ve dönüşüne neden olduğu incelenmiştir.

Nitel yöntem kullanılan bu araştırmada; literatür taraması, karşılıklı görüşme, katılımcı gözlem ve bu konu ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalar değerlendirilmiştir.

Basın meslek örgütü temsilcileri, medya sahipleri ve çalışanları ile basınla ilgili kamu kurum temsilcileri ve iletişim bilimleri alanında eğitim veren uzmanlardan oluşan 25 kişi ile görüşme sağlanmıştır. Verilerin toplanmasında yasa ile ilgili en çok tartışılan 8 soru üzerine yoğunlaşmış yapılan görüşmelerden elde edilen veriler yorumlanmıştır.

Araştırmada, yeni yasanın internet medyası üzerindeki ekonomik, hukukî ve yapısal etkilerine karşı olumlu-olumsuz yönde görüş belirten katılımcıların yaklaşımları ve internet gazeteciliğinin, yasanın etkisinde nasıl bir dönüşüm yaşadığı incelenerek analiz edilmiştir.

Araştırmanın Sayıtları

- Araştırma sorularının yöneltildiği basın meslek kuruluşu başkanları, bu soruları samimi ve bağımsız olarak yanıtlamışlardır.
- İnternet medyası sahip ve çalışanları soruları samimi ve bağımsız olarak yanıtlamışlardır.
- Resmî kurum yöneticileri soruları samimi ve bağımsız olarak yanıtlamışlardır.
- Araştırmanın anketine katılan uzmanlar soruları samimi ve bağımsız olarak yanıtlamışlardır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, Sakarya ili merkez ve ilçelerinde ikamet eden 24 kişi ve Ankara’da ikamet eden bir kişi olmak üzere toplam 25 katılımcının yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorulara verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır. Araştırmaya katkı amaçlı Türkiye’nin çeşitli yerlerinde yeni yasaya gösterilen tepkiler, açıklamalar, haberler incelenmiş ayrıca literatür taramasında benzer konuda yapılan çalışmalar kaynak gösterilerek değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Bölümleri

4 bölümden oluşan araştırmanın birinci bölümünde konu ile ilgili kavramlar ve tanımlara yer verilerek kavramsal bir çerçeve çizilmiştir. İkinci bölümde araştırma konusuna yönelik literatür taramasından elde edilen çalışmalar değerlendirilmektedir.

Üçüncü bölümde; araştırmanın yöntemi, amaç ve önemi anlatılarak, araştırma sürecinde yapılan çalışmalara yer verilmektedir. Dördüncü bölümde ise araştırmanın bulguları ortaya konularak veriler analiz edilmiştir.

‘Dezenformasyonla Mücadele Yasası’nın Gerekliliği ve Tartışmalar

İnternet ortamının sağladığı kolaylık ve hız nedeniyle hayatın merkezine yerleşen dijital medya araçlarının kullanım amaçları da çeşitlenmiştir. Geleneksel medyayı gerilerde bırakan haber siteleri ve sosyal medya platformlarının oluşturduğu internet medyası, üretilen içeriklerin kısa sürede ve düşük maliyetlerle geniş kitlelere yayılmasına imkân veren etkili bir alanı oluşturmaktadır. Bu yönüyle internet medyası, ‘algı yönetimi’ faaliyetlerinde kamuoyu oluşturma ve istenilen biçimde yönlendirmede güçlü bir mecra haline gelmiştir.

Bu mecrada, paylaşımlar gerçek kullanıcıların yanı sıra ‘sahte hesaplar’ tarafından da yapılabilmekte, gündem değiştirme veya gündemdeki konuyla ilgili algıyı değiştirme amaçlı çalışmalar çok etkin bir şekilde kullanılmaktadır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle çok sayıda içerik ve bilgi paylaşımını arttığı bu süreçte, iletişimi bozmaya yönelik faaliyetlerle kullanıcılara zarar veren ‘internet trolleri’ ortaya çıkmıştır. Algı yönetiminde kullanılan bir yöntem olarak trollük

genellikle; kışkırtıcı, cinsiyetçi, ırkçı ve yıkıcı bir üslup kullanan sahte hesaplara internet ortamında sıklıkla rastlanmaktadır.

İnternet medyanın hızlı gelişimi, manipülasyonun ‘bilgi manipülasyonu’ şekline dönüşmesine de neden olmuştur. Bilginin manipüle edildiği anlamına gelen; yalan haber, propaganda, bilgi kirliliği, yanlış bilgi yayma gibi kavramlar internet medyasında öne çıkmıştır. Etkileşime dayalı yapısı nedeni ile bu mecra, giderek çeşitlenen ve etkisini artıran manipülatif faaliyetlerle algı yönetimi oluşturulmasına elverişli bir ortam sağlamaktadır. Gündem oluşturucu siyasi veya toplumsal içerik paylaşımı yapanlar, bireysel ve kitlesel davranış değişikliğine etken olabilmektedir.

İnternet medyasının kullanıcılara hem tüketici hem de üretici olma imkânı veren yapısı, herkesin her an ve her yerde içerik üretip yayabilmesini kolaylaştırmıştır. Bu gelişmeler düşünce ve ifade özgürlüğü, dolayısıyla demokrasi yönünden artı olarak değerlendirilse de yoğun bir bilgi kirliliği ve doğru bilgiye erişimde zorluklara neden olmaktadır. İnternet medyasının bilgi paylaşımı ve toplama alanındaki kullanımının hızla artmasıyla birlikte, bu mecralarda yayılan bilgilerin doğruluğunu denetleme sorunu da gün yüzüne çıkmıştır. Sosyal medya platformları, denetim mekanizmasının sınırlı olması nedeniyle adeta bilgi kirliliğine dönüşmüş durumdadır. Hızla yayılan yanlış veya yanıltıcı bilgiler kullanıcılar tarafından doğrulanmadan paylaşılması “dezenformasyon”un artmasına neden olmaktadır. Medyada oluşan bu etik sorunlar, ayıp olgusunun ötesine geçerek bazı durumlarda suç mahiyetine bürünmekte ve bu nedenle hukukî düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye’de teknoloji ve yeni medya uygulamalarındaki hızlı değişim, yasal düzenlemelerin gecikmesine yol açmış ve zaman zaman mevcut yasaların da yetersiz kalmasına neden olmuştur. Bu nedenle, yeni medya alanında yapılacak düzenlemeler ile hem mevcut hukukî çerçevenin güncellenmesi hem de yeni ihtiyaçlara yanıt verecek biçimde hayata geçirilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. (Birsen, 2017: s.129).

Hükümet, “dezenformasyonla mücadele” kapsamında hazırladığı yasa tasarısını, bu durumu önlemeye ve kamu düzenini korumaya yönelik bir adım olarak savunurken, muhalefet ise bu düzenlemeleri basına yapılan baskı ve sansür girişimi olarak eleştirmektedir. Özellikle, yasa teklifinde yer alan ve “Halkı yanıltıcı bilgiyi yayma” suçunu düzenleyen 29. Madde üzerinde yoğun tartışmalar sürmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi’nden geçirilen ve “Dezenformasyonla Mücadele Yasası”, “Yeni İnternet Yasası” ve “Sosyal Medya Düzenlemesi” gibi isimlerle bilinen 7418 sayılı kanun, kamuoyunda farklı görüşler doğurmuştur. Bir kesim, bu düzenlemeleri sansür ve ifade özgürlüğünün kısıtlanması olarak görürken; diğerleri, devletin toplumun güvenliği ve bireylerin haklarını koruma sorumluluğu gereği zorunlu ve haklı bir adım olarak kabul etmektedir (Birsen, 2017: s.129).

Hükümet tarafından “dezenformasyonla mücadele kapsamında” atılan adımların, kamuoyunda “sansür ve basını susturma” girişimi olarak eleştirilen “Dezenformasyonla Mücadele Yasası”na dönüşmesi süreci, özellikle teklif aşamasında başlayan tartışmalarla devam etmektedir. Bu mevzuatın en çok dikkat çeken ve yoğun tartışmalara neden olan maddesi, “Halkı yanıltıcı bilgiyi yayma” suçunu düzenleyen 29. madde olmuştur.

Türkiye’de geniş yankı bulan ve “Dezenformasyon Yasası”, “Yeni İnternet Yasası” ve “Sosyal Medya Yasası” olarak referans gösterilen 7418 sayılı yasal düzenleme, çeşitli görüşler ve tartışmaları gündeme taşımıştır. Bazı kesimler bu düzenlemeleri ifade özgürlüğünü kısıtlayan, sansür uygulamalarına zemin hazırlayan bir adım olarak görürken; diğerleri, devletin kamu düzenini sağlama ve vatandaşların temel haklarını koruma görevi bağlamında, bu adımların kaçınılmaz ve yerinde olduğunu ileri sürmektedir.

29. Madde kapsamında yer alan düzenleme ise, “Halk arasında korku, endişe veya panik yaratmak amacıyla, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni veya halk sağlığıyla ilgili asılsız bilgileri yaymak” suçunu tarif etmekte ve bu suçun failine, kamu barışını bozma kapasitesi de göz önünde bulundurularak, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası öngörmektedir. Ayrıca, suçun faili kimliğini gizleyerek bir örgüt faaliyeti çerçevesinde bu suçu işlemesi halinde, cezanın yarı oranında artırılması hükmü de yer almaktadır. Muhalefet partileri, hukukçular ve dijital medya kullanıcıları tarafından bu maddeye yönelik yoğun eleştiriler ise birkaç ana başlıkta toplanmaktadır:

- İfade özgürlüğünü zayıflatacak ve olası sansüre kapı aralayacaktır.
- Soruşturmalar ve hukuki işlemlerin hızlanmasına neden olacaktır.
- Toplumda kaygı ve tedirginliğin yaygınlaşmasına yol açacaktır.
- Anayasa’nın 13. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Anayasa'nın bu maddesi, temel hak ve hürriyetlerin yalnızca kanunla ve belirli sınırlamalar çerçevesinde sınırlandırılabilirliğini öngörmektedir (Gözler, 2001).

- Düzenleme, seçim dönemlerinde adil rekabeti olumsuz etkileyecektir.
- 29. Maddenin belirsizliği ve muğlaklığı, hukukî anlamda suiistimale veya yargıçlar nezdinde niyet okuma olasılıklarını arttıracaktır (Ceyhan, 2022).

İçeriği, internet medyasını hukukî açıdan düzenlemek amacıyla hazırlanan ve TBMM'ye sunulan 40 maddelik teklifin kabul edilmesiyle, 18 Ekim 2022 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan 7418 sayılı yasa yürürlüğe girmiştir. Bu düzenleme, başlangıçta hemen uygulamaya konmuş ve özellikle 20, 21, 22, 25, 26 ve 27. maddeleri ile 28. maddelerin bazı fıkraları ise 1 Nisan 2023 itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Bu gelişmelerle birlikte, Türkiye'deki dijital haber siteleri ve internet medyası yasal mevzuat kapsamına alınmıştır. Yeni internet yasası, meslek etiğiyle ilgili bazı sorunların suça dönüşmesine neden olan durumları da düzenleyerek, belirli etik ihlallere ilişkin yaptırımlar getirmiştir.

İnternet haber sitelerinin süreli yayın kapsamına alınması, dijital çağın dinamikleri ve rekabet ortamı açısından önemli bir adım olarak görülmektedir. BİK Genel Müdürü Cavit Erkinliç, bu düzenlemenin, "İnsanî ve vicdanî değerler bakımından ciddi bir sorunla karşı karşıya kaldık. İnternet haber sitelerinde çalışanların, haber müdürü, editör, muhabir ve görsel çalışanların hakları neredeyse hiç sağlanmıyordu. Ayrıca, mesleki kimliklerini gösteren basın kartı alma imkanları da yoktu. Artık, bu sorunları ortadan kaldıracak yeni bir döneme girdik" şeklinde bir değerlendirme yapmıştır.

İnternet medyasına yönelik yasal düzenlemenin önemli yönlerinden birinin; haberin kaynağı, öznesi ve hedef kitlesiyle doğrudan bağlantılı olduğuna vurgu yapan Erkinliç, bu düzenleme sayesinde kimliksiz ve sahipsiz internet siteleri üzerinden yapılan operasyon haberlerinin de sona ereceğini belirtmektedir.

"Son 20 yılda yüzlerce kamu görevlisi, siyasetçi, yerel yönetici veya sıradan vatandaş, yalan ve iftira kampanyalarının hedefi olmuş, itibarı zedelenmiştir. Ancak, muhataba ulaşmak ve tekzip göndermek, adres bilgileri olmadığı için mümkün değildir. Açıklama yapmak veya haberi yapan veya yaptıran kişilerle iletişime geçmek de zordur. Dijital platformlar, adeta tuzaklar ve bilinmeyen zararlar içeren bir alana dönüşmüş durumda; hangisinin kime zarar vereceği belirsiz. Bu düzenlemenin, dijital ortamda ciddi bir temizliği beraberinde getireceğine

inanıyorum. Gazeteciliğe zarar vermeyenlerin sektörde tutunması ise artık imkânsız hale geliyor. Aynı zamanda, gerçekten mesleğini icra eden, emek veren ve üretim yapan haber siteleri hak ettikleri değere kavuşacak ve olumsuz genellemelerin muhatabı olmaktan kurtulacaktır” (Erkılınç, 2023).

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun ise, “Türk Basın Tarihini Yeniden Düşünmek Sempozyumu”nda yaptığı açıklamada, yeni yasal düzenlemenin, habercilik kisvesi altında dezenformasyon üreten ve bu içerikleri yayıp yaymayanların masum olamayacağını vurgulamıştır. Altun, bu durumun medya özgürlüğü veya ifade hürriyetinden çok, dezenformasyon yapanlar ve kişilik haklarına saldıranlar için rahatsızlık kaynağı olacağını ifade etmiştir.

Türkiye’nin dünyada en çok dezenformasyona maruz kalan ülkeler arasında yer aldığına dikkat çeken Altun, gerçeklerin yerini; hız, tıklanma, sosyal medya metriği, sansasyon, tiraj ve reyting gibi unsurların aldığını vurgulamıştır. Altun’a göre; kurgu metinler, asparagas haberler, montaj diyaloglar ve görseller aracılığıyla gerçekler çarpıtılmakta, algı yoluyla ‘olgu’ yok sayılmakta ve gerçeklik yerini ‘benzetilmiş’ bir dünyanın şekillenmesine bırakmaktadır.

Batı merkezli değerler ve uluslararası alanda yalan ile dezenformasyon temeline dayanan bir medya sistemini asla kabul etmediklerini belirten Altun, haber üretimi altında yanıltıcı, gerçek dışı içeriklerin yaygınlaşmasının masum sayılmayacağını vurgulayarak bu durumun ne medya özgürlüğü ne de ifade hürriyeti ile bağdaşmadığını ifade etmiştir.

Günümüzde dezenformasyon, sadece ulusal ve bölgesel ölçekte değil, tüm dünya ülkelerini ve uluslararası toplumu tehdit eden ciddi bir tehlike haline gelmiştir. Bu tehditle mücadelede en önemli adımların uluslararası iş birliği ve kararlılık göstermek olduğunu belirten Altun, tüm platform, kurum ve kuruluşları, dezenformasyon gerçeğini ve bununla mücadelede uluslararası ortaklığın önemini, herhangi bir çifte standart olmaksızın kabul edip adımlar atmaya çağırılmaktadır. Altun, Cumhurbaşkanı’nın dezenformasyon ve hakikat savunuculuğu vizyonu doğrultusunda, vatandaşların hak ve hukuklarını korumak adına gereken her türlü yöntemi kullanmaya devam edeceklerini ifade etmektedir. En çok dezenformasyona maruz kalan ülkelerden biri olarak, Türkiye’nin bu yasalar ve önlemlerle mücadelesini kararlılıkla sürdüreceğini vurgulamaktadır (Altun, 2023).

Bu yaklaşım, Türkiye'nin dezenformasyonla mücadelesini ve bu konudaki yasal düzenlemeleri ele alırken, aynı zamanda uluslararası iş birliğinin önemini de vurgulamaktadır. Dezenformasyonun günümüzdeki etkileri ve tehditleri göz önüne alındığında, bu tür düzenlemelerin ve iş birliklerinin gerekliliği daha da önemli hale gelmektedir. Altun'un bu yöndeki mesajı, kararlılık ve eylem çağrısı içermekte, devletin bu konudaki rolünü güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Dezenformasyonun yalnızca bir güvenlik sorunu olmadığını, küresel bir sorun haline gelişiyle buna ilişkin düzenlemenin kaçınılmaz olduğunu vurgulayan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ise yeni yasanın toplumu yalan ve dezenformasyona karşı korumayı amaçladığını kaydetmiştir.

Görsel 1: Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan

Kaynak: Anadolu Ajansı

Erdoğan, sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla, dezenformasyonun hızla yayıldığını, etkili bir denetimi olmayan bu mecraların yaydığı yalan ve üretilmiş haberlerin milyonlarca insanın hayatını olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

Ortaya ilk çıktığı zamanlarda bir özgürlük alanı olarak nitelenen sosyal medyanın, günümüzde demokrasiyi tehdit eden baş kaynaklardan biri haline geldiğini söyleyen

Erdoğan, dezenformasyonun yalnızca bir millî güvenlik meselesi olmadığına, küresel bir güvenlik sorununa dönüştüğüne dikkat çekmiştir.

“Sosyal medya mecralarının yaygınlaşmasıyla birlikte, yalan haberlerin, manipülasyonun ve dezenformasyonun benzeri görülmemiş bir hızla yayıldığına hep birlikte şahitlik ediyoruz. Dijital faşizmin yükselişi ve yalan haberlerin oluşturduğu bilgi kirliliği karşısında, bizim gibi gelişmiş demokrasilere sahip ülkeler de ciddi bir teyakkuz halindedir. Bugün gelinen noktada, dezenformasyon yalnızca bir milli güvenlik meselesi olmaktan çıkmış, küresel ölçekte bir güvenlik tehdidine dönüşmüştür. Kamuoyunu doğru ve sağlıklı bilgiyle buluşturmak, hakikat ekseninde dezenformasyon ve kara propaganda ile mücadele etmek bu açıdan büyük bir önem taşımaktadır. Vatandaşlarımızın doğru ve tarafsız bilgiye ulaşma hakkını gözeterek, toplumumuzun özellikle savunmasız kesimlerini yalan ve bilgi kirliliğine karşı koruma gayreti içindeyiz” (Erdoğan, 2023).

1. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Gazetecilik

Gazetecilik, bilgi ve haberleri doğru, tarafsız ve etkin bir şekilde toplumla buluşturmayı amaçlayan, tarih boyunca temel iletişim ve farkındalık aracısı olan kıymetli bir meslektir. Belirli niteliklere sahip hem alaylı hem de mektepli gazeteciler, özel niteliklerle donanmış olup, bu mesleğin güvenilirlik ve insanlara ulaşma köprüleri olma işlevini sürdürürler. Bu meslek, sadece haber aktarmak değil, aynı zamanda toplumun bilinçlenmesine ve gelişmesine katkıda bulunmayı da hedefler.

Türkiye’de meslek adına gazeteciliğe şöyle farklı tanımlamalar da getirilmiştir:

“Gazetecilik, halkın doğru bilgiye ulaşması için etik sınırlar içinde iktidar ve güç odaklarına karşı cesurca mücadele etmeyi göze almak ve bunun bedelini ödemeyi kabul etmekle ilgilidir. Bu meslek, doğruları korkusuzca ortaya koymayı, topluma hizmet eden bir savaş alanıdır.”

“Gazetecilik, çarpıtılmamış saf gerçekleri iletişim yoluyla halkla buluşturan bir köprü görevidir. Gerçekleri hiçbir baskı ve korku olmadan yazan ve toplumla paylaşan gazeteci ise, mesleğinde en büyük rehberi vicdanıdır; bu sayede objektiflik ve dürüstlük ön plandadır.”

“Gazetecilik, zamanı doğru kullanmak ve belgeyle sadık kalmak suretiyle gerçekleri ortaya çıkarmaktır. Güçlü olanın baskısına rağmen haklı olduğuna inanmak ve zayıfı korumak temel ilkesidir. Asıl amacı, halkın bilgi ve karar hakkını savunmak ve demokrasiyi, eşitliği, adaleti güçlendirmektir.”

“Gazetecilik, bilginin ve mesajın aktarım sürecidir; aktarma sırasında içerik şekillenir, derinleşir. Gazeteci, gerçeğe sadık kalarak ilerledikçe, onun gerçeği tanımlama ve belirleme hakkı doğar. Bu, onun mesleğin temel taşıdır.”

“Gazetecilik, toplumun güvenilir ve doğru bilgiye ulaşmasını sağlama ısrarıdır. Habercilik, karar verme süreçlerinde toplumun doğru bilgiyle donatılmasıdır; bu meslek, halkın ihtiyaç duyduğu bilgiyi sunma göreviyle toplumun denge ve denetimine katkıda bulunur.”

“Gazetecilik, güç, nüfuz ve kamu kaynaklarını kullanan yöneticilerin halktan sakladıklarını açığa çıkarmaktır. Toplumun aydınlatmak ve denetlemek, gazetecinin temel amacıdır; bu sayede toplumun haklarını ve çıkarlarını korumaya odaklanır.”

“Gazetecilik, toplumun bilinçli kararlar alabilmesi için bilinmeyen veya örtbas edilen olayları ortaya çıkarma ve doğru bilgiyi yayma mesleğidir. Bu meslek, kamuoyunun doğru bilgiyle donatılması ve aydınlatılması göreviyle demokratik bir fonksiyon görür.”

“Gazetecilik, güncel veya geçmiş gelişmeleri yasalara, etik ilkere ve doğrulama kurallarına uygun biçimde işleme ve yayımlama sürecidir. Kamuoyunu bilgilendirme ve denetleme amacıyla çalışan bu meslek, demokrasinin temel unsurlarıyla yakından bağlıdır; ifade ve basın özgürlüğü ne kadar genişse, gazetecilik de o kadar yüksek kalitede ve etkili olur.”

1.1.1. İnternet Gazeteciliği

İnternet gazeteciliği, teknolojik gelişmeler ve dijital erişimin yaygınlaşmasıyla geleneksel gazetelerin önüne geçerek daha fazla okunur hale gelmiştir. Bu yeni medya şekli, kullanıcıların dünya genelinde ve ülkemizde olan biteni anında ve sınırsız bir erişimle takip etmesine olanak tanır. Artık sabah gazetesini beklemek yerine, akıllı telefonlar, tabletler veya bilgisayarlar aracılığıyla tek tıkla en güncel haberlere ulaşabiliriz. İnternet gazeteciliği, sınırları kaldıran ve kullanıcı odaklı bilgi akışını sağlayan devrim niteliğinde bir iletişim platformudur.

1.1.2. Yurttaş Gazeteciliği

Elinde akıllı telefon veya herhangi bir iletişim cihazıyla, mesleki gazetecilik eğitimi veya yetkisi olmadan, çevrede olup biten olaylara tanıklık edip, bu olayları kaydedip hızlıca paylaşan kişiler, yurttaş gazetecileri olarak tanımlanabilir. Yani, resmî gazetecilik unvanı veya meslek bağı olmadan, bireylerin sosyal medya ve dijital platformlar aracılığıyla kamuoyunu bilgilendirme amacıyla ve olaylara şahsi gözlemlerini, videolarını veya fotoğraflarını paylaşmasıyla oluşan yeni nesil haberleştirme biçimidir.

Yurttaş gazeteciliği, bazı önemli gelişmeler sonucu ortaya çıkmış; Güney Kore ülkesinde OhMyNews adlı haber sitesi 2000 yılında, “her yurttaş bir muhabirdir” sloganı ile yayın hayatına başlayarak yurttaş gazeteciliğinin öncülerinden biri olmuştur. Ancak site, 2010

yılında “haber doğrulama”dan kaynaklı yaşanan zorluklardan dolayı yurttaş haberlerini yayımlamaya son vermiştir (Metin, 2023).

1.2. Basın Özgürlüğü

Basın özgürlüğü, bireylerin görüş ve düşüncelerini medya aracılığıyla serbestçe dile getirme ve yayma hakkı olarak tanınlanmaktadır. Bu özgürlük, sadece fikir ve görüşlerin iletilmesi hakkı ile sınırlı değildir. Bilgi ve düşüncelerin serbestçe toplanması, yayılması ve medya yayınlarının korunmasını da içerir. Hataların, tutarsızlıkların, sahtekârlıkların ve suistimallerin tespit edilerek hukuk dışılıkların ortaya çıkarılması, düşünce ve ifadenin serbestçe açıklanabilmesi sayesinde sağlanır. Demokratik anayasal toplumlarda bu özgürlüğün tanınmasının gerekçelendirilmesi açısından, devletin ve toplumun onurunun korunmasında hayati öneme sahiptir.

İktidar baskısı, tehdit ve şiddet ortamında, medyanın toplumun çıkarları adına bir ses olarak işlev göstermesi veya kamusal çıkar için hizmet etmesi beklenemez. Bu nedenle, basın özgürlüğü, her bireyin diğer kişisel özgürlükleri gibi korunması gereken "anayasadan doğan" bir hak olarak görülür ve bu özgürlük basına tanınmış bir ayrıcalık olarak değerlendirilmez. Ayrıca bu hak, Birleşmiş Milletler tarafından uluslararası olarak desteklenmekte ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde güvence altına alınarak birçok ülkede kabul edilmiştir. Türkiye'de, demokratik yapının temelini oluşturan anayasal kurum, basın özgürlüğüne özel bir değer verir. Bu durum, Anayasa'nın 25, 26 ve 27. maddelerinde açıklanmıştır. Ancak basın özgürlüğü, toplumun doğru ve özgürce bilgi almasını sağlayan temel bir hak olmakla birlikte, diğer özgürlükler gibi Anayasa ve Basın Yasası gibi yasal düzenlemelerde belirtilmiş bazı sınırlamalara tabidir.

Basın özgürlüğünün başlıca sınırlarını; yasal sınırlamalar, özel hayatın korunması, millî güvenlik ve kamu düzeni, toplumsal değerlere ve ahlaka saygı, yargı ve hukukî kararlar oluşturmaktadır. Bu sınırlar birey haklarının korunması ve kamu düzeninin güvenliği açısından önemlidir. Basın özgürlüğü, düşünce ve ifade özgürlüğünü temel almakla birlikte diğer yandan başkalarının haklarını ve kamu düzenini korumak amacıyla yasal ve etik sınırlar içinde kalmalıdır.

Basın Özgürlüğünün Önemi Nedir? Demokrasilerin sağlıklı işlemesi için temel unsurlardan biri, basın özgürlüğüdür. Bu özgürlük olmadan halkın bilgi edinme hakkı ve

farklı görüşleri öğrenme imkanları engellenmiş olur. Sonuç olarak, toplumda bilgi eksikliği, manipölasyon ve yozlaşma gibi olumsuzluklar ortaya çıkabilir. Ayrıca, basın özgürlüğü, hükümetleri ve kamu görevlilerini denetleyerek, yolsuzlukların ve kötü yönetim uygulamalarının açığa çıkmasında önemli bir araçtır.

Basın Özgürlüğü ile İfade Özgürlüğü Aynı mı? Basın özgürlüğü, gazetelerin ve medya kuruluşlarının haber yapma ve yayınlama özgürlüğü olarak tanımlanırken, ifade özgürlüğü ise, bireylerin düşünce, inanç ve fikirlerini özgürce açıklama hakkını ifade eder. Basın özgürlüğü, ifade özgürlüğünün özel bir parçası olmakla birlikte, ifade özgürlüğü daha geniş bir kavramdır ve herkesin kendi düşüncelerini, inançlarını ve fikirlerini serbestçe ifade etme hakkını kapsar. Bu hak, vatandaşlar, tüzel kişiler veya yabancılar gibi herkes için geçerli olup, sınırlandırmalara tabi tutulabilir; ancak, koruma alanı genel olarak herkesin bundan eşit şekilde yararlanmasını sağlar. Anayasa'ya göre, ifade özgürlüğü herkes tarafından ayırım gözetilmeksizin korunur (Karan, 2018).

1.2.1. Sansür

Genelde hükümet tarafından uygulanan, çeşitli kavramların çeşitli yollarla kontrol altına alınmasıdır. Sansürün en somut amacı; toplumu, devletin üzerinde kontrol sağlayacağı şekilde korumak ve geliştirmektir. Genellikle toplumu etkileyen durum ve eylemlerde uygulanan sansür, ifade özgürlüğünü kısıtlama amacı da taşıyabilir. Sansür uygulaması tek bir kelimeden başlı başına bir kavrama kadar değişebilmekte, değerler ve ahlâkî yargılardan etkilenebilmektedir. Sansür ayrıca, toplu iletişimden bazı düşünceleri ve anlayışları çıkarma yolu ile algıyı kontrol etme eylemi olarak da nitelendirilmektedir.

1.2.2. Otosansür

Otosansür, kendisini ifade etmekten ya da düşüncelerini paylaşmaktan kaçınması veya belirli konularda söz söylemekten vazgeçmesi durumu olarak tanımlanmaktadır. Bu olgu, dışarıdan açık bir baskı veya müdahale olmadan, kişinin kendiliğinden, kendi iradesiyle yaptığı sansür anlamına gelir. Otosansür, kişinin bilinçli veya bilinçsiz olarak içsel kaygılar, korkular veya toplumsal beklentiler nedeniyle kendisini sınırlandırmasıdır. Bu durumun ortaya çıkmasında korku, utanç, toplumun genel sansür kültürü, özgüvensizlik, yargılanma endişesi gibi faktörler rol oynar. Kendini ifade etmek isteyen bireyler için

otosansür, ciddi bir engel teşkil eder ve bu durum, toplumda özgür düşüncenin ve ifade özgürlüğünün zedelenmesine yol açar.

Otosansürün çeşitli türleri bulunmaktadır: kişisel otosansür, toplumsal baskıya bağlı otosansür ve yayıncıların uyguladığı otosansür. Toplumsal otosansür, bireylerin toplumun baskısıyla kendilerini sansürlemesi şeklindedir. Yayıncı otosansürü ise medya kuruluşlarının belirli konuları ya da görüşleri sınırlaması veya sansürlemesi anlamına gelir. Bu uygulama, haber içeriklerinde, politik alanlarda ve çeşitli iletişim ortamlarında karşımıza çıkar.

Sıklıkla tartışmalı veya riskli konular üzerinde otosansür uygulanır; örneğin, savaş zamanlarında askeri sırların sızmasını engellemek amacıyla gazetecilerin belli haberleri yapmamaları tercih edilir. Körfez Savaşı başlangıcı ve sonrasındaki olaylarda, haberlerin sansüre tabi tutulması buna örnektir. Türkiye’de medyanın özgürlük sıralamasında 121. sırada yer alması, birçok sansür ve otosansür uygulamasını beraberinde getirmektedir.

Daha çok otoriter rejimler altında gözlemlenen otosansürün temel nedeni, kişilerin söyledikleri veya yazdıkları nedeniyle yargılanma korkusudur. Ancak zaman zaman bu uygulamanın faydalı durumları da olabilmektedir; mesela, İran Rehine Krizi döneminde, gazetecilerin hayatını tehlikeye atmamak adına bazı haberlerin yapılmaması tercih edilmiştir (Ne Oldu, 2023).

1.3. Trol ve Trolleme

Gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde, farklı kullanıcılar arasında etkileşim ve bilgi alışverişi önemli ölçüde artmıştır. Ancak bu durum, bazı kötü niyetli grupların ortaya çıkmasına da zemin hazırlamıştır. Bu gruplar, iletişimi bozmak, insanları provoke etmek ve dikkatleri üzerlerine çekmek amacıyla hareket eden “İnternet trolleri” olarak tanımlanmaktadır. Trolleme ise, bu davranışlara verilen genel addır ve kasıtlı, rahatsız edici ve zaman zaman zararlı hareketleri kapsamaktadır. Çevrimiçi ortamlarda sıklıkla rastlanan bu davranışlar, insanların duygularını istismar edici, kışkırtıcı ve düşmanca eylemlerle kendini gösterir. Bir başka ifadeyle, trollük, “insanları bilinçli ve gizli yollarla kızdırma sanatıdır” şeklinde de tanımlanabilir. Bu tür olumsuz davranışlar, internet mecrasında yıkıcı etkilere yol açarak iletişimi olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

1.4. Manipölasyon

Manipölasyon, başkalarının duygu, düşünce ve davranışlarını fark ettirmeden değıştirme amacıyla kullanılan çeşitli yöntemler bütünüdür. Bu süreçte manipölatör, karşısındaki kişinin iradesini kendi çıkarları doğrultusunda etkilemek için bilinçli veya bilinçsiz çeşitli stratejiler uygular. Kendini haklı çıkarma ve bireysellik duyguları ile hareket eden manipölatif kişiler, genellikle bencil ve çıkar odaklıdır. Bu davranışlar hem manipöle edilen kişi hem de manipölatör üzerinde olumsuz etkiler bırakabilir ve ciddi sonuçlara yol açabilir. Bu nedenle, farkındalık kazanmak ve gerekirse profesyonel destek almak bu durumların önüne geçmekte oldukça önemlidir.

Manipölatif kişiler veya gruplar, kendi çıkarları doğrultusunda hareket ederek, etik olmayan yollarla başkalarının düşünce ve davranışlarını yönlendirmeyi amaçlar. Algı yönetimi ve psikolojik baskı unsurları taşıyan bu süreç, yalnızca psikolojik bir etki oluşturmakla kalmayıp aynı zamanda hak ihlali boyutuna ulaşabilir. Bu durum, bireylerin hem özgür iradesini hiçe sayma hem de psikolojik bir saldırı olarak değerlendirilmektedir (Erdem, 2023).

Manipölasyon Nasıl Gerçekleşir? Manipölatörler, insanların zihin altyapısını şekillendirmek ve davranışlarını yönlendirmek amacıyla çeşitli yöntemler kullanır. Bazen ikna sanatıyla, bazen de duyguları sömürme taktikleriyle karşı tarafın kararlarını ve tutumlarını kontrol altına almaya çalışırlar. Bu süreçte, aşağılama, sevgi ve ilgi gösterememe gibi şekillerde duygusal şiddet içerikli davranışlar da yoğunluk kazanır. Ayrıca, karşı tarafı suçlu hissettirecek manipölatif ifadelerle onların kendilerini suçlu, değersiz veya sorumlu hissetmesine neden olabilmektedirler (Erdem, 2023).

1.5. Yeni Medya ve Hukuk

Yeni medya, internet teknolojileri sayesinde oluşturulan ve kullanıcılar arasında karşılıklı etkileşime imkân tanıyan dijital platformları kapsar. Bunlar arasında sosyal medya siteleri, web sayfaları ve mobil uygulamalar öne çıkar. Hızla gelişen internet teknolojileriyle birlikte, günümüzde Web 2.0'ın sonları ve Web 3.0'ın başlangıcı olarak nitelendirilen bir dönemde bulunuyoruz. Bu dönemde, geleneksel içerik tüketicisi pozisyonunda olan kullanıcılar, bloglar ve sosyal medya platformları sayesinde aynı

zamanda içerik üreticisi haline gelmiştir. Bu süreçte yurttaş gazeteciliği faaliyetleri de artış göstermiş ve “yeni medya” kavramı ortaya çıkmıştır.

Hukukî açıdan bakıldığında, “yeni medya hukuku” adında bağımsız ve kapsamlı bir hukuk dalı henüz tam anlamıyla şekillenmiş değildir. Dünya genelinde yeni medya alanında çeşitli hukuki boşluklar bulunmakta ve ülkeler buna farklı yaklaşımlar sergilemektedir; bazıları daha liberal, bazıları ise daha katı düzenlemeler getirmektedir. Tarih boyunca hukuki düzenlemeler, teknolojik gelişmelerin gerisinde kalmış ve yeni uygulamalarla ortaya çıkan sorunlar karşısında da hukuki çözümler üretmek zaman almıştır. Dolayısıyla, yeni medya kullanımına ilişkin genel ve bütüncül hukukî kuralların oluşturulması halen devam eden bir süreçtir. Özellikle suçların tespiti ve failin müdahale edilmesi konularında, ceza muhakemesi süreçlerindeki zorluklar, fiilin faili tarafından işlendiğinin belirlenmesinde karmaşıklık yaratabilmektedir.

Yeni medyada işlenen suçlar ise, oldukça geniş ve çeşitli olduğu için günümüzde yoğun tartışmalara yol açmaktadır. Sosyal ağlar, kullanıcılara hem toplumsal yaşamlarına katkıda bulunma ve kolaylık sağlama imkânı sunarken, aynı zamanda suç işleme konusunda da sınır tanımayan platformlar haline gelmiştir. Bilişim sistemlerine yönelik suçlar veya bu sistemler aracılığıyla işlenen suçların artmasıyla birlikte, kişilerin bilinçsiz ve sorumsuzca hareket etmeleri, önemli bir sorun olmuştur. Bu alanda hukuk ve teknik boyutlar birlikte değerlendirilmekte ve karmaşık biçimde tartışılmaktadır. Kapsamı çok geniş olan bu konu, hukukî açıdan farklı boyutlar taşımakta ve klasik hukuk yöntemleriyle çözüm üretmek zorlaşmaktadır. Bilişim sistemlerinin denetlenmesi ve suçların önlenmesi konusunda, yeterli teknik donanımına sahip adli bilişim uzmanları, savcılar ve mahkemeler ile güvenli yazılımların kullanımı önemli olsa da sistemlerin tam anlamıyla denetlenebilmesi hâlâ mümkün görünmemektedir. Bu da ayrı bir tartışma konusu olarak değerlendirilmektedir (Gökçe, 2020).

1.5.1. Yeni Medya ve Etik

Etik kavramı, sıklıkla ahlâk kavramı ile eşanlamli şekilde kullanılsa da bu iki terim arasında ayırt edici nitelikler bulunmaktadır. Ahlak, “insanların iyi veya kötü olarak nitelendirilen manevi özellikleri ile bu özelliklere bağlı davranışlar ve huylar” şeklinde tanımlanırken, etik ise “insanların davranış ve yargılarını ahlak temelinde inceleyen felsefi bir disiplin, yani ahlâk felsefesidir.”

Günümüzde, özellikle yeni medya ortamlarının hızla gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan etik sorunlar, bu kavramların yeniden değerlendirilmesini zaruri kılmıştır. Yeni medya etiği, özellikle yeni medya platformlarındaki problemlere ve kullanıcı sorumluluklarına odaklanan bir kavram olarak öne çıkmaktadır. Bu ortamların içerik üretiminde yaşanan artış, hızlilik ve çeşitlilik, yeni medyanın etik açıdan ele alınmasını kaçınılmaz hale getirmiştir (Binark ve Bayraktutan, 2013: 25-26).

Geleneksel medyada var olan etik sorunlar devam ederken, yeni medya ve özellikle sosyal medya unsurlarının hayatımıza girmesi ve nerdeyse hayatımızın merkezine yerleşmesiyle beraber yeni etik meseleler de gündeme gelmeye başlamıştır. Sosyal medyada karşılaşılan başlıca etik problemler arasında; özel yaşamın gizliliğinin ihlali, genel ahlakâ aykırı içeriklerin paylaşımı, telif haklarının ihlali ve kullanıcıların yoğun reklam ve tanıtım içerikleriyle karşılaşması gibi konular gösterilmektedir.

Bilgi ve haberlerin doğruluğunun teyit edilmesi, geleneksel medyada olduğu kadar sosyal medyada da büyük önem taşıyan bir husustur. İçeriğin özgünlüğü ve güvenilirliği bakımından, kamuya sunulacak bilgiler ile tanıtıcı veya reklam içeriği arasındaki ayrımın netleştirilmesi ve editöryal kontrol mekanizmalarının etkin bir biçimde işletilmesi gerekmektedir (Güven, 2021).

1.6. Dezenformasyon ve Algı Yönetimi

Yanlış veya doğruluğu bulunmayan, kasıtlı olarak yayılmış bilgi dezenformasyon olarak adlandırılmaktadır. Kısaca, bilgi çarpıtma anlamına gelir. Yanlış bilgi ve haberleri kullanarak kişileri ve toplumları yönlendirmek için sosyal alanda kullanılan en etkili araçlardan biridir. Yanlış bilgi üreterek ve yayarak ya da mevcut bilgiyi kötü niyetle çarpıtarak yanıltma gerçekleştirilebilir. Türkçede sık kullanılan bir terim olan dezenformasyon aslen Fransızca kökenli bir kelimedir. Günümüzde dünyadaki gerçek bilgilere yönelik en büyük tehditlerden biri olan dezeformasyon, ne kadar hızlı yayıldığı düşünüldüğünde kaygı veren sorunların başında gelmektedir.

Algı, bir kişi hakkındaki uyarıcıların veya olayların yorumlanmasıyla zihinlerde oluşan şekle atfedilen anlam olarak ifade edilmektedir. Algı, her şeyin kısmen, içgüdüsel veya kısmi bir versiyonu olarak değil, veriler arasındaki bütünsel ilişkiler temel alınarak

gerçekleşmektedir. Dolayısıyla, algı, dış çevreden gelen verilerin zihinlerimizde aldığı şekle verilen anlamdır (Türk, 2014).

Algı yönetiminin temel dinamiği, kişinin neye ve kime inanmayı tercih ettiğine dayanır, güvenilirlik faktörü olsa da esas belirleyici unsur insanların inanç ve tercihleridir. Günümüzde, algı yönetimi özellikle siyaset, askeri ve medya alanlarında yoğun şekilde kullanılmakta olup, stratejik iletişim kapsamında meşruiyet kazandırmak, toplumsal rızayı oluşturmak ve olgulara ilişkin algıyı şekillendirmek amacıyla uygulanmaktadır.

Algı yönetimi dört adımdan oluşmaktadır: İlk olarak hedef kitlenin ilgisinin çekilmesi; sonrasında hedef kitlenin ilgisini çekmek için istenilen bilgilerin sunulması, bu bilginin hedef kitlenin hafızası ve deneyimleriyle tutarlı bir şekilde tasvir edilmesi ve bilginin tekrar edilmesidir.

Günümüzde gerçeklikten çok, algının ön plana çıktığı ve toplumsal rızanın şekillendiği bir medya ve iletişim ortamında, algı yönetimi stratejileri, politika ve toplumun yönlendirilmesinde merkezî bir araç haline geldiği görülmektedir (Göksu, 2021).

Tüm dünyada ülkelerin kamuoyu oluşturmak için kullandığı özellikle siyasi kararların alınma aşamasında başarılı bir yöntem olmuştur. Algı yönetimi; davranış ve düşüncelerin belirlenmiş hedefler doğrultusunda yönlendirilmesini kapsamaktadır. Bunun için etki mekanizmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Amaç bilgi ve mesajları yaymak ya da istenmeyen bilgilerin yayılması önlemektir. Hedeflenen davranış veya düşünce değişikliğinin gerçekleşmesi ise algı yönetimi sürecinin başarısını göstermektedir.

Dezenformasyon Örneği “Annem Karne Hediyesi Et Aldı” İddiası: Bir televizyon kanalında yayınlanan haber bülteninde, İstanbul’da bir çocuğun karne sevincini propaganda malzemesine dönüştüren bir yayın yapıldı. Haber kapsamında, çocuk şu ifadeyle görüntülendi: “Annem, karne hediyesi olarak et aldı.” Ayrıca, bir kasaba sakininin de çocuğa karne hediyesi olarak üç parça pirzola verdiği görülmüyordu.

Bu haber, dijital ve sosyal medyada geniş yankı uyandırdı; kullanıcılar mesajlaştı, paylaştı ve etkileşim damgasını vurdu. Ancak, olayın ardından çocuğun annesi G.G., maddi durumlarının iyi olduğunu belirterek, söz konusu ifadelerin çocuğa zorla söyletildiğini açıkladı. G.G., başka bir televizyon kanalında yaptığı açıklamada, “Oğluma

‘Babam bana tablet alacak’ derken, muhabirin orada bu sözleri çocuğa fısıldadığını ve ‘Annem bana karne hediyesi olarak et aldı’ diye söylettirdiğini” ifade etti.

Görsel 2: Dezenformasyon Örneği: “Annem Karne Hediyesi Et Aldı”

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi

Medya etik kurallarını ihlal eden bir dezenformasyon örneği haber kupürü.

Haberi hazırlayan kanal, gelen yoğun tepkiler üzerine olayla ilgili soruşturma başlattı ve haber içeriğini yayından kaldırdı. Ayrıca, çocuğun yönlendirilmiş olduğu itiraf edilerek, muhabirin bu durumu kabul etmesi ve haberde kullanılan ifadelerin doğru olmadığını beyan etmesiyle, sorumlularla yollar ayrıldı ve resmi özürler dilendi.

Bu vaka, temel medya ilkeleri ve etik kuralları açısından ciddi bir ihlali gözler önüne seriyor. Muhabirin röportaj sırasında çocukla nasıl iletişim kurulacağı ve içeriğin nasıl şekilleneceğiyle ilgili ön hazırlık yapması hem gazetecilik ilkelerine hem de çocuk haklarına aykırıdır. Bu tür uygulamalar, halkın doğru bilgiye ulaşma hakkını zedelerken, medyanın güvenilirliğine de gölge düşürür (AA, 2023).

1.6.1. Misenformasyon

Yanlış bilginin, zarara neden olmadan paylaşılan versiyonuna misenformasyon denilmektedir. Avrupa Konseyi, 2017 yılında bu durumu “zarar verme amacı taşımayan, fakat yanlış bilgi içeren paylaşım” şeklinde tanımlamıştır. Fakat dezenformasyon ve misenformasyon, sonuçları itibarıyla birbirine çok benzemektedir. Kriz anlarında kimi sosyal medya kullanıcıları toplumsal duyarlılığın verdiği refleksle her türlü bilgiye etkileşim vermeye başladığında kullanıcıları dezenformasyona açık hale getirebilmektedir. Dezenformasyonun yaygınlaşması, misenformasyonun daha hızlı yayılmasını da teşvik ederken kullanıcılar, iyi niyetle ve topluma fayda sağlama amacıyla

yaptıkları paylaşımlar sırasında, yanlış bilgilerin sosyal medyada hızla yayılmasına zemin hazırlayabilmektedirler.

Türkiye’yi derinden etkileyen Kahramanmaraş depremlerinin ardından yaşanan olaylar bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Enkaz altından bir canın kurtarılması için paylaşılan adres bilgilerinden bazılarının, aslında sağlam binalara ait çıkması, arama kurtarma ekiplerinin zaman kaybetmesine neden olmuştur. Bu durum, iyi niyetle yapılan paylaşımların bile yanlış bilgiye dönüşerek olumsuz sonuçlara yol açabileceğinin acı bir göstergesidir (Madanoğlu, 2023).

1.7. Medya Okuryazarlığı

Medya okuryazarlığı, farklı türlerdeki iletişim araçlarını anlamlandırma ve kullanma becerisi olarak tanımlanmaktadır. Bu, görsel, işitsel, basılı ve dijital medya mesajlarına ulaşabilme, bu mesajları eleştirel bir gözle analiz edip değerlendirebilme ve kendi medya içeriklerini oluşturabilme yeteneğini kapsamaktadır. Yapılan araştırmalar, medyanın özellikle çocukların yaşamında giderek daha fazla yer almasıyla, onların sosyal, zihinsel ve fiziksel gelişimlerini hem olumlu hem de olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir. Bireylerin medya araçlarını daha bilinçli ve efektif kullanabilmeleri, aynı zamanda karşılaşılabilecekleri risklere karşı farkındalık kazanabilmeleri için, medya içeriklerinin ve iletişim yöntemlerinin iyi anlaşılması büyük önem taşır. Bu nedenle, çocukların medya okuryazarlığı eğitimi almaları ve bu eğitimlerin sürekli güncellenerek yeniliklere uyum sağlaması, medya dünyasının hızla değişen yapısına ayak uydurmaları yönünden oldukça kritiktir (Medya Okuryazarlığı, 2016).

1.8. Dezenformasyonla Mücadele Merkezi

Türkiye Cumhuriyeti İletişim Başkanlığı bünyesinde bulunan, yalan haberle mücadele amaçlı oluşturulmuş bir birimdir. Yanlış bilgi ve dezenformasyonu tespit etmek, analiz etmek ve kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla kurulmuş bir yapıdır. Bu tür kurumlar genellikle medya ve internet üzerinden yayılan yanıltıcı bilgilerin etkilerini azaltmayı hedefler ve halkın doğru bilgiye erişimini sağlamaya çalışırlar. Örneğin, Türkiye’de dezenformasyonla mücadele için benzer yapılar oluşturulmuştur. Türkiye’de dezenformasyonla mücadele konusunda Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun önemli bir rol oynamaktadır (İletişim Başkanlığı, 2024).

1.9. Basın İlan Kurumu

Resmî ilan ve reklamların süreli yayınlara fikir ve içtihat farkı gözetilmeksizin dağıtımının sağlanması amacıyla 2 Ocak 1961 tarihinde 195 sayılı Kanunla kurulan Basın İlan Kurumu (BİK), kamu tüzel kişiliğini haiz ve özel bütçeli bir idaredir. BİK, 74- resmî ilanlar ile kamu kurum kuruluşlarına ait reklamların, gazete ve dergilerde yayınlanmasına aracılık etmektedir. Kurumun yapısal bileşenleri; “Basın”, “Hükümet” ve “Tarafsızlar” gruplarından oluşan 42 kişilik Genel Kurul; her gruptan eşit temsilci ile meydana gelen Denetçiler ve Yönetim Kurulu ile Genel Müdürlük ve Şubelerdir. Genel Müdür, Yönetim Kurulunun doğal üyesidir. Görevine İstanbul, Ankara ve İzmir şubelerinde hizmet vererek başlayan kurum, günümüzde Türkiye’nin 81 ilini kapsayan güçlü örgütlenmesi ile resmî ilan ve/veya reklam yayımlama hakkı bulunan gazete, internet haber sitesi ve dergileri, bu haklarının devamı yönünden düzenli olarak fiziki ve dijital ortamda denetlemektedir (BİK, 2023).

1.10. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesiyle birlikte devlet yönetim mekanizmasında yapısal değişiklikler meydana gelmiştir. Bu bağlamda, yürütmenin başı konumundaki Başbakanlık makamının kaldırılmasıyla, bu makama bağlı kurumların statüleri ve kurumsal yapıları da dönüşüme uğramıştır. Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak oluşturulan başkanlıklar, söz konusu yapısal değişimin somut örnekleri arasında yer almaktadır. Bu kapsamda, 24 Temmuz 2018 tarihli ve 30488 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 14 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulan ve faaliyete geçen Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, Türkiye’nin yeni hükümet sistemine geçiş sürecinde oluşturulan en yeni kurumlardan biri olma özelliği taşımaktadır.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, “Türkiye markasını güçlendirmek” amacı doğrultusunda faaliyetlerini yürüttüğünü belirtmektedir. Bu hedef kapsamında başkanlık, devletin tüm kurumlarıyla uyumlu ve bütüncül bir iletişim stratejisi geliştirerek kamu diplomasisi süreçlerini koordine etmektedir. İletişim Başkanlığı, faaliyet alanı gereği yerel, ulusal ve uluslararası medya kuruluşlarıyla doğrudan ya da dolaylı iş birliği içerisinde. Uluslararası medya ve düşünce kuruluşlarının izlenmesi, analiz edilmesi, raporlanması ve kamuoyuna sunulması; basın kartı ve akreditasyon gibi işlemlerin yürütülmesi ve bu süreçlerin iyileştirilmesi, başkanlığın görev alanına girmektedir.

Ayrıca iletişim alanında görev yapan meslek mensuplarının eğitimi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve kitle iletişim araçlarında bilgilendirici, eğitici içeriklerin artırılması yönünde çalışmalar da başkanlık tarafından sürdürülmektedir. Başkanlığın doğrudan ilişkili olduğu iki kurum Anadolu Ajansı ve Basın İlan Kurumu iken, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ile de işlevsel düzeyde yakın bir bağlantısı bulunmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2019).

1.11. Kamusal Alan Olarak Yeni Medya ve Sorunlar

Veri toplama araçlarından biri olan literatür taramasında, araştırmaya katkı sağlamak amacıyla ‘kamusal alan olarak yeni medya ve sorunlar’ konusu incelenmiştir. Alman siyaset bilimci Elisabeth Noelle-Neumann tarafından geliştirilen siyaset bilimi ve kitle iletişim teorisi olan ‘kitle iletişim kuramları’ ile Alman felsefe profesörü sosyolog ve siyaset bilimci Jürgen Habermas’ın ‘kamusal alan kavrayışı’, bu çalışmanın kuramsal temelini oluşturmaktadır (Dik, 2015).

İnsanların hayatlarını iletişimle sürdürdüğünü savunan Habermas’ın, ‘yeni/sosyal medyanın kamusal alan olduğu’ görüşü tartışmalı bir konu olsa da günümüzde insanların iletişim eylemlerinin ortak noktasında ‘kamusal alan’ düşüncesi yatmaktadır. Eşitlikçi, kapsayıcı, hiyerarşik olmayan ve görünürlük temelli kamusal alan düşüncesine karşın yeni/sosyal medya; teknoloji dolayimli, sanal, anonim, görünürlükten uzak ve daha önemlisi siyasi ve iktisadi güçlerin yön verdiği bir mecradır (Habermas, 2003).

Kamusallığın yapısal dönüşümünü inceleyen Habermas, kitle iletişim araçlarının ucuz ve etkili bir araç haline gelerek akla dayalı eleştirel tartışmanın yerini alan bir güç olduğunu öne sürmüştür. Kamusal alan kuramı; her katılımcının söylemsel kapsayıcılık ve eşitlik temelinde, herhangi bir iddiayı sunma ve sorgulama hakkına sahip olduğu kamusal alanın devlet ve ekonomik güçten özerk olması ve kamusal yönelimli yurttaşların kaygı ve sorunlarını tartışabildiği bir alanı içermektedir.

Denetim ve Gözetim Baskısında Bilgi Kalitesinin Niteliksel Sorunları: Günümüzde internete Habermasçı bir yaklaşımla bakıldığında; yeni medyanın kamusal alan olarak önemli bir potansiyele sahip olmakla birlikte, denetim ve gözetim baskısının kaygılar oluşturduğu ve bilginin nitelik olarak sorun barındırdığı sonuçlarına ulaşılmaktadır.

“İkinci Medya Çağı” kavramı çerçevesinde dijital teknolojiler, çift yönlü iletişimi ve söylem özgürlüğünü mümkün kılarak, farklı düşüncelerin daha geniş toplum kesimleriyle paylaşılmasına imkân sağlamaktadır. Devlet ve güç merkezi yapılarından görece bağımsız hareket edebilme özelliği, dijital ortamların kamusal alan niteliğine yaptığı vurgu açısından önemli bir noktaya gelmiştir. Ancak mevcut haliyle dijital ortamlar, çeşitli sorunları da barındırmaktadır. Bu sorunların başında, bireyleri ve toplumları belirli yönlendirme amaçlı olarak, yanlış veya doğruluğu kesinlikle tespit edilemeyen bilgilerin kasıtlı şekilde yayılması olarak tanımlanan ‘dezenformasyon’ gelmektedir.

İnternet teknolojilerinin sunduğu hızlı erişim imkânları ve sınır tanımayan geniş paylaşım olanakları, dezenformasyonun yaygınlaşmasında etkili bir araç haline gelmiştir. Bu durum, ticari rekabetten kurumlararası ilişkilere, seçim süreçlerinden askeri çatışmalara, toplumsal barışın korunmasından kaos ve algı Yönetimi faaliyetlerine kadar farklı alanlarda kullanılarak, pek çok soruna yol açmaktadır. Türkiye’nin de dezenformasyona en çok maruz kalan ülkeler arasında yer aldığına dikkat çekilmektedir. Bir diğer önemli sorun ise, küresel ağ yapısı nedeniyle kötü niyetli kullanıcıların kimliklerini gizleyerek yasa dışı faaliyetlerde bulunabilmeleridir. Bu durum, küfür, hakaret, iftira, karalama, itibarsızlaştırma, nefret ve ayrımcılık içeren içeriklerin yaygınlaşmasına zemin hazırlamış ve yasal düzenlemelerin gerekliliğini doğurmuştur. Kişilik haklarının ihlali, bu nedenle bireylerin anayasal güvenceleri kapsamında korunmasını zorunlu kılmıştır.

Devletlerin temel yükümlülüğü, söz konusu ortamda temel hak ve özgürlükleri güvence altına almak ve ifade özgürlüğü ile kişisel haklar arasında uygun dengeyi kurmaktır. Bu bağlamda, devletler, vatandaşlarının hem platform kullanıcılarına karşı hem de sosyal medya ortamındaki diğer aktörlere karşı temel haklarını koruma sorumluluğunu üstlenmeli; dezenformasyon nedeniyle zarar gören birey ve kurumların haklarının etkin biçimde korunmasını sağlamalıdır. Bu yönde önleyici tedbirler alarak olası zararların engellenmesine de yönelik politikalar geliştirilmelidir.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun, yasal düzenlemelerin amacının, hem etkili bir koruma mekanizması kurmak hem de uygulamadaki eksiklikleri gidererek, dijital ortamların güvenli ve şeffaf bir alan haline gelmesini sağlamak olduğunu belirtmektedir.

Altun bu konuda verdiği mesajda, Başkanlığın amacının köklü devlet tecrübesini çağdaş iletişim alanına taşımayı, hızla değışen ortamda önde olmayı ve çözüm odaklı yaklaşımı benimsediğini vurgulamaktadır. Ayrıca, basın mensuplarının çalışma şartlarını iyileştirmek ve mesleklerini daha kolay icra edebilmeleri için devam eden çalışmalarla, onların sorunlarını çözmeye ve destek olmaya önem verdiklerini ifade etmektedir (Altun, 2023).

2. BÖLÜM: DEZENFORMASYONLA MÜCADELE YASASI İLE İLGİLİ TARTIŞMALAR VE LİTERATÜR

2.1. Dezenformasyonla Mücadele: “7418 Sayılı Yasa” ve Kapsam

18 Ekim 2022 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanıp yürürlüğe giren “7418 Sayılı Kanun”, kamuoyunda “Dezenformasyon Yasası” olarak bilinmektedir. Yasa, “Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” adıyla kabul edilmiştir. Amacı, dezenformasyonla mücadele etmek ve basın özgürlüğü ile ilgili esasları belirlemektir. Yasa, hem basılmış eserlerin basımı ve yayımı hem de internet haber sitelerini kapsama alır.

Yasaya göre, özellikle şu alanlarda düzenlemeler yapılmıştır:

- 5187 sayılı Basın Kanunu,
- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu,
- 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun.

Yasanın Amaç ve Kapsamı

Yasanın temel amacı, basın özgürlüğü ve bu özgürlüğün kullanımı ile basın kartına ilişkin usul ve esasları belirlemek olup, temel olarak şu alanları kapsar:

- Basılmış eserlerin yayımı,
- İnternet haber siteleri ve içerikleri,
- Basın kartı düzenlenmesi ve başvuruları,
- Resmi ilan ve reklamların yayınlanması,
- İhalelerin duyurulması.

Yasada Öne Çıkan Noktalar

- İnternet haber siteleri, artık süreli yayın kapsamına alınmıştır.
- Bu sitelerde yayınlanan içeriklerin doğruluğu ve bütünlüğü sağlanacak ve talep edilirse Cumhuriyet Başsavcılığı’na teslim edilmek üzere iki yıl süreyle saklanacak.
- Basın kartı başvuruları, İletişim Başkanlığı’na yapılacak ve bu kart, resmî bir kimlik belgesi olarak kabul edilecek.

- Basın kartı almak isteyenlerin 18 yaşını doldurmuş, en az lise veya dengi bir eğitim seviyesine sahip ve kısıtlı veya kamu hizmetlerinden yasaklı olmayan kişiler olması gerekecek.
 - Basın İlan Kurumu Genel Kurulu'nun yapısı ve üye sayısı da değişti. Kurula, resmi ilan yayımlayan internet siteleri ve diğer kurumların temsilcileri eklenerek, toplam üye sayısı 42'ye çıkarıldı.
 - Resmî ilan ve reklamlar, BİK aracılığıyla yayınlanabilecek ve bu uygulama internet haber sitelerine de taşınacak.
 - İhaleler ise, yerel gazete ve internet haber sitelerinde duyurulabilecek
- (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi Sitesi, 2022).

2.2. Dezenformasyonla Mücadele Yasasının Etkilerine Yönelik Tartışmalar

Dezenformasyonla mücadeleye ilişkin yasa teklifleri, toplumda geniş yankı uyandırmaya devam ederken, Cumhur İttifakı'nı oluşturan AK Parti ve MHP tarafından mecliste çoğunluklar kullanılarak bu tartışmalı düzenleme kabul edildi. Muhalefet kanadındaki CHP, HDP, İyi Parti ile TİP ve çeşitli basın meslek kuruluşları ise yasa tasarisına karşı çıkarak bu düzenlemenin ifade özgürlüğünü kısıtladığını savunmuştur. Özellikle CHP, bu yasa kapsamında 29'uncu maddeden kaynaklanan iptal talebiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuş ve söz konusu maddenin yürütmesinin durdurulmasını talep etmiştir.

Tartışmaların yoğunlaştığı bir süreçte, 18 Ekim 2022 tarihinden itibaren Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, "7418 sayılı Kanun" başlıklı ve "Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" adıyla bilinen yeni mevzuat, uygulamaya konmuştur. Ancak, yapısal ve hukuksal anlamda getirdiği yaptırımlar açısından bu düzenlemenin olumlu mu olumsuz mu sonuçlar doğuracağı hakkında yoğun bir tartışma ortamı oluşmuştur.

Görsel 3: TBMM Yasa Tasarısı Görüşmeleri

Kaynak: Anadolu Ajansı

Tartışmalı geçen Dezenformasyon Yasası teklifi TBMM’de sayısal çoğunlukla kabul edilmiştir.

“Dezenformasyonla Mücadele Yasası”nın, teklif aşamasındayken başlayan tartışmaları, TBMM’nden geçerek yasalaşmasının ardında da sürmektedir. Üzerinde en çok tartışılan konu ise “Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” suçunu düzenleyen 29. Madde olmuştur.

Kamuoyunda “Dezenformasyon Yasası”, “Yeni İnternet Yasası” ve “Sosyal Medya Yasası” olarak bilinen 7418 sayılı “Basın Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile ilgili pek çok lehte ve aleyhte yorumlar da Türkiye gündemine taşınmıştır. Yoğun tartışmalara konu olan 7418 sayılı düzenlemeyi bir kesim ‘sansür’ olarak nitelerken, destek veren kesim ise bunu, devletin, kamu düzeninin sağlanması ve vatandaşlarının temel hak ve özgürlüklerini koruma yükümlülüğü çerçevesinde zorunlu ve yerinde bir tasarrufu olarak görmektedir.

29. Maddede yer alan ve tartışmanın odağında bulunan düzenlemede, “Halk arasında endişe, korku veya panik yaratma amacıyla, ülkenin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini ve genel sağlığı ilgilendiren ancak gerçeğe aykırı olan bilgileri, kamu barışını bozacak şekilde açıkça paylaşan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis yatağı ile cezalandırılır” ifadesi geçmektedir. Aynı hüküm, suçun, failin kimliğini gizlediği veya organize suç çerçevesinde işlendiği durumlarda hapis cezasının oranını 1,5 kat artırmayı

öngörmektedir. Muhalefet blokları, hukukçular ve çeşitli sosyal medya kullanıcıları bu düzenlemeye karşı çeşitli eleştiriler yöneltmektedir:

- Bu düzenlemenin ifade özgürlüğünü kısıtlayıp, sansüre sebep olacağı endişesi taşınmaktadır.
- Soruşturmaların artış göstereceği öngörülmektedir.
- Toplumda belirsiz ve tedirgin edici bir atmosferin oluşmasına yol açacağı düşünülmektedir.
- Anayasa'nın 13. maddesine aykırı olduğu iddia edilmektedir.
- Seçim ortamında haksız rekabet ortamı yaratacağına inanılmaktadır.
- 29. maddede açıklığın olmaması, kötüye kullanılma riskini artırmakta ve yargıçların niyet okuma eğilimini güçlendirmektedir.

Yıldız Yazıcıoğlu'nun "Yeni Dezenformasyon Yasası Hangi Değişiklikleri Getiriyor?" başlıklı makalesinde, söz konusu düzenlemenin yeni suçlar oluşturduğuna dikkat çekilmiş ve özellikle medya ile sosyal medya alanlarının bu yasa ile hedef alındığı ifade edilmiştir:

"28 Mayıs'ta Meclis gündemine getirilen ve "dezenformasyonla mücadele" gerekçesiyle tartışmaları üzerine en yoğun odak haline gelen madde olan "halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma" suçunu tanımlayan yeni hüküm, henüz geri adım atılmadı. Meslek örgütlerinin kademelendirme ve ilk aşamada para cezası gibi önerileri dikkate alınmadı. Yasa yürürlüğe geçtiğinde, medya ve sosyal medyada paylaşılan her içerik, 'hatalı bilgi' iddiasıyla eleştirildiğinde, içerik sahibi hakkında 1 yıldan 3 yıla kadar hapis talep edilebilecek. Bu düzenlemenin, haziran ayında gerçekleşecek genel seçimler ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sırasında basın ve ifade özgürlüğü üzerindeki olası etkileri ciddi kaygılara neden oluyor. Peki, bu yasa, gazeteciler ve sosyal medya kullanıcılarının tutuklanmasıyla sonuçlanabilecek mi?" (Yazıcıoğlu, 2022).

Türkiye'de 26 Eylül 2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na eklenen yeni maddeler arasında, 217/A maddesi, halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma suçunu düzenlemektedir. Bu madde, 217. maddeden sonra gelir ve şu şekilde tanımlanmıştır:

Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma (Madde 217/A):

(1) Kasten, sadece halk arasında endişe, korku veya panik oluşturmayı amaçlayarak, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni veya toplum sağlığı ile ilgili yanlış bilgi paylaşımında bulunan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

(2) Fail, suçu gerçek kimliğini saklayarak veya bir örgütün etkinliği çerçevesinde işlemişse, bu durumda verilen ceza yarı oranında artırılır.

Bu suçun oluşabilmesi için birkaç temel unsurun gerçekleşmesi gerekir:

- “Sırf halk arasında korku, endişe veya panik yaratmak amacıyla” hareket edilmesi,
- “Ülkenin iç veya dış güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığı ile ilgili” bilgi olması,
- Bu bilginin “gerçeğe aykırı” olması,
- Ve bu bilginin “alenen” yayılması.

“Dolayısıyla, kamu kurumları veya muhalefet ve toplumsal hareketlerin, iktidar kontrolündeki resmî kurumlar tarafından paylaşılan bilgileri gerçeğe aykırı olarak nitelendirip suç duyurusunda bulunması hukuken mümkün hale gelir. Yenilenen düzenleme, özellikle ‘alenen yayma’ ifadesiyle, sosyal medya kullanıcıları veya basın çalışanları arasında tutuklamalara yol açabilecek yargılamaları gündeme getirebilir. Türkiye’de, genellikle bir suçun cezai yaptırımını bir yıldan azsa, denetimli serbestlik uygulanabilirken; bu suçta, ceza alan kişinin tutuklanması olasılığı yüksek. Zira, bu suçtan ceza alanlar, cezaevine gönderilebileceklerdir” (Yazıcıoğlu, 2022).

Yeni yasanın internet haberciliğine getirdiği hukuksal yaptırım ve yükümlülüklerin yanı sıra kurumsal bir yapıya dönüşmeleri ve resmî ilan yayımlayabilme hakkı elde edebilmeleri için getirilen şartların, haber sitelerini ekonomik yönden zorlayan en önemli etkenler arasında yer aldığı tespit edilmiştir. Kategorisine göre bazı illerde 4, bazı illerde 6, bazı illerde 8, büyükşehirlerde ise 12 kişilik kadro şartı getirilmesinin, internet haber sitelerini zor durumda bıraktığı, basılı gazeteler için ise mevcut kadrosuna ek bir kadro daha oluşturma külfeti yüklediği ifade edilmiştir.

Gazeteci Dr. Ahmet Fidan, ‘Basın İlan Kurumu Resmî İlan ve Reklam Yönetmeliği’ hakkında yaptığı değerlendirmede, yönetmeliğin yerel medya açısından oldukça ağır şartlar içerdiğine dikkat çekmiştir. Fidan, medyanın ve özellikle de yerel medyanın bağımsızlık ve özgürlüğünü koruyabilmesi için bu düzenlemenin gözden geçirilmesi gerektiğinin altını çizmiştir.

Fidan’a göre, yönetmelikteki oran ve ölçülerin en az yarıya düşürülmesi şarttır. Ayrıca, geçiş süreleri veya vergi teşvikleri gibi desteklerin de sağlanması elzemdir. Aksi takdirde, yerel medyanın faaliyet alanı ve özgürlüğü tehdit altına girecek, böylelikle Türk

medyasının tek sesli hale gelmesi riski ortaya çıkacaktır. Önerisi ise, yönetmelik taslağında belirtilen oran, miktar ve ölçülerin en az yarıya indirilerek en baştan tartışmaya açılmasıdır. BİK taslağı, mevcut cetvel ve ölçülere göre “en az yarıya indirilerek” uygulanmalı ve işe başlanmalıdır. Dağıtım koşulları konusunda makul ve mantıklı olsa da şartların ağır olması ve Anadolu Basınının ekonomik koşulları dikkate alınarak, söz konusu ölçü ve miktarların yarıya indirilmesi gerekmektedir. Bu ölçü ve miktarların indirilemediği durumlar için ise, 5 yıl gibi bir geçiş süresi tanınması veya belli vergi indirimleri ve teşviklerin sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır.

Medyanın, özellikle de yerel medyanın bağımsızlığını koruyabilmesi açısından, bu hususların yeniden gözden geçirilmesi ve uygun çözümler getirilmesi zorunluluk olarak görülmektedir (Fidan, 2023).

Araştırmada sürecinde yapılan literatür taramasında, yasa ile getirilen yeni düzenlemelerin olumlu yönlerinin de bulunduğunu ortaya koyan söylem ve çalışmalar da değerlendirilmiştir. Av. Hasan Oymak tarafından yapılan ve uluslararası e-dergide yayımlanmış “Kamuoyunda Dezenformasyon Yasası Olarak Bilinen, 7418 Sayılı Basın Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Getirdikleri” başlıklı yazıda, 7418 sayılı düzenlemenin hem olumlu hem de olumsuz yönleri değerlendirilmiş, devletin vatandaşların ifade ve haber alma haklarını koruma sorumluluğu vurgulanmıştır. Bu yaklaşım, düzenlemenin iyi niyet çerçevesinde, muhtemel mağduriyetleri önlemek amacıyla ortaya çıktığı ve yasanın arkasındaki motivasyonun olumlu bir niyet taşıdığı inancını da yansıtmaktadır. Ayrıca düzenlemeye yönelik eleştirilerin haksız olmadığı, yasanın uygulanması sırasında ortaya çıkabilecek sorunlara dikkat çekilerek, eleştirilerin dikkate alınması gerektiği de savunulmaktadır (Oymak, 2022).

Bu aşamada devletin, kişilik haklarının korunması ve ifade özgürlüğü arasında bir denge kurması gerektiği beklenirken bu denge, yasanın uygulanması sırasında adil bir yaklaşımın sağlanması açısından kritik öneme arz etmektedir. Yasayı olumlu bulanların, düzenlemenin uygulanması sırasında tüm kuşkuların giderileceğine, sosyal medya kullanıcıları ve internet gazeteciliği yapanların haklarının korunacağına dair bir inanç taşıyan yaklaşımları ise kurulacak denge adına bir umut ve iyimserlik barındırıyor.

2.2.1. Basın Meslek Örgütlerinin Yeni Yasaya Tepkileri

“Dezenformasyonla Mücadele Yasası”nın yürürlüğe girmesinin ardından, internet medyasının bu yeni yasanın içerdiği düzenlemelerin olası olumsuz etkilerine ilişkin tartışmalar sürmektedir. Yeni yasa, genel itibariyle internet medyasının Basın Kanunu’na tabi olması, künye bilgisi yayınlama zorunluluğu, basılı eserlerde olduğu gibi dava açma süresi getirilmesi, internet haber sitelerinde çalışan gazetecilerin basın kartı hakkı ve Basın-İş Kanunu’na tabi olduğunun netleştirilmesini sağlayan düzenlemeleri içermektedir.

Oysa bu yasa, yıllardır basın meslek örgütlerince talep edilen düzenlemeleri kapsamaktadır. Şöyle ki; 2018 yılında yayınlanan “Türk Basın Kanunlarının Genel Görünümü ve 5651 Sayılı Kanun’un İnternet Gazeteciliğine Etkileri Üzerine Bir Tartışma” konulu bir çalışmanın ‘Gazeteciliğinin Yasal Problemleri’ başlıklı yazısında, ilgili yasanın çıkartılmasının elzem olduğu ifade edilmiştir.

İnternet gazeteciliğinin artan önemi ve bu alandaki yasal düzenlemelerin eksikliği üzerine odaklanan Sinan Baran’ın gündeme getirdiği ana noktalar şu şekildedir:

Artan Okur Talebi: İnternet gazetelerinin giderek daha fazla okur tarafından takip edilmesi, bu mecranın enformasyon ihtiyacını karşılama konusundaki potansiyelini göstermektedir.

Yasal Düzenlemelerin Eksikliği: İnternet gazeteciliği ile ilgili yasal düzenlemelerin yeterli olmayışı, bu alanda ciddi bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, gazetecilik meslek ilkelerini ihlal eden ve güvenilirlikten uzak birçok haber sitesinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Kurumsallaşma ve Yasal Çerçeve: İnternet gazeteciliğinin kurumsallaşması ve yasal bir çerçeveye kavuşturulması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu, enformasyon denetiminde yaşanan sorunların çözülmesine yardımcı olacak ve okurların doğru bilgiye erişimini sağlayacaktır.

Sorumluluk Bilinci: Yasal düzenlemelerle internet gazetelerinin okurlarına karşı sorumluluk bilincinin oluşacağı ifade edilmektedir. Bu, internet gazeteciliğinin profesyonelleşmesine katkıda bulunacaktır.

Basın Meslek Kanunu: İnternet gazetelerinde çalışanların, 5953 Sayılı Kanun kapsamına alınmasının, bu mecranın olgunlaşması ve profesyonelleşmesi açısından önemli olduğu belirtilmektedir.

Resmî İlan Hakkı: İnternet haber sitelerinin Basın İlan Kurumu'ndan resmî ilan alabilmesi, geleneksel gazetecilikle eşit hak ve hukuktan yararlanmalarını sağlayacak ve bu alandaki gelişimi destekleyecektir.

Sinan Baran'a göre internet gazetelerine yönelik yasa, bu mecranın özgürlüğünü kısıtlamayıp aksine okurların doğru habere erişimi için önemli bir adım olacaktır.

“İnternet gazetelerinde çalışanların 5953 Sayılı Kanun kapsamına alınması, bu mecranın olgunlaşmasına ve pratikte de profesyonelleşmesinde önemli katkıları olacağı beklenmektedir. Bu amacın gerçekleşmesi için internet haber sitelerinin Basın İlan Kurumu'ndan resmî ilan alıp geleneksel gazeteciliğe tanınan hak ve hukuktan yararlanmaları elzem görülmektedir” (Baran, 2018).

Yasal düzenleme öncesi ortaya koyulan bu talepler, internet gazeteciliğinin yasal bir çerçeveye kavuşturulmasının ve kurumsallaşmasının gerekliliğini vurgulamış, bu adımların hem gazetecilik mesleğinin kalitesini artıracığına hem de okurların doğru bilgiye erişimini kolaylaştıracağına dikkat çekmiştir.

Ancak yasa daha taslak halindeyken basın meslek örgütlerini tam anlamıyla memnun etmemiş, düzenlemeleri uygulamada ciddi sorunlar oluşturmaya müsait maddeler içerdiği gerekçesiyle tepki gösterilmiştir. Bunun yanı sıra, bazı meslek örgütleri tarafından söz konusu düzenlemenin temel amacının, eleştirel ve muhalif görüşleri bastırmak amacıyla sosyal medya kullanıcılarını susturmak, sindirmek ve haber siteleri ile basın mensuplarını oto-sansüre zorlamak olduğu yönünde yorumlar yapılmıştır. Bu bağlamda, düzenlemeyi bir “sansür yasası” olarak nitelendiren meslek kuruluşları, özellikle ceza unsuru içeren maddelerdeki muğlak tanımlar nedeniyle adil olmayan sonuçlar doğurabileceği konusunda endişelerini dile getirmiştir.

Örneğin, TGS avukatı Ülkü Şahin, söz konusu düzenlemenin, internet sitelerinin ana sayfalarında yayımlanan tezkip metinleriyle kapatılacağı ve böylece başta gazeteciler olmak üzere tüm halkın cezai tehdit altına sokulacağını ifade etmiştir. Ayrıca, bu düzenlemenin sansür ve oto-sansürün yaygınlaşmasına zemin hazırlayacağını ve hedefin “istibdat rejimi” olduğunu ileri sürmüştür.

Yeni mevzuat kapsamında, “halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayımlamak” suç kapsamına alınarak, bu fiilin işlendiği tespit edilmesi halinde bir yıldan üç yıla kadar hapis cezaları öngörülmektedir. Ayrıca, sosyal medya platformlarının Türkiye temsilcileri için, aynı zamanda ülkede ikamet etme şartı getirilerek, bu platformların faaliyetleri üzerindeki denetim artırılmaktadır. MİT’in “görev ve faaliyetleriyle ilgili evrak veya bilgiyi” ele geçirdiği şüpheleriyle uyumlu olan içeriklerin, internet ortamında yayımlandığı takdirde erişimin engellenmesine veya içeriğin kaldırılmasına karar verilebilecektir. Bu yükümlüklerin yerine getirilmemesi halinde ise, reklam kesme ve para cezaları gibi yaptırımlar söz konusu olacaktır.

Gazetecilere Sahte Erişim Engelleme Kararlarının Gönderilmesi Uygulaması:

Erişim engellenmesi ve içerik kaldırılmasına yönelik bir başka sorunu daha gündeme getiren hukuk uzmanları, sahte erişim engelleme kararlarının gönderilmesine dikkat çekiyor. Bu süreçte, kimliği avukat unvanı altında taklit eden şahıslar, gerçek mahkeme kararlarına benzeyen sahte belgeleri, ESB’nin resmî e-posta adresi olan icerik@esb.org.tr üzerinden medya kuruluşlarına iletmektedirler.

TGS hukuk uzmanı Ülkü Şahin’in uyarısına göre, bu tebligatların doğruluğunun teyidi için, ilk olarak gelen mesajdaki QR kodunun doğrulanması önem arz etmektedir.

“Gerçek kararlar, mahkeme tarafından verilen resmî kararların yer aldığı sayfalarda, yanı sıra QR kodu ile birlikte sunulmakta ve bu kod, UYAP Doküman Editörü kullanılarak doğrulanabilmektedir. Evrak doğrulaması yapmak için kararın tarafı olmak gerekmiyor. ESB’nin kararları medya kuruluşlarına tebliğ etmek üzere özgün belgeyi PDF’ye çevirirken bu QR kodunu kaldırıyor. Ancak aynı e-postada gelen UDF uzantılı dosya açılırsa bu kod da görülebiliyor. Böylelikle kararın özgünlüğü teyit edilebiliyor. Bu doğrulama mekanizması, medya kuruluşlarının ve gazetecilerin sahte karar belgelerini ayırt etmesi ve hukukî işlemlerin güvenilirliğinin sağlanması açısından kritik bir öneme sahiptir” (Şahin, 2024).

2.2.2. TGF: İnternet Yasası Anadolu Basınının Yok Edilme Projesidir

Basının içinde bulunduğu durumu değerlendiren Türkiye Gazeteciler Federasyonu Genel Başkanı Yılmaz Karaca, internet yasasının Anadolu basınını tasfiye etme projesi olduğunu iddia etmektedir. Karaca, girilen bir çıkmazın içerisinden çıkmak için de yeni yönetimden mutlaka basın yasasının düzeltilmesini istediklerini ifade etmiştir.

Türkiye'deki basın yasasının Anadolu basını üzerindeki olumsuz etkilerini ele alan Karaca'ya göre şu ana noktalar önem arz etmektedir:

Anadolu Basınının Yok Olma Tehdidi: Yeni Basın Yasası'nın Anadolu basınıni yok etme amacı gütmektedir. Bu durum, yerel medya kuruluşlarının zorluklarla karşı karşıya kaldığını göstermektedir.

Resmî İlan Başvuruları: Türkiye'de günlük resmî ilan alan gazetelerin sadece 400'ü internet sitesine başvurabilmiştir, geri kalan gazetelerin bu haktan yararlanamamaktadır. Bu, yerel gazetelerin destekten mahrum kalması anlamına gelmektedir.

Kadro Zorunluluğu: Bazı illerde belirli sayıda kadro zorunluluğu getirilmesi, Anadolu'daki gazetelerin bu şartları karşılamasını zorlaştırmakta ve iş yapma yeteneklerini kısıtlamaktadır. Bu durum, yerel gazetelerin sürdürülebilirliği açısından ciddi bir engel teşkil etmektedir.

Müracaat Sayıları: Haftalık ve aylık gazetelerin yanı sıra internet siteleri de zorunluluklarla karşılaşmakta ve bu nedenle çok az sayıda başvuru yapılabilmektedir. Bu tablo, Anadolu basınının ciddi bir krizde olduğunu göstermektedir.

Finansal Destek Eksikliği: İletişim Dairesi'nin bütçesinin yetersiz olduğu ve Anadolu basınına herhangi bir maddi destek verilmemektedir. Bu durum, yerel medyanın yalnızca resmî ilan gelirlerine bağımlı kalmasına neden olmaktadır.

Diğer Medya Kuruluşlarının Durumu: Televizyon ve radyo gibi diğer medya kuruluşlarının da zor durumda olduğu, uydu bedellerini ödeyemeyecek hale gelmişlerdir. Bu da genel olarak medyanın finansal zorluklar yaşadığının bir göstergesidir.

Yönetim İhtiyacı: Basının geleceğinin korunması için basına önem veren ve bu konuda çalışacak bir yönetime ihtiyaç duyulmaktadır.

Karaca, “Basın Yasası adı altında ortaya çıkan düzenlemeler, Anadolu basınının yok edilmek istendiğine işaret ediyor” iddiasında bulunarak tepkisini dile getirmektedir.

“Resmî ilan alan yaklaşık 900 gazeteden sadece 400'ü internet üzerinden başvuruda bulunabildi. Birçok ilde 4, 6 veya 8 kadrolu çalışan zorunlulukları getirildi; özellikle büyükşehirlerde ise bu sayı 12'ye kadar çıkarıldı. Anadolu'da faaliyet gösteren gazetelerin bu şartlar altında ayakta kalması neredeyse imkânsız hale geldi. Haftalık ve aylık yayımlanan gazeteler ile internet siteleri için kadro zorunluluğu getirildi ve

toplamda 2 bin 500-3 bin civarında olan yayın kuruluşundan yalnızca 112'si bu şartlara uygun olarak başvurdu. Bu durum, Anadolu basınının tamamen kapanma noktasına geldiğinin göstergesidir. Bunun yanı sıra, Anadolu'daki televizyonların uydular için ödenen bedelleri karşılanamaz hale geldi. Radyolar ise ciddi finansal sıkıntılarla boğuşuyor ve hiçbir destek alamıyorlar. Tüm bu sorunlar, basının devamını tehdit eden büyük bir kriz oluşturuyor” (Karaca, 2023).

Karaca, bu açıklamalarında, yeni Basın Yasası'nın Anadolu basını üzerindeki olumsuz etkilerini ve bu alandaki yasal düzenlemelerin yerel medya için oluşturduğu zorlukları vurgulamaktadır. Bu yaklaşım, Anadolu basınının desteklenmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması gerektiği mesajını öne çıkarmaktadır.

Bu tabloyu düzeltmek için ilk adımın, basına gerçekten önem veren ve yerel medyanın geleceğini güvence altına alacak bir yönetimin göreve gelmesi olduğunu vurgulayan Karaca, basın yasalarının yeniden düzenlenmesi ve Anadolu medyasının sürdürülebilirliğini sağlamak için atılacak adımların hayati önem taşıdığını belirtmiştir.

Dijital Medya Platformlarının Sorunlarına Çözüm İçin Yasal Reform Gerekliği:

Türkiye’de yayın yapan yerel ve bölgesel radyo ve televizyonlarının Sakarya’da bir araya getirildiği toplantıda konuşan RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin, hukukî düzenlemelerdeki boşlukların, özellikle internet üzerinden yayın yapan yayıncıların hukukî durumunun belirsizliğine yol açtığını dile getirerek, bu konuda yasal düzenlemelerin ihtiyaç olduğunu belirtmiştir.

Yayıncıların karşılaştığı sorunlara değinen Şahin, Türksat üzerinden yayın yapanlar ve yerel mecralardaki desteklerin artırılması gerekliliğine işaret ederek, kamu spotları ve zorunlu yayınlar konusunda, mevcut yasal mevzuat eksikliği nedeniyle uygulamaların geciktiğini ve bunun için kanun değişikliğine ihtiyaç duyulduğunu vurgulamıştır. Şahin, RTÜK’ün yerel medya ve dijital platformların sorunlarına çözüm üretme amacıyla çalışmalarını sürdürdüğünü belirtmiştir (Şahin, 2023).

Şahin, Sakarya’da düzenlenen “İkinci Yerel ve Bölgesel Yayıncılar Buluşması” kapsamında yaptığı açıklamalarda, hukukun tüm uygulama alanlarındaki boşlukları tam anlamıyla dolduramayabileceğine vurgu yapmıştır. Özellikle internet üzerinden yayın yapan veya yayıncı olduğunu iddia eden yapılar arasındaki hukukî belirsizliklerin, yayın faaliyetlerindeki sorunların ana kaynağı olduğunu ve bu sorunların uygun düzenlemelerle

çözölebileceğini dile getirmiştir. Ayrıca, dijital mecraların denetiminin RTÜK’e devredildiğine değinen Şahin, yerel yayıncıların karşılaştığı finansal ve yasal zorluklara da dikkat çekmiştir. Türksat üzerinden yayın yapan yayıncıların Türksat tarifiyle ilgili yapılmasını istediğı düzenleme beklentisini çok iyi bildiklerini, bir başka konunun da zorunlu yayınlar ve kamu spotları üzerinden yapılması gereken destekler olduğunu ifade etmiştir.

“Zorunlu yayınlar, kamu spotları üzerinden yapılması gereken destekler konusunda bizim görüşümüz çok netken maalesef aşamadığımız birtakım sorunlar sebebiyle bunu şu anda uygulamaya sokamadık. İnternet mecralarının ve gazetelerin BİK üzerinden yapılmakta olan bir desteğı var ama televizyonlara ve görsel-işitsel medyada bu yapılamamakta. Bunun en önemli, belki de en kolay yolu; zorunlu yayınlar ve kamu spotları üzerine yapılacak olan değışikliklerdir. Bunlarda da bir kanun değışikliğine ihtiyaç vardır” (Şahin, 2023).

Şahin’in bu açıklamalarına göre; internet üzerinden yayın yapan veya yayıncı olduğunu iddia eden yapılar arasındaki hukukî belirsizliklerin, yayın faaliyetlerindeki sorunların ana kaynağı olduğudur. Bu sorunların, yerel radyo ve televizyon sektörünün desteklenmesi açısından ihtiyaç duyulan mevzuat değışikliklerinin Meclis tarafından yapılacak uygun düzenlemelerle çözülebileceğine inanılmaktadır. Yerel ve bölgesel yayıncıları buluşturan bu toplantıların temel amacının, yerel yayıncıların sorunlarını tespit edip, hızlı ve etkin çözümler üretmek olduğu belirtilirken, kurum içi iletişimi güçlendirmeye yönelik bu tür platformların önemi vurgulanmaktadır (Şahin, 2023).

2.2.3. TGK: Yeni Yasa Bünyesinde Olumsuz Düzenlemeler Barındırıyor

TGK Genel Başkanı ve Bursa Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nuri Kolaylı, yeni çıkarılan Dezenformasyon Yasası’nın, yasal düzenlemelerin içeriğı ve uygulama potansiyeli açısından hem olumlu hem de olumsuz yönleriyle değerlendirilmesi gereken bir mevzu olduğunu ifade etmektedir. Kolaylı, ‘Yerel Gazetecilik’ dersi kapsamında Haber Üsküdar’ın web sitesinde Umut Aytekin Sayiner’e verdiği röportajda söz konusu kanunun internet medyası sektörüne kazandırdığı imkanların yanı sıra, sektör ve çalışanlar açısından çeşitli endişeleri barındırdığını dile getirmiştir.

Özellikle ‘sansür’ uygulamalarının genişlik kazanabileceğine dair kaygılar öne sürölerken, yasada dezenformasyonun tanımına ilişkin belirsizliklere vurgu

yapılmaktadır. Ayrıca, Terörle Mücadele Yasası ve TCK’da bulunan ve tarihsel süreçte değişmeyen basın özgürlüğünü sınırlayıcı maddelerle paralellik gösteren yeni düzenlemelerin beklendiği ifade edilmiştir.

İlgili yasa kapsamında meslektaşlarının karşılaşılabileceği risklere değinen Kolaylı, “Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” başlıklı yeni suç tanımının, yoruma açık olması ve somutlaştırılmamış gerekçelerin öne sürülmesi durumunda gazetecilerin hukukî anlamda dezavantajlı duruma düşebileceğine dikkat çekmiştir. Ayrıca, haber kaynaklarının açıklanması zorunluluğu gibi, gazetecilerin temel hak ve özgürlüklerini etkileyebilecek düzenlemelerde önemli değişiklikler sağladıklarını dile getirmiştir.

“29. madde üzerinde yapılması gereken detaylandırma ve iyileştirmeleri sürekli vurguladık ama halen mümkün olmadı. Diğer düzenlemeler konusundaki çekincelerimiz de anlattık. Tüm gayretimizle mecliste çeşitli platformlar aracılığıyla konuya ilişkin önerileri dile getirerek ülke gündemine taşıdık. Bu konuda elimizden gelenin fazlasını yapmış olmanın rahatlığını hissetsem de arzu edilen değişikliklerin gerçekleşmemesinin üzüntüsü ve hâyâl kırıklığı içerisindeyim” (Kolaylı, 2023).

Bu değerlendirmeler, düzenlemelerin yapılış sürecinde dikkate alınması gereken hassasiyetleri ve basın özgürlüğü ile bilgi akışının sağlıklı bir zeminde yürütülmesi açısından mevzuat yapıcılarının daha dikkatli davranması gerektiğini ortaya koymaktadır.

2.2.4. ‘Gazetecilik Meslek Yasası’ Talebi

Türkiye’de medya sektörünün sürdürülebilirliği ve mesleki standartların yükseltilmesi amacıyla, ‘Gazetecilik Meslek Yasası’nın hayata geçirilmesine ilişkin artan ihtiyaçlar dikkat çekmektedir. TKG Genel Başkanı Nuri Kolaylı’nın bu konuda öne sürdüğü talepler doğrultusunda, gazetecilik ve habercilik faaliyetlerinin, yüksek düzeyde uzmanlık ve eğitim gerektiren meslek dalları olarak görülmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Özellikle, mesleğe girişte eğitim şartının olmayışı nedeniyle, farklı eğitim seviyelerinden bireylerin mesleğe kolayca girip, kariyerlerinde yüксеlebildiklerine işaret eden Kolaylı, bu durumun mesleki kalitenin düşmesi ve etik standartların zayıflaması sorununa yol açtığını vurgulamaktadır (Kolaylı, 2023).

Teknolojik gelişmeler ve dijitalleşme süreçleri göz önüne alındığında, gazeteciliğin sürdürülebilirliğini sağlayacak ve mesleğin temel ilkeleriyle uyumlu yeni düzenlemelerin gerekliliğin ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda, ‘Gazetecilik Meslek Yasası’ güncel

koşullara uyumlu olarak yeniden düzenlenmeli, mesleğin etik ve profesyonel standartlarını yükseltmekle birlikte ifade özgürlüğü ve halkın haber alma hakkını da güçlendirecek nitelikte olmalıdır.

Beklenen bu düzenlemenin, yalnızca hukuk ve politika alanında değil, aynı zamanda bilim, sivil toplum kuruluşları ve meslek odaları temsilcilerinin aktif katılımıyla gerçekleştirilecek çok paydaşlı çalışma grupları aracılığıyla şekillendirilmesi tavsiye edilmektedir. Bu amaçla mesleğin temel ilkelerine uygun, kapsayıcı ve güncel teknolojik gelişmelere entegre olmuş bir Gazetecilik Meslek Yasası'nın, Türkiye'de gazetecilik mesleğinin yerelleşmesine ve meslek etiğinin güçlendirilmesine önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir.

2.3. Sakarya Basın Meslek Örgütlerinin Yeni Yasaya Yaklaşımı

Dezenformasyon yasasının getirdiği düzenlemelerin ülke genelindeki yerel internet medyasına olan etkileri ve yasanın tartışmalı maddelerine gösterilen tepkilere benzer tepkiler Sakarya yerel internet medyasında da gösterilmiştir. Yeni düzenlemelerin olumlu-olumsuz etkilerine karşı basın örgütlerince açıklamalar yapılmış, yasanın yeniden gözden geçirilmesi talebinde bulunulmuştur.

Üyeleri; internet haber sitesi sahipleri, yöneticiler ve çalışanlardan oluşan Sakarya İnternet Yayıncıları Derneği (SİYAD), dezenformasyon yasasının beklentileri kısmen karşıladığını belirtmiş ancak olumlu ve olumsuz yanlarını da içeren görüşlerini kamuoyuna açıklamıştır.

2.3.1. SİYAD'dan İnternet Yasasına Tepki Açıklaması

Dezenformasyon Yasası'nın olumlu yönlerinin yanı sıra olumsuz yönlerinin de olduğunu belirten SİYAD Başkanı Hüseyin Pınarlı, ancak düzenlemenin gazeteciler lehine iyileştirilmesi yönünde yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Yeni çıkan internet yasasına tepki göstermek üzere 1 Haziran 2023 tarihinde Sakarya Atatürk Bulvarı AKM önünde toplanan SİYAD üyeleri bir basın açıklaması ile yaklaşımlarını ortaya koymuştur. Dernek adına basın açıklamasını okuyan Başkan Hüseyin Pınarlı, 15 Temmuz darbe girişimi gecesi basının rolünü hatırlatarak devletin, ülkeyi bölmeye çalışan yayınlara karşı gerekli cezaları vermesi gerektiğini vurgulamıştır.

Pınarlı'ya göre bu düzenleme, basının güvenliği ve toplumun doğru bilgilendirilmesi açısından önemli görülmektedir.

“15 Temmuz gecesi ise basının önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır. O gece TRT'nin işgal edilerek darbe bildirisi yayınlanması, özel radyo, televizyon ve internet haber kuruluşlarının desteğiyle darbenin engellenmesini sağlamıştır. Bu gerçekler açıkça ortadadır ve bu nedenle basın her türlü destekle korunmalıdır. Ayrıca, ülkeyi bölmeye çalışan, şer odaklı tüm yayınların önlenmesi konusunda devletimizin yanındayız ve gerekli cezaların uygulanmasını talep ediyoruz” (Pınarlı, 2023).

Yasaların vatandaşların haklarını korumak için çıkarılması gerektiğini savunan Pınarlı, yeni düzenlemede getirilen en az iki iletişim fakültesi mezunu çalıştırma şartının ise hem mesleğe yıllarca emek vermiş basın mensuplarının mağduriyetine yol açtığını hem de bu şartın, yerel medya kuruluşlarının iş gücünü kısıtladığını ve yıllarca sektörde çalışan deneyimli kişilerin dışlanmasına neden olduğunu öne sürmüştür. Yasanın ekonomik eşitsizliğe yol açtığı ve yalnızca büyük medya kuruluşlarının avantaj elde edeceği olmasına da tepki göstermektedir. Toplumu yanlış yönlendiren ve kime ait olduğu belli olmayan haber sitelerinin kapatılmasından yana olduklarını belirten Pınarlı, internet yayıncıları olarak bu konuda internet yasasına destek verdiklerini ifade etmiştir.

Görsel 4: SİYAD Dezenformasyon Yasasına Tepki Açıklaması

Kaynak: Sakarya Haber Ajansı

SİYAD Başkanı Hüseyin Pınarlı, AKM önünde Dezenformasyon Yasası ile ilgili basın açıklaması yaptı.

Düzenlemenin internet gazetecilerini olumsuz etkileyen bir diğer yönünün ise yaşanan finansal zorlukları daha da artırdığına dikkat çeken Pınarlı, devletin basına yeterli desteği vermediği ve bu durumun yerel basının ayakta kalmasını zorlaştırdığını vurgulamaktadır:

“Ülkemizde, dünya genelinde basının desteklendiği pek çok ülkenin aksine, yerel yönetimlerin sağladığı destekler üzerinden medya faaliyetleri yürütülüyor. Ancak, Basın İlan Kurumu aracılığıyla ilan verilmesi zorunluluğu, kurumların gelirlerinde yüzde 15 oranında azalma getiriyor. Ayrıca, kurumların ilan alabilmesi için en az iki iletişim fakültesi mezunu istihdam koşulu bulunuyor. Yalnızca aile bireyleri iletişim veya dengi bir okuldan mezun olsa bile, bu şartlar altında çalışması mümkün değil. Bu durum, yıllarca emek verip sektöre katkıda bulunanların yasalarla birlikte adeta itilmesi anlamına geliyor. Birçok basın mensubu, yaptığı işi sevgi ve gönüllülükle sürdürüyor; bu iş onların evlerine ekmek götürmelerini ve çocuklarının geleceğini sağlıyor” (Pınarlı, 2023).

Bu açıklamalar, yeni basın yasasının hem olumlu hem olumsuz etkileri ve bu durumun yarattığı toplumsal tepkileri ifade etmektedir. SİYAD üyelerinin bu endişesi, yerel basının geleceği ve bağımsız yayıncılığın korunması açısından önemli bir tartışma başlatmıştır. İnternet yayıncıları, yasanın yeniden gözden geçirilmesi ve yerel basının desteklenmesi gerektiği mesajını net bir şekilde iletmışlerdir.

2.3.2. Yasanın En Çok Tartışılan ‘Basın Özgürlüğü’ Konusuna Farklı Yaklaşımlar

Bu araştırmada, “Dezenformasyon Yasası” olarak bilinen 7418 sayılı kanunun internet medyasına etkileri üzerine yapılan anket çalışmasının sonuçları, farklı grupların değerlendirmeleriyle ortaya konmuştur. Ankette; Sakarya ilinin basın meslek örgütleri, geleneksel ve dijital medya sahipleri, yöneticileri, çalışanları ve iletişimle ilgili resmî kurum temsilcileri ile akademisyenlerden oluşan gruplar, yeni yasanın etkileri ile ilgili 8 konu hakkında; “katılıyorum”, “katılmıyorum” ve “kısmen katılıyorum” şeklindeki seçeneklere yanıt vererek düşüncelerini açıklamışlardır. Özellikle ‘Basın özgürlüğü’ kapsamında yasanın 29. maddesi ile ilgili, “internet yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır” şeklindeki itiraz ve tartışmalar, yasanın uygulanabilirliği ve etkileri konusunda farklı görüşlerin varlığını göstermektedir. Genel olarak, yeni yasaya yönelik değerlendirmeler, katılımcıların bakış açılarına göre değişiklik göstermektedir. İnternet haber sitesi sahipleri ve çalışanları, yasayı daha çok olumsuz yönleriyle değerlendirirken,

iletişim alanındaki kurum yöneticileri ve akademisyenler daha olumlu bir perspektif çizmiştir.

2.4. Basın Meslek Örgütü Temsilcilerinin Yeni Yasayı Değerlendirmesi

Sakarya Gazeteciler Cemiyeti / Sezai Matur: SGC Yönetim Kurulu Başkanı, Söz Sakarya gazetesi ve internet sitesi Genel Yayın Müdürü Sezai Matur ile yapılan görüşmede, araştırma sorularını içeren konularda görüşleri alınmıştır. Tüm maddeleri değerlendiren Matur, özellikle şunu vurgulamıştır:

“Yasanın en çok 29’uncu maddesini eleştiriyoruz. Basın ve ifade özgürlüğüne ağır bir darbe vurduğunu düşündüğümüz bu maddenin Anayasa’ya aykırı olduğu çok açık. Anayasa Mahkemesinin bu maddenin iptali yönünde bir karar almasını bekliyoruz” (Matur, 2024).

Sakarya Gazeteciler Birliğı / N. Müjdat Çetin: SGB Yönetim Kurulu Başkanı, Sakarya Yenigün Gazetesi ve internet sitesi Genel Yayın Müdürü Müjdat Çetin, yapılan görüşmede, bu düzenlemenin internet mecrasını yasal bir zemine oturatarak, çalışanların ‘gazeteci’ kimliğı kazanmasını sağladığını ifade etmiştir. Düzenlemenin eksik yanlarının olabileceğini ancak zamanla bunların giderilebileceğini belirterek, düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

“Bu düzenleme gelmeden önce internet haberciliğı yasal değildi. Bu yasa ile yasal zemine oturmuş ve internet haber siteleri çalışanları gazeteci kimliğine kavuşmuştur. Eksikler var ancak yasa yeni çıktığı için bunlar ortaya konulup giderilebilir. Basın özgürlüğünü neye göre baktığınıza tabi... Ben her şeyi yazarım demekle bu iş olmaz. Gazetelere uygulanan basın yasası ne ise internete uygulanan budur. İnternette bugüne kadar istediğini yazanlar artık yasalara tabi olduğu için hukuk devleti olan ülkemizde buna uymak zorundadır. Bir örnek vereyim; gazetede 18 yaş altı kayıp olan çocuğun haberinin yayınlanması bile suç iken, internette hepsi verilmekte. Şimdi bunun neresi basın özgürlüğünü kısıtlama? Bu zaten basın yasasında vardı” (Çetin, 2024).

Radyo Televizyon ve İnternet Yayıncıları Derneğı / Hüseyin Remzi Adıyaman: ‘İnternet yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır’ şeklindeki yaklaşıma katılmadığını belirten RATED Yönetim Kurulu Başkanı, Plant Dergisi İmtiyaz Sahibi ve internet sitesi Genel Yayın Müdürü Hüseyin Remzi Adıyaman, “Yeni yasanın basın özgürlüğünü

kısıtlamak yerine, dezenformasyonu engellemeye yönelik olduğunu düşünüyorum” ifadesini kullanmıştır. Adıyaman, internet medyasına beklenen çeki düzenin geleceğini beklediklerini belirtmiştir.

Sakarya Medya Derneği / Mehmet Sağlam: SAMED Yönetim Kurulu Başkanı, Sakarya Medyası haber sitesi imtiyaz sahibi Mehmet Sağlam, Dezenformasyon Yasası ile getirilen yeni düzenlemelerin ve özellikle 29. maddenin içerdiği hükümle basın özgürlüğünün kısıtladığını savunmuştur. Düzenlemedeki mahkûmiyet cezasının adil olmadığını savunan Sağlam, gerçeklerin ortaya çıkarılabilmesinde gazetecilerin cesur olması gerektiğini ancak bu madde ile gazetecilere korku salınarak bu cesaretin kırıldığını öne sürmüştür.

Tüm İnternet Gazeteciliği ve Gazeteciler Derneği / Şule Bayri: TİNGADER Sakarya Şube Yönetim Kurulu Üyesi, Sakarya Haber Ajansı Genel Koordinatörü Şule Bayri, yapılan görüşmede yeni yasa ile ilgili düşüncelerini ifade etmiştir. Bayri’nin yaklaşımı, SİYAD üyelerinin yeni basın yasasına yönelik tepkilerini ve bu yasayla ilgili endişelerini dile getiren basın açıklamasını özetler niteliktedir.

Bayri, şu ana noktaları ifade etmektedir:

-Toplumsal Tepki: SİYAD üyelerinin, yeni basın yasasına karşı organize bir şekilde seslerini yükselttiğini ve bu durumun yerel medya temsilcilerinin yasal düzenlemelere karşı bir araya gelerek toplumsal bir tepki oluşturma çabası olduğunu vurgulamaktadır.

-Yasanın Olumsuz Etkileri: Bayri, yasanın “parası olan yapsın” mantığıyla hareket ettiğini ve bu durumun yalnızca büyük medya kuruluşlarına avantaj sağladığını belirterek, yerel basının zayıflamasına ve bağımsız yayıncılığın tehdit altına girmesine yol açtığını ifade etmektedir.

-Kadro Zorunluluğu: İki iletişim fakültesi mezunu şartının, yerel medya kuruluşlarının iş gücünü kısıtladığını ve deneyimli kişilerin dışlanmasına neden olduğunu, bu durumun sektördeki çeşitliliği azalttığını belirtmektedir.

-Finansal Zorluklar: Basın İlan Kurumu aracılığıyla verilen ilanların gelir paylarında yaşanan yüzde 15-20’lik azalma ile yerel medya kuruluşlarının finansal sürdürülebilirliğinin tehdit altında olduğunu vurgulayan Bayri ayrıca, devletten yeterli destek alamayan yerel basının ayakta kalmasını zorlaştırdığını ifade etmektedir.

-Yeniden Gözden Geçirme İhtiyacı: Bayri, mevcut yasa tasarısının yeniden gözden geçirilmesi gerektiğine vurgu yaparak, yayıncıların yaşadığı mağduriyetlerin giderilmesi adına yasanın kapsamlı bir şekilde ele alınması önerisinde bulunmaktadır. Bayri, basın mensuplarının haklarının korunmasının medya özgürlüğü açısından büyük önem taşıdığını ifade etmektedir.

“İnternet Yasası, maalesef ki basın özgürlüğünü kısıtlayan, düşünce ve fikirlerin serbestçe ifade edilmesini engelleyen bir yapıya dönüştü. Kamu görevini üstlenen basın, evrensel olarak kabul görmüş bireysel hak olan düşünce ve ifade özgürlüğünü endişe duymadan kullanabilmelidir. Baskı ve cezai endişelerle hareket eden basın, toplumun savunuculuğunu yapamaz ve toplumsal çıkarları temsil edemez. Bu nedenle, basın özgürlüğü, bir ayrıcalık değil, temel bir hak olarak kabul edilmelidir. Gerçeğe aykırı bilgilerin yayılması suç sayılarak, 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezaları öngörülmektedir. Kanunun 29. maddesindeki ‘gerçeğe aykırı bilgi’ ifadesi, ‘neye göre kime göre gerçek’ sorusunu akıllara getirmiştir. Bu maddenin etkisinde; gerçekleri görüp açıklayamayan, cezalandırılmak endişesi ile hiçbir konuya ilişkin değerlendirme yapamayan, tedirgin bir basın ve sindirilmiş bir toplum oluşacaktır. Bu yasa insan hakları çerçevesinde daha adil biçimde yeniden düzenlenmelidir” (Bayri, 2024).

Yeni basın yasasına karşı duyulan endişeler ve bu durumun yerel basın üzerindeki olumsuz etkilerine tepki gösteren gazeteciler, yasanın gözden geçirilmesi ve yerel basının desteklenmesi gerektiği mesajını iletmektedir. Bu, yerel medyanın geleceği ve bağımsız yayıncılığın korunması açısından önemli bir tartışmayı beraberinde getirmektedir.

2.5. İnternet Haber Sitesi Sahip ve Yöneticilerinin Yeni Yasayı Değerlendirmesi

İnternet haber sitesi sahipleri ve yöneticileri, yeni yasayı genellikle olumsuz bir perspektiften değerlendirmiştir.

Basın Özgürlüğü konusunda, çoğu katılımcı, yasanın basın özgürlüğünü kısıtladığını belirtmiştir. Örneğin, Sezai Matur, yasanın Anayasa'ya aykırı olduğunu savunurken, Müjdat Çetin, yasanın internet haberciliğini yasal bir çerçeveye oturttuğunu ifade etmiştir.

Yeni düzenlemelerin internet haber sitelerine ekonomik yük getirdiği konusunda genel bir görüş birliği oluşmuştur. Yeni kadro kriterlerinin medya işletmelerini zor durumda

bıraktığını belirten birçok katılımcı, bu kriterlerin iyileştirilmesi yönünde beklenti içerisinde.

İletişim mezunlarına istihdam alanı açıldığına dair karışık görüşler ortaya atılmıştır. Bazı yöneticiler, yasanın istihdamı artırdığını savunurken, diğerleri bunun yalnızca formaliteden ibaret olduğunu ifade etmiştir.

Yasanın etik sorunlara çözüm olacağına dair yaklaşımlar ise farklılık göstermektedir. Bazı katılımcılar bunun mümkün olmadığını belirtirken, bazıları ise yasanın denetim mekanizmasını harekete geçirdiğini savunmuştur.

2.6. İnternet Haber Sitesi Çalışanlarının Yeni Yasayı Değerlendirmesi

İnternet haber sitesi çalışanları, yeni yasayı daha çok olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendirmiştir.

Çalışanlar arasında, yasanın basın özgürlüğünü kısıtladığına dair görüşler yaygındır. Ancak doğru olmayan bilgiyi yaymanın suç kapsamına alınması ile sanal dünyaya çeki düzen geleceğini savunanlar da vardır. Örneğin, Aslı Kılıç, yasanın kişisel veri ve hakların korunmasını sağlamak amacıyla yapıldığını belirtmiştir.

Çoğu çalışan, yeni düzenlemelerin internet haberciliğinin kalitesini artıracığını düşünmektedir. Yasanın, çalışanların gazeteci olarak tanınmasını sağlaması olumlu bir gelişme olarak görülmektedir.

Çalışanlar, yasanın bazı ekonomik yükler getirdiğini kabul etmekle beraber, bunun gerekli bir yükümlülük olduğunu da ifade etmişlerdir.

İletişim mezunları için istihdam fırsatları sağlandığına dair genel bir görüş birliği vardır, ancak bazı çalışanlar bunun yeterli olmadığını da belirtmiştir.

2.7. İletişimle İlgili Resmî Kurum Yöneticilerinin Yeni Yasayı Değerlendirmesi

İletişim alanındaki kurum yöneticileri, yeni yasayı daha çok olumlu bir çerçevede değerlendirmiştir. Basın Özgürlüğü konusunda daha iyimser yaklaşım gösterilirken genel olarak, yasanın basın özgürlüğünü kısıtlamadığı görüşündedirler. AA Bölge Müdürü Yücel Velioğlu, basının sadece işini yaptığı sürece her zaman özgür olduğunu savunmuştur.

Yeni düzenlemelerin internet haberciliğinin gelişimine katkı sağladığına dair güçlü bir inanç hakimdir ve yasanın, merdiven altı internet haberciliğinin önünü keseceği düşünülmektedir.

Yasa ile uygulamaya konulan yeni düzenlemelerin ekonomik yük getirdiği yönündeki görüşler daha azdır; yöneticiler, yasanın uzun vadede daha fazla destek ve reklam sağlayacağını belirtmektedirler.

İletişim mezunlarına istihdam alanı açıldığına dair genel bir görüş birliği vardır. Bu durum, mesleğin kalitesini artıracakı düşünülmektedir. AA Parlamento Haberleri Müdür Yardımcısı Atakan Çelik, yeni düzenlemelerin internet haberciliğinin gelişimine olumlu katkılar sunacağını, ekonomik ve sosyal yükümlülükler ile birlikte haberciliğin daha kaliteli yapılmasına olanak sağlayacağını ifade etmiştir.

2.8. İletişim Bilimleri Alanındaki Uzmanların Yeni Yasayı Değerlendirmesi

İletişim bilimleri alanında eğitim veren uzmanlar, yeni yasayı daha analitik bir bakış açısıyla değerlendirmiştir. Çoğu akademisyen, yasanın basın özgürlüğünü kısıtlamadığını belirtmiştir. Doç. Dr. Mikail Uğuş, yalan haber ve dezenformasyonun önlenmesi için bunun gerekli olduğunu ifade etmiştir.

Akademik çevrede, dezenformasyon yasası ile medyadaki etik sorunların önüne geçileceğine inanılmaktadır. Haberi çarpıtarak halkı kandırmanın ciddi bir etik sorun olduğu belirten Doç. Dr. Mustafa Öztunç, yeni düzenlemenin medyada etik sorunlarına çözüm olacağını savunarak, yapılanın aslında bu sorunların önüne geçmek olduğunu vurgulamıştır.

Yeni düzenlemelerin internet haberciliğinin gelişimine katkı sağladığına dair görüşler yaygındır. Ancak, bazıları bunun yeterli olmadığını ve daha fazla düzenleme gerektiğini savunmuştur.

Ekonomik yük getirdiği yönündeki görüşler farklılık göstermektedir; bazı akademisyenler, yasanın resmî ilan alma imkânı sunduğunu belirtirken, diğerleri bunun küçük ölçekli siteleri olumsuz yönde etkileyebileceği görüşündedir.

İletişim mezunlarına istihdam alanı açıldığına dair genel bir görüş birliği vardır. Ancak, bazı akademisyenler, bu durumun yeterli olmadığını ve daha fazla desteklenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

3. BÖLÜM: YÖNTEM

Bu araştırmada, bilimsel araştırma tekniklerinden faydalanılarak nitel yöntem tercih edilmiştir. Veriler, karşılıklı görüşme, katılımcı gözlem ve bilimsel gözlem gibi temel literatür taraması teknikleri aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın kapsamı, internet medyasını temel alan evreni ve Sakarya yerel medyasını temsil eden örneklemiyle belirlenmiştir. Örneklem seçimi ise amaçlı örnekleme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın her aşamasında esneklik sağlayan ve duruma uygun yeni yöntemlerin geliştirilmesine, yöntemde ve kurguya gerektiğinde değişiklik yapılmasına imkân tanıyan nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir; bu bağlamda, görüşme, gözlem ve yazılı materyal analizi yöntemleri kullanılmıştır. Katılımcıların görüşleri, öznel deneyimleri, duyguları, değerleri ve algıları detaylı bir biçimde ortaya konmaya çalışılmıştır.

Araştırmada, yarı yapılandırılmış, açık ve kapalı uçlu sorular yer almıştır. Katılımcılardan, en çok tartışılan sekiz konu başlığını içeren maddeleri, “Katılıyorum”, “Katılmıyorum” ve “Kısmen Katılıyorum” seçenekleriyle yanıtlamaları talep edilmiştir. Her katılımcıdan, “katılıyorum” yanıtını tercih ettiğinde nedenlerini, “katılmıyorum” dediğinde ise sebeplerini, “kısmen katılıyorum” ifadesini kullanmışsa bu durumu açıklamaları istenmiştir. Yapılan görüşmelerde, önceden belirlenmiş cevaplar sunulmamış olup, yönlendirme yapılmadan katılımcının konuyu olumlu ve olumsuz yönleriyle anlatmasına olanak sağlanmıştır.

Dezenformasyonla Mücadele Yasasının getirdiği yükümlülük ve yaptırımlara karşı ülke genelinde süren tartışmalar sürecinin, Sakarya ölçeğinde incelendiği bu araştırmada; basın meslek örgütleri, iletişim alanındaki resmî kurum ve kuruluşlar, internet haber sitesi sahip, yönetici ve çalışanları ile iletişim alanında eğitim veren akademisyenlerin görüş ve değerlendirmelerine yer verilmiştir. “Çalışılan Yerin Türü”, “Cinsiyeti”, “Çalışma Pozisyonu” “Meslekî Çalışma Süresi” ve “Mezuniyet” şeklindeki değişkenler arasındaki görüş farkları incelenmiştir. Meslekî kıdemle basın özgürlüğü arasında anlamlı bir fark olup olmadığı, resmî kurumlarla özel medya kuruluşlarının yasaya bakış açısındaki fark ve yayın sahipleri ile medya çalışanlarının konuya bakış açıları ve görüş farklılıkları bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Araştırmada, yeni yasanın internet medyası üzerindeki ekonomik, hukukî ve yapısal etkilerine karşı olumlu-olumsuz yönde görüş

belirten katılımcıların yaklaşımları ve Sakarya'daki internet gazeteciliğinin, yasanın etkisinde nasıl bir dönüşüm yaşadığı incelenerek analiz edilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmada, “Dezenformasyonla Mücadele Yasası”nın internet gazetecilerinin beklentisini ne yönde karşıladığı ve düzenlemenin getirdiği yükümlülüklerin olumlu-olumsuz etkileri, hukuksal ve yapısal açıdan incelenmiş, elde edilen bulgular bilimsel bir çalışma olarak ortaya konmuştur. Araştırmada, internet haber sitelerinin, yeni yasanın yaptırımları karşısında nasıl bir dönüşüm içerisine girdikleri ve karşılaştıkları sorunların kaynağı; görüşme, gözlem ve mülakat yöntemi ile tespit edilerek, çözümüne yönelik öneri ve beklentiler kayıt altına alınmıştır. Elde edilen veriler, çözüm yolunda sorunların tespiti için hazır birer kaynak teşkil etmektedir.

Bu araştırma, yasanın yeni yürürlüğe girdiği bir dönemde gerçekleştirildiği için, henüz kapsamlı bir araştırma bulunmaması nedeniyle oldukça önemlidir. Aynı zamanda, bu alandaki benzer çalışmaların gelişmesine katkı sağlayabilecek niteliktedir. Ayrıca, Sakarya'da akademik literatürde bu türden bir çalışmanın yapılmamış olması, çalışmanın özgünlüğünü ve değerini artırmaktadır.

3.2. Araştırmanın Ana Problemi ve Alt Problemler

Çalışmanın ana problemini “Dezenformasyonla Mücadele Yasası'nın internet gazeteciliğine etkileri ne boyuttadır?” sorusu oluşturmaktadır.

Problem Cümlesi:

“Dezenformasyonla Mücadele Yasası”nın internet haberciliği üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri neler olmuştur, en çok tartışma konusu olan yasanın 29. Maddesi ve resmî ilan yayımlayabilme koşulları karşısında internet medyası nasıl bir yaklaşım göstermiştir?

Alt Problemler:

- Gazeteciler, yeni yasaya göre suç kapsamına alınan ‘gerçeğe aykırı bilgiyi alenen yayma’ maddesine göre; haber merkezine gelen bir ihbar veya haberleştirilmek istenen

iddialı bir bilginin ‘gerçek’ ya da ‘gerçek dışı’ olduğunu nasıl ve neye göre tespit edecekler?

- İnternet haber siteleri, içeriklerin hukukî sorumluluğunu taşıyacak olması nedeniyle üstlenmek istenilmeyen ‘Sorumlu Yazı İşleri Müdürlüğü’ görevi için istihdam edilecek personel sorununu nasıl aşıyor?

- Haber siteleri, getirilen ‘iletişim alanından mezun eleman istihdamı’ şartı nedeniyle bu özellikte eleman bulmada ne gibi zorluklar yaşamaktadır?

- Yeni düzenleme ile getirilen, 1/6’sı kendi muhabirlerince oluşturulacak günlük en az 50 haber kotasını doldurabilmek için nasıl bir çalışma yöntemi izleniyor?

- İnternet haber siteleri, resmî ilan alabilme şartları arasında belirlenmiş olan yüksek sayılardaki okunma ve tıklanma oranını yakalayabilecek ve sürdürebilecekler mi?

- Resmîyet kazanmış ancak gerekli istihdam ve diğer koşulları sağlayamayan haber siteleri, reklam alamayacakları için yayın hayatlarını nasıl sürdürecektir?

3.3. Hipotezler

-Dezenformasyonla Mücadele Yasası’nın yürürlüğe girmesiyle internet haberciliğinin dönüşümünde ‘hukuksal’ ve ‘yapısal’ olmak üzere iki önemli ‘yükümlülük’ etken olmuştur.

- İnternet haber sitelerinde; üniversitelerin ve meslek liselerinin iletişim ile ilgili alanlarından mezun personel çalıştırma zorunluluğu, gazetecilik mesleği için istihdam alanı oluşturmuştur.

- Yasanın, gazeteciler arasında endişeye ve tartışmalara yol açan ‘gerçeğe aykırı bilgiyi yaymanın suç kapsamına alındığı’ 29. Maddesindeki ceza hükmü nedeniyle, internet haber sitelerinde ‘sorumlu yazı işleri müdürü’ olarak görevi yapacak personel sıkıntısı çekilmektedir.

- Yasadaki düzenlemelerin getirdiği şartlar sonrası, Sakarya’da yayın yapan 96 internet haber sitesinden yalnızca 36’sı resmî ilan-reklam yayımlama hakkı elde edebilmiştir.

- Yasal yükümlülükleri sağlayamayan internet haber siteleri, şartların ağırlığı karşısında yayın hayatlarını sona erdirmeye durumuyla karşı karşıya kalmışlardır. Yayınlarını

sürdürme çabasında olan haber siteleri çalışan personel sayısını azaltma yoluna gitmektedirler.

3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışma, “Dezenformasyon Yasası” ile gündeme gelen yapısal ve hukuksal düzenlemelerin internet medyası üzerindeki etkisi evreninde, Sakarya ilinde yayın yapan internet haber siteleri örnekleme ile hazırlanmıştır.

Sakarya basın meslek örgütleri başkanları, internet haber sitesi yöneticileri, çalışanları ve resmî iletişim kurumlarının yöneticileri ile yapılan görüşmelerde katılımcıların, yorumları analiz edilmiştir. Araştırmada, iletişim bilimleri alanında eğitim veren akademisyenlerin de yeni yasanın olumlu-olumsuz etkileri konusundaki görüşlerine başvurulmuş, uzman bakış açısı ile katkılarına yer verilmiştir.

Araştırmada meslek örgütleri, internet haber siteleri, iletişim kurumları ve uzmanlar olmak üzere 4 ayrı guruptan oluşan toplam 25 kişi ile görüşme sağlanmıştır. Planlanan diğer kuruluş ve kişilere ulaşılamamış, yanıtlanması istemiyle iletilen sorularla ilgili geri dönüş alınamamıştır. Bu nedenle hedeflenen görüşmecisi sayısı bununla sınırla kalmıştır.

Veri toplama sürecinde yararlanılan görüşme ve gözleme dayalı çalışmada, dezenformasyon yasanın internet medyasına getirdiği hukukî düzenlemelerin 18 Ekim 2022 tarihinde uygulanmaya başlamasının ardından Sakarya'daki internet haber sitelerinin nasıl bir dönüşüm yaşadığı gözlemlenmiş, getirilen hukukî ve yapısal yükümlülükleri nasıl karşıladıkları, yasaya uyum sağlamada hangi zorlukları yaşadıkları analiz edilmiştir.

3.5. Araştırmanın Süreci ve Sınırlılıkları

10 Aralık 2024 tarihi itibari başlayan bu araştırma sürecinin 10 Mayıs 2025 tarihinde tamamlanması öngörülmüştür. Çalışmanın sınırlılığını, “Dezenformasyonla Mücadele Yasası”nın “Sakarya ilindeki internet gazeteciliği” üzerindeki etkileri oluşturmaktadır.

Konuya ilişkin literatür taraması, basın açıklamaları incelemesi ve Sakarya yerel medyasının yasa karşısında verdiği tepkilerin analiz edildiği araştırmada, Sakarya basın meslek örgütleri; SGC, SGB, SAMED, SİYAD ve TİNGADER yönetim kurulu başkanları ile görüşülmüş, Sakarya'dan yayın yapan internet haber siteleri; LC Haber,

Sakarya Haber, Sakarya Kent, Fısıltı Haberleri, Geyve Haber ve Kaynarca Haber ile günlük yayınlanan gazetelerden Adapazarı Akşam Haberleri ve Sakarya Yenigün gazetelerinin yöneticileri ve çalışanları ile yüz yüze, mail ve telefon yolu ile görüşülmüştür. Sakarya’da şubesi ve bölge müdürlükleri bulunan resmî kurumlardan; BİK Sakarya Şube Başkanlığı, AA Bölge Müdürlüğü ve AA Parlamento Haberleri Müdürlüğü ile görüşmeler sağlanmış, araştırma konusu ve tartışılan problemler üzerinde görüşleri alınmıştır.

İletişim bilimleri alanında eğitim veren akademisyenlerin görüşlerine başvuru araştırmada, SAÜ İletişim Fakültesi Gazetecilik, SUBÜ Sakarya MYO Gazetecilik ve Habercilik, SUBÜ Sapanca MYO Pazarlama ve Reklamcılık Bölümlerinden olmak üzere 4 akademisyenin, Dezenformasyon Yasası ile ilgili yaklaşımları değerlendirilmiştir.

3.6. Veri Toplama Araçları, Araştırmanın Soruları ve Ölçekler

Araştırmada; karşılıklı görüşme, katılımcı ve bilimsel gözlem, alanla ilgili literatür taraması olmak üzere temel veri toplama tekniği kullanılmıştır.

Yarı yapılandırılmış, açık ve kapalı uçlu soruların hazırlandığı araştırmada veri toplama araçlarından mülakat yöntemi kullanılmış, katılımcılardan;

- 1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır
- 2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur
- 3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir
- 4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır
- 5- Yeni yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir
- 6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır
- 7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir
- 8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir

Şeklindeki, yasanın en çok tartışıldığı konularını içeren 8 maddeyi; “Katılıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kısmen Katılıyorum” seçenekleri ile yanıtlamaları istenmiştir.

Her katılımcıdan, cevabı “katılıyorum” ise; neden katıldığını, “katılmıyorum” ise; neden katılmadığını, “kısmen katılıyorum” ise; bunun nedenlerini açıklaması istenmiştir. Yapılan görüşmelerde, önceden belirlenmiş cevaplar içermeyen, yönlendirmekten

kaçınılan, katılımcının konuyu olumlu ve olumsuz yanlarıyla anlatmasına olanak tanıyan bir yaklaşım gösterilmiştir.

Gazeteci katılımcılardan, deneyimleri ve çalıştıkları kurumların finansal durumu hakkında çeşitli sorular sorulmuştur. Bu sorular şunlardır:

- Adınız ve soyadınız nedir?
- Kaç yaşındasınız?
- Yaşadığınız bölge veya şehir neresi?
- Eğitim durumunuz ve mezun olduğunuz bölüm hangisidir?
- Daha önce hangi alanlarda çalıştınız?
- Mevcut unvanınız nedir? Ayrıca, bu alanda kaç yıldır görev yapıyorsunuz?
- Geleneksel medya ortamında gazetecilik yapma deneyiminiz oldu mu?
- Söz konusu kurumda sizinle birlikte kaç kişi görev yapmaktadır?
- Gazetecilik faaliyetleriniz nasıl finanse edilmektedir?
- Kuruluşun gelir kaynakları nelerdir?
- Mali açıdan hangi giderleriniz söz konusu oluyor?

Araştırma sürecinde görüşülen katılımcılar, çeşitli ifadelerle, “Katılıyorum”, “Katılmıyorum” ve “Kısmen Katılıyorum” şeklinde yanıtlar vermiştir. Bu yanıtlar doğrudan alıntı olarak aktarılmıştır. Ayrıca, tüm katılımcıların isim ve soy isimleri, rızaları alınmak şartıyla kaydedilmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri ve anket sonuçları, tablo formatında düzenlenmiştir.

3.7. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Coğrafi olarak çoğunluğu aynı şehirde oturan katılımcıların; 20’si Sakarya ili merkezinde, biri Sapanca ilçesinde, biri Geyve ilçesinde, biri Arifiye ilçesinde, biri Kaynarca ilçesinde, biri de Ankara’da ikamet etmektedir. Katılımcıların yaşları 24-61 yaş aralığındadır. Katılımcılar, 21’i erkek, 4’ü kadın 25 kişiden oluşmaktadır.

Katılımcılara ait demografik özellikler Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3’de gösterilmiştir.

Katılımcıların 8 maddeden oluşan tartışma konularına verdikleri, “Katılıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kısmen Katılıyorum” şeklindeki yanıtların sayıları ve yüzdelik dağılımı Tablo 4 ve Tablo 5’de verilmiştir.

Çalışılan Yerin Türü	Yaş	Cinsiyet	Yaşadığı Şehir	Mezuniyeti	Pozisyon	Meslekî Tebrübe
SGC	57	Erkek	Sakarya	İletişim Fakültesi Lisans	Yönetim Kurulu Başkanı	35 Yıl
SGB	58	Erkek	Sakarya	Yüksek Lisans	Yönetim Kurulu Başkanı	38 Yıl
RATED	52	Erkek	Sakarya	Lise	Yönetim Kurulu Başkanı	25 Yıl
SAMED	53	Erkek	Sakarya	Lise	Yönetim Kurulu Başkanı	20 Yıl
SİYAD	60	Erkek	Sakarya	Lise	Yönetim Kurulu Başkanı	32 Yıl
TİNGADER	55	Kadın	Sakarya	Ön Lisans	Yönetim Kurulu Üyesi	25 Yıl
Basılı Gazete	58	Erkek	Sakarya	İletişim Fakültesi Lisans	Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	27 Yıl
Basılı Gazete	46	Erkek	Sakarya	İktisadi İdari Bilimler Lisans	Yazı İşleri Müdürü	18 Yıl
Basılı Gazete	58	Erkek	Sakarya	Lise	Sakarya İl Temsilcisi	35 Yıl
Dergi	61	Erkek	Sakarya	Lise	İmtiyaz Sahibi	35 Yıl
Haber Sitesi	45	Erkek	Sakarya	Lise	İmtiyaz Sahibi	24 Yıl
Haber Sitesi	56	Erkek	Sakarya	Lise	İmtiyaz Sahibi	30 Yıl
Haber Sitesi	51	Erkek	Sakarya	Lise	İmtiyaz Sahibi	28 Yıl
Haber Sitesi	56	Erkek	Geyve	Lise	İmtiyaz Sahibi	25 Yıl
Haber Sitesi	49	Kadın	Sakarya	Lise	Haber Müdürü	5 Yıl
Haber Sitesi	49	Erkek	Arifiye	Lise	Editör	26 Yıl
Haber Sitesi	25	Erkek	Sakarya	Sapanca MYO Gazetecilik	Muhabir	4 Yıl
Haber Sitesi	24	Kadın	Sakarya	Sapanca MYO Gazetecilik	Sosyal Medya Uzmanı	4 Yıl

Tablo 1: Basın Meslek Örgütleri ve Gazetecilerin Demografik Özellikleri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu tablo, Sakarya'daki meslekî örgütler ve gazetecilerin demografik özelliklerini içermektedir. Tabloyu analiz eden bazı önemli şu noktalar bulunmaktadır:

Genel Gözlemler:

Yaş Dağılımı: Katılımcıların yaşları 24 ile 61 arasında değişmektedir. En genç katılımcı 24 yaşında, en yaşlı ise 61 yaşındadır. Çoğu katılımcı 40-60 yaş aralığındadır, bu da deneyimli bir iş gücünü göstermektedir.

Cinsiyet Dağılımı: Tablo, erkeklerin (11 kişi) kadınlardan (3 kişi) daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu, sektördeki cinsiyet dengesizliğine işaret edebilir.

Eğitim Durumu: Katılımcıların mezuniyet durumları çeşitlilik göstermektedir. Lisans, yüksek lisans ve ön lisans gibi farklı seviyelerde eğitim almışlardır. İletişim Fakültesi mezunları dikkat çekmektedir, bu da gazetecilik alanında eğitilmiş bireylerin bulunduğunu göstermektedir.

Pozisyonlar: Pozisyonlar arasında “Yönetim Kurulu Başkanı” ve “İmtiyaz Sahibi” gibi üst düzey görevler öne çıkmaktadır. Çeşitli pozisyonlar, sektördeki farklı rollerin ve sorumlulukların çeşitliliğini yansıtmaktadır.

Meslekî Tecrübe: Tabloda meslekî tecrübe profili, 4 yıldan 38 yıla kadar değişmektedir. Bu, sektörde hem yeni başlayanlar hem de uzun yıllar deneyim kazanmış profesyonellerin bulunduğunu göstermektedir. En fazla tecrübeye sahip olan katılımcı 38 yıl ile “SGB” temsilcisidir.

Bu tablo, Sakarya'daki gazetecilik sektörünün demografik yapısını ve katılımcıların eğitim, cinsiyet, yaş ve mesleki tecrübe gibi özelliklerini ortaya koymaktadır. Cinsiyet dengesizliği ve eğitim düzeyinin yüksek olması, sektördeki profesyonellerin kalitesini artırabilir. Ancak cinsiyet eşitliği konusunda daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Çalışılan Yerin Türü	Yaş	Cinsiyet	Yaşadığı Şehir	Mezuniyeti	Pozisyon	Meslekî Tebrûbe
BİK Sakarya	51	Erkek	Sakarya	İletişim Fakültesi	Sakarya İl Müdürü	20 Yıl
AA Sakarya	40	Erkek	Sakarya	İletişim Fakültesi	Sakarya Bölge Müdürü	3 Yıl
AA Ankara	46	Erkek	Sakarya	İletişim Bilimleri Yüksek Lisans	Parlamento Haber Müdürü	30 Yıl

Tablo 2: Meslekî Kurum ve Ajans Yöneticilerinin Demografik Özellikleri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 2'deki meslekî kurum yöneticilerinin demografik özellikleri yer almaktadır.

Yöneticilerin yaş dağılımı 40 ile 51 arasında değişmektedir. Bu, yöneticilerin orta yaş grubunda olduğunu ve belirli bir deneyim seviyesine sahip olduklarını göstermektedir.

Tüm yöneticiler erkek olarak belirtilmiştir. Bu durum, iletişim alanındaki yöneticilik pozisyonlarında cinsiyet dengesizliğini ortaya koymaktadır.

Yöneticilerin hepsi Sakarya'da yaşamaktadır. Bu, yerel bir bağlamda çalıştıklarını ve bölgesel dinamiklerin etkisi altında olduklarını göstermektedir.

İki yönetici İletişim Fakültesi mezunu iken, bir yönetici İletişim Bilimleri Yüksek Lisans programından mezun olmuştur. Bu, yöneticilerin iletişim alanında eğitim aldığını ve bu alandaki bilgi birikimlerinin olduğunu göstermektedir.

Yöneticiler, Sakarya İl Müdürü, Sakarya Bölge Müdürü ve Parlamento Haber Müdürü gibi farklı pozisyonlarda görev yapmaktadır. Bu, yöneticilerin çeşitli sorumluluk alanlarına sahip olduğunu göstermektedir.

Mesleki tecrübe açısından, yöneticilerin tecrübeleri 3 yıl ile 30 yıl arasında değişmektedir. En deneyimli yönetici 30 yıl tecrübeye sahipken, en az deneyimli olanın 3 yıl tecrübesi vardır. Bu, yöneticilerin farklı seviyelerde deneyim ve bilgi birikimine sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 2, mesleki kurum yöneticilerinin demografik yapısının, iletişim alanında deneyimli ve eğitilmiş bireylerden oluştuğunu göstermektedir. Cinsiyet dengesizliği, bu alandaki erkek egemen yapıyı yansıtabilir. Ayrıca, yöneticilerin yerel bir bağlamda çalışmaları, bölgesel dinamiklerin ve ihtiyaçların araştırma sonuçlarına etkisini artırabilir. Bu veriler,

iletişim alanındaki yöneticilik pozisyonlarının daha geniş bir perspektiften ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çalışılan Yerin Türü	Yaş	Cinsiyet	Yaşadığı şehir	Akademik Görevler	Pozisyon	Meslekî Tebrbe
SA	39	Erkek	Sakarya	SA İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü	Doç. Dr. / ğretim yesi	12 Yıl
SA	59	Erkek	Sakarya	SA İletişim Fakültesi İletişim ve Tasarımı Bölümü	Doç. Dr. / ğretim yesi	39 Yıl
SUBÜ	50	Kadın	Sapanca	SUBÜ Sapanca MYO Pazarlama ve Reklamcılık	ğretim Görevlisi	20 Yıl
SUBÜ	44	Erkek	Sakarya	SUBÜ Sakarya MYO Gazetecilik ve Habercilik Bölümü Başkanı	ğretim Görevlisi	12 Yıl

Tablo 3: Uzmanların Demografik zellikleri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 3'te, görüşülen akademisyenlerin demografik özelliklerine dair bazı önemli noktalar öne çıkmaktadır:

En geniş uzman 39 yaşında, en yaşlı ise 59 yaşındadır. Uzmanların genel olarak orta yaş grubunda yer aldığı görülmektedir. Görüşülen akademisyenlerin 3' erkek, 1'i kadındır. Bu tabloya göre, iletişim bilimleri alanında erkeklerin daha fazla temsil edildiği görülmektedir. Ancak katılımın düşük oluşu, daha fazla uzmana ulaşılmaya çalışılmasına rağmen, görüş alınamaması ya da iletilen sorulara geri dönüş yapılmayışı nedeniyledir.

Bu anket coğrafi olarak sınırlı bir alanda yapılmıştır, tüm uzmanlar Sakarya ilinde yaşamaktadır. İki akademisyen doçent doktor unvanına sahipken, diğer iki akademisyen ğretim görevlisi olarak görev yapmaktadır. Bu, akademik unvanların çeşitliliğini göstermektedir. Görev alanları arasında gazetecilik, iletişim ve pazarlama gibi farklı disiplinler bulunmaktadır.

Mesleki tecrübe açısından, en deneyimli akademisyen 39 yıl ile en yüksek tecrübeye sahipken, diğerleri 12 ve 20 yıl arasında değişen tecrübeye sahiptir. Bu, akademisyenlerin alanlarında önemli bir deneyime sahip olduğunu göstermektedir.

Görüşülen akademisyenlerin demografik yapısı, iletişim bilimleri alanında deneyimli ve çeşitli akademik unvanlara sahip bireylerden oluştuğunu göstermektedir. Cinsiyet dengesizliği, bu alandaki erkek egemen yapıyı yansıtabilir. Ayrıca, Sakarya'da yoğunlaşmış olmaları, yerel dinamiklerin araştırma sonuçlarına etkisini artırabilir. Bu veriler, iletişim bilimleri alanındaki akademik çalışmaların daha geniş bir perspektiften ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

4. BÖLÜM: BULGULAR

“Dezenformasyonla Mücadele Yasası”nın internet medyası üzerindeki etkilerinin araştırıldığı bu çalışmada; gözlem, görüşme, söylem inceleme ve alanla ilgili literatür taramasından elde edilen verilerin derinlemesine yapılan analizinde; devasa bir kamusal alana dönüşen internet medyasının sınırsız, hızlı ve etkili iletişim aracı olarak kontrolsüz bir güç haline gelişinin, sorunları da beraberinde taşıdığı tespit edilmiştir. Bireylerin düşünce ve fikir özgürlüğünü sınırsızca kullanabildiği, habercilerin ise geleneksel medyaya oranla çok daha fazla kitleye anında ulaşarak etkileşim alabildiği internet alanı, giderek bilgi kirliliği ve dezenformatif akımlara sahne olmaktadır.

Bu sorunların internet gazeteciliği kapsamında incelendiği araştırmada, basın mensubu olmayanların da internet alanını bir haberci gibi kullanıp bilgi paylaşımı yapmasının, doğruluğu teyit edilmemiş bilgilerin yayılmasına neden olduğu ve gazetecilik mesleğine zarar verdiği gözlemlenmiştir. Mesleğin içerisinden gelmeyen ilgisiz kişilerin medya sektörünün cazibesine kapılıp, hiçbir hukukî ve resmî altyapısı olmadan internet sitesi açarak habercilik yapmaları, basın sektöründe uzun yıllar kimin gerçek gazeteci, kimin değil, kargaşasına neden olmuştur.

Bu gibi nedenlerle basın meslek örgütleri yıllarca, internet medyasının hukukî bir zemine oturtulması için yetkililere çağrıda bulunmuş ve yasal bir düzenleme yapılmasını istemiştir. İnternet alanında uzun yıllar yaşanan sorunlar ve belirsizlikler nedeniyle, TBMM’nde konu ile ilgili yasa teklifi gündeme gelmiş, yoğun tartışmalar sonunda teklif kabul görerek, kamuoyunda “Dezenformasyonla Mücadele Yasası” olarak bilinen 7418 Sayılı “Basın Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” 18 Ekim 2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Ancak düzenleme ile ilgili daha teklif aşamasındayken başlayan tartışmalar, yasanın yürürlüğe girmesine rağmen devam etmektedir. Yeni düzenlemenin getirdiği hukukî ve yapısal yükümlülüklerin olumlu-olumsuz etkileri üzerindeki tartışmalar ülke genelinde olduğu gibi Sakarya’da da sürmektedir. Yeni yasanın internet gazeteciliğine etkilerinin neler olduğunu ve düzenlemelerin internet medyasının beklentilerini ne yönde karşılayıp karşılamadığını belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmanın bulguları, soruna dikkat çekmek açısından önem taşımaktadır.

4.1. Verilerin Analizi

Araştırmada; literatür tarama, katılımcı gözlem, karşılıklı görüşme çalışması ile elde edilen veriler derinlemesine analiz edilmiş, Dezenformasyon Yasası'nın internet gazeteciliğine etkisinin, 'hukuksal' ve 'yapısal' olmak üzere iki ana yükümlülüğün getirdiği sorunlar üzerinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Hukuksal sorunları; yayınlanan içeriklerin gerçeklikten uzak olması durumunda uygulanacak cezai yaptırımlar söz konusu olabilmektedir. Ayrıca, gerek duyulduğunda Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından talep edilmesi halinde, içeriklerin doğruluğu ve bütünlüğü sağlanarak iki yıl süreyle saklanması ve denetime tabi tutulması gerekmektedir. Buna ek olarak, haber portalinin künyesinde sorumlu bir 'Yazı İşleri Müdürü' bulunması zorunluluğu da getirilmektedir.

Yapısal sorunları ise; internet haber sitesinin resmî ilan-reklam yayınlayabilmesi için asgari personel istihdamı şartının getirdiği ekonomik yük, günlük yayınlanacak belirli haber sayısı, okunma ve tıklanma sayılarında istikrarı sağlayabilmek için harcanacak giderler, yalnızca bu işin yapıldığı resmî adres bildirimi için kira, vergi, personel maaşı ve sigortası gibi giderlerin artışı oluşturmaktadır.

Sayı	Konu	Oran
	1- Yeni İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.	
9	Katılıyorum 	% 50
6	Katılmıyorum 	% 33,5
3	Kısmen Katılıyorum 	% 16,5
	2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.	
10	Katılıyorum 	% 55,5
5	Katılmıyorum 	% 28
3	Kısmen Katılıyorum 	% 16,5
	3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.	
10	Katılıyorum 	% 55,5
2	Katılmıyorum 	% 11
6	Kısmen Katılıyorum 	% 33,5
	4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.	
10	Katılıyorum 	% 55,5
3	Katılmıyorum 	% 16,5
5	Kısmen Katılıyorum 	% 28
	5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.	
10	Katılıyorum 	% 55,5
5	Katılmıyorum 	% 28
3	Kısmen Katılıyorum 	% 16,5
	6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.	
7	Katılıyorum 	% 38,5
6	Katılmıyorum 	% 33,5
5	Kısmen Katılıyorum 	% 28
	7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.	
17	Katılıyorum 	% 95
1	Katılmıyorum 	% 5,5
0	Kısmen Katılıyorum 	% 0
	8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.	
12	Katılıyorum 	% 66,5
0	Katılmıyorum 	% 0
6	Kısmen Katılıyorum 	% 33,5

Tablo 4: Gazeteciler (Meslek Örgütleri, İnternet Sitesi Yöneticisi ve Çalışanlar) ile Yapılan Mülakat Sonuçları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 4, gazetecilerle ilgili meslek örgütleri, internet sitesi sahibi ve yöneticileri ile çalışanların katıldığı bir mülakatın sonuçlarını içermektedir. Mülakat, katılımcıların 8 maddeden oluşan tartışma konularına verdikleri yanıtları “Katılıyorum”, “Katılmıyorum” ve “Kısmen Katılıyorum” şeklinde sınıflandırmaktadır.

Yanıt Dağılımı: Her bir maddenin yanıt dağılımı, katılımcıların konuya olan tutumlarını yansıtmaktadır. “Katılıyorum” yanıtı, katılımcıların konuya olumlu baktığını gösterirken, “Katılmıyorum” yanıtı olumsuz bir tutumu ifade etmektedir. “Kısmen Katılıyorum” ise kararsızlık veya konunun bazı yönlerine katıldıklarını, bazılarına katılmadıklarını göstermektedir.

Yüzdelik Dağılım: Her bir yanıtın yüzdelik dağılımı, katılımcıların genel eğilimlerini anlamada önemli bir göstergedir. Örneğin, “Katılıyorum” yanıtının yüksek bir yüzdesi, katılımcıların çoğunluğunun belirli bir konuya olumlu yaklaştığını gösterirken tersi durumda, “Katılmıyorum” yanıtının yüksek olması, o konuya karşı bir eleştiri veya olumsuz bir görüş olduğunu ortaya koymaktadır.

Maddelerin Önemi: Her bir maddenin yanıtları, gazetecilik mesleği ve internet üzerindeki içerik üretimi ile ilgili önemli konuları gündeme getirebilir. Örneğin, gazetecilerin etik kurallara uyumu, internet üzerindeki bilgi güvenilirliği gibi konular, katılımcıların görüşlerini etkileyen faktörlerdir.

Karşılaştırmalar: Tablodaki veriler, farklı gruplar arasında karşılaştırmalar yapma imkânı sunmaktadır. Örneğin, meslek örgütü üyeleri ile bağımsız gazeteciler arasındaki görüş farklılıkları, mesleki dayanışma veya bağımsızlık gibi konularda önemli ipuçları vermektedir.

Bu analiz, Tablo 4'teki verilerin daha iyi anlaşılmasına ve gazetecilik alanındaki mevcut durumun değerlendirilmesine yardımcı olacaktır. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda şekillenen mülakat sonuçlarının, gazetecilik pratiği ve meslek örgütlerinin işlevselliği hakkında daha derinlemesine analizler yapılmasına olanak tanıyacağı düşünülmektedir.

Sayı	Konu	Oran
	1- Yeni İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.	
0	Katılıyorum 	% 0
3	Katılmıyorum 	% 75
1	Kısmen Katılıyorum 	% 25
	2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.	
2	Katılıyorum 	% 50
0	Katılmıyorum 	% 0
2	Kısmen Katılıyorum 	% 50
	3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.	
1	Katılıyorum 	% 25
3	Katılmıyorum 	% 75
0	Kısmen Katılıyorum 	% 0
	4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.	
3	Katılıyorum 	% 75
0	Katılmıyorum 	% 0
1	Kısmen Katılıyorum 	% 25
	5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.	
1	Katılıyorum 	% 25
2	Katılmıyorum 	% 50
1	Kısmen Katılıyorum 	% 25
	6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.	
2	Katılıyorum 	% 50
1	Katılmıyorum 	% 25
1	Kısmen Katılıyorum 	% 25
	7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.	
3	Katılıyorum 	% 75
0	Katılmıyorum 	% 0
1	Kısmen Katılıyorum 	% 25
	8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.	
1	Katılıyorum 	% 25
3	Katılmıyorum 	% 75
0	Kısmen Katılıyorum 	% 0

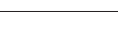
Tablo 5: Uzmanlar ile Yapılan Mülakat Sonuçları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 5'teki uzmanların tartışma konularına verdikleri yanıtların analizi, katılımcıların görüşlerini ve eğilimlerini anlamak açısından önemlidir.

1. Soruyu çoğunluk, yeni yasayı basın özgürlüğünü kısıtlamadığı yönünde değerlendirmiş ancak bir katılımcı kısmen katıldığını belirtmiştir.
2. Soruda görüşler eşit şekilde dağılmış, katılımcıların yarısı düzenlemelerin katkı sağladığını düşünürken, diğer yarısı katılmamaktadır.
3. Soruda çoğunluk, yeni yasaların ekonomik yük getirdiği konusunda kısmen katıldıklarını ifade etmiştir.
4. Soruda katılımcıların büyük bir kısmı, yeni yasaların istihdam alanı açmadığını düşünmektedir.
5. Soruya verilen yanıtlarda bu görüşe katılımcıların yarısının katıldığı, diğer yarısının ise kısmen katıldığı görülmektedir.
6. Soru: katılımcıların yüzde 50'si, düzenlemenin etik sorunlara çözüm olabileceğini düşünüyor.
7. Soruda çoğunluk, gazeteciliğin belirli bir uzmanlık gerektirdiği görüşünde birleşiyor.
8. Soruda çoğunluk; internet gazeteciliğinin geleneksel medyayı etkileyeceği konusuna kısmen katılıyor.

Tablo, uzmanların görüşlerinin çeşitliliğini ve bazı konularda net bir eğilim göstermediğini ortaya koymaktadır. Özellikle, yeni yasaların etkileri konusunda katılımcıların görüşleri arasında belirgin bir ayrışma bulunmaktadır. Bununla birlikte, gazeteciliğin uzmanlık gerektirdiği ve internet gazeteciliğinin geleneksel medyayı etkileyeceği konularında daha fazla katılım gözlemlenmiştir. Bu durum, iletişim alanındaki değişimlerin ve yasaların etkilerinin daha derinlemesine incelenmesi gerektiğini göstermektedir.

Sayı	Konu	Oran
	1- Yeni İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.	
9	Katılıyorum 	% 36
12	Katılmıyorum 	% 48
4	Kısmen Katılıyorum 	% 16
	2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.	
15	Katılıyorum 	% 60
5	Katılmıyorum 	% 20
5	Kısmen Katılıyorum 	% 20
	3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.	
13	Katılıyorum 	% 52
6	Katılmıyorum 	% 24
6	Kısmen Katılıyorum 	% 24
	4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.	
16	Katılıyorum 	% 64
3	Katılmıyorum 	% 12
6	Kısmen Katılıyorum 	% 24
	5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.	
12	Katılıyorum 	% 48
9	Katılmıyorum 	% 36
4	Kısmen Katılıyorum 	% 16
	6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.	
10	Katılıyorum 	% 40
7	Katılmıyorum 	% 28
4	Kısmen Katılıyorum 	% 16
	7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.	
23	Katılıyorum 	% 92
1	Katılmıyorum 	% 4
1	Kısmen Katılıyorum 	% 4
	8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.	
14	Katılıyorum 	% 56
5	Katılmıyorum 	% 20
6	Kısmen Katılıyorum 	% 24

Tablo 6: Tüm Katılımcıların Mülakat Sonuçları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 6, katılımcıların çeşitli konulara verdikleri yanıtların sayısını ve yüzdelik dağılımını göstermektedir.

1. soruyu çoğunluk, yeni yasayı basın özgürlüğünü kısıtlamadığı yönünde değerlendiriyor. Ancak, önemli bir kesim (36%) bu yasa ile ilgili endişelerini dile getiriyor.

2. soruda katılımcıların büyük bir kısmı, yeni düzenlemelerin internet haberciliğine olumlu katkı sağladığını düşünüyor.

3. soruda, yüzde 52'lik bir kesim, yeni yasaların ekonomik yük getirdiğini belirtirken, diğer katılımcılar arasında görüş ayrılığı var.

Çoğunluk, yeni yasaların istihdam alanı açtığını düşünüyor. Bu, iletişim mezunları için olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

5. soruda, katılımcıların yarısı, yeni yasaların personel yükü getirdiğini düşünüyor. Ancak, önemli bir kesim bu görüşe katılmıyor.

6. soruda, görüşlerin burada da dağılmış olduğunu göstermektedir. Katılımcıların çoğunluğu, yeni düzenlemenin etik sorunlara çözüm olabileceği konusunda kararsız.

7. soruda, çoğunluk, gazeteciliğin belirli bir uzmanlık gerektirdiği konusunda hemfikir. Bu, mesleğin ciddiyetini ve uzmanlık gerektirdiğini vurguluyor.

8. soruda ise çoğunluk, internet gazeteciliğinin geleneksel medyayı etkileyeceği konusunda kısmen katılıyor. Ancak, bu konuda da görüş ayrılıkları mevcut.

Tablo, katılımcıların çeşitli konulardaki görüşlerinin çeşitliliğini ve bazı konularda net bir eğilim göstermediğini ortaya koymaktadır. Özellikle, yeni yasaların etkileri konusunda katılımcıların görüşleri arasında belirgin bir ayrışma bulunmaktadır. Gazeteciliğin uzmanlık gerektirdiği ve internet gazeteciliğinin geleneksel medyayı etkileyeceği konularında daha fazla katılım gözlemlenmiştir. Bu durum, iletişim alanındaki değişimlerin ve yasaların etkilerinin daha derinlemesine incelenmesi gerektiğini göstermektedir.

4.2. Dezenformasyon Yasasının Hukuksal Etkileri, Tepkiler ve Tartışmalar

Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda, “7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile getirilen yeni düzenlemelerin

hukuksal ve yapısal olmak üzere iki önemli etkisi karşısında, internet habercilerinin sancılı bir dönüşüm sürecine girdikleri tespit edilmiştir.

Düzenleme öncesi yasal bir altyapısı bulunmayan internet mecrasının, yasanın yürürlüğe girmesi ile internet haberciliği yapanların, belirlenmiş yükümlülükleri yerine getirmeleri halinde ‘gazeteci’ olarak tanımlanması sağlanmıştır. Yalan/yanlış bilgilerin sosyal medya aracılığıyla dolaşımının engellenmesi, medya etik değerlerini gözetmeden habercilik yapanların gazetecilik mesleğine ve kamuoyuna zarar vermelerinin önüne geçilecek olması, bu düzenlemenin olumlu yönleri olarak gösterilmektedir. Ancak buradaki hassas nokta; Türkiye’nin hukuk mevzuatında yalan haber ve dezenformasyonla mücadele eden yasaların zaten yer aldığı, TCK ve Basın Yasası’nda suç tanımlarına dair ayrı hükümler bulunmasına karşın, Dezenformasyon Yasası’nın en kritik maddesi olan 29. maddesinin oldukça muğlak ve kötüye kullanılmaya uygun ifadeler içermesi hem gazeteciler hem de yurttaşlar arasında hapis cezalarını öngörmesi açısından endişe yaratmaktadır (Mumay, 2022).

Ülkenin güvenliği ve kamu düzenine karşı gerçekleştirilen saldırıların ve gerçeğe aykırı bilgilerin yayılması durumunda zaten anayasal düzenleme çerçevesinde cezalar uygulanıyordu. Ancak, bu madde ile birlikte “hapis” ifadesinin yasanın içine girmesi, toplumda korku ortamı oluşturmuş ve aynı zamanda ülke içi ve dışındaki ‘sansür’ tartışmalarına zemin hazırlamıştır (Yıldırım, 2023).

İnternet medyasını düzenleyen hukuki altyapının parçası olan bu yasa ve özellikle 29. maddesi üzerindeki tartışmalar, teklif aşamasında başladıktan sonra uygulamaya geçene kadar devam etmiştir. Yasa, genellikle “Yalan Haber Yasası” olarak adlandırılmakta ve 13 Ekim 2022’de kabul edilip 18 Ekim 2022’de yürürlüğe giren “7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” kapsamında Türk Ceza Kanunu’na eklenen bir maddeyi ifade etmektedir. Ancak, bu değişiklik yalnızca bu maddeyle sınırlı değildir. Tartışmaların odak noktası, yalan haberi suç sayan ve şu hükümleri içeren maddeyi ilgilendirmektedir:

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 217/A maddesi şu şekildedir:

Madde 217/A: Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma

(1) Sadece kamu arasında endişe, korku veya panik oluşturma amacıyla, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlık açısından gerçeğe aykırı bilgiyi, kamu barışını

bozucu şekilde alenen yayması durumunda kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

(2) Fail, gerçek kimliğini gizlemek suretiyle veya örgütsel bir çerçevede bu suçu işlerse, yukarıdaki cezaya ilişkin hüküm, yarı oranında arttırılır.

Bu maddenin internet gazetecileri üzerindeki ceza baskısına ülke genelinde devam eden tepkilerin Sakarya özelinde incelendiği bu araştırmada, verilerin analizi sonucu elde edilen en belirgin bulgu; gazetecilerin, “Dezenformasyon Yasası”nın “basın ve ifade özgürlüğü”nü kısıtlayarak “otosansür” oluşturmaktan duyduğu endişe olmuştur. Gazeteciler, yargılanma korkusunun insanların kendini ifade etme ve medya organlarının haber yapma özgürlüğüne engel oluşturduğunu ileri sürmektedir (Erdem, 2022).

Sakarya Adliyesi’nden alınan bilgiye göre, yasanın yürürlüğe girdiği 18 Ekim 2022 tarihinden, bu araştırmanın devam ettiği 2025 Nisan ayına kadar geçen süre içerisinde, Sakarya internet medyasında suç unsuru oluşturacak herhangi haber ve paylaşım rastlanılmamıştır. Bu tarihten önce şikâyetle konu birçok haber ve sosyal medya paylaşımları nedeniyle onlarca kişiye dava açılmış, açılan davalar arasında özellikle “Cumhurbaşkanına hakaret” ve “Halkı Kin ve Düşmanlığa Tahrik” suçlarından tutuklamalar olmuştur (Ulutaş, 2022).

“Halkı Kin ve Düşmanlığa Tahrik” suçu için yapılan tutuklama işleminin nedeni incelendiğinde, TCK 216’da yer alan suç maddesine şu hüküm gerekçe gösterilmektedir;

“Madde 216 (1) Halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik eden kimse, bu nedenle kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılayan kişi, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılayan kişi, fiilin kamu barışını bozmaya elverişli olması halinde, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

Son 8 aylık sürede Sakarya’da bu tür davaların oluşmaması, gazeteciler tarafından yeni yasanın internet medyası üzerindeki otosansür etkisi olarak değerlendirilmektedir.

Tutuklanma endişesinin özgürce haber oluşturmada bir baskı unsuru meydana getirdiğini öne süren gazeteciler, iddialı haberler üzerine gidemediklerini ve bunun sonucu olarak da kendi kendini sansürleyen bir basın oluşturulmak istendiğini ifade etmişlerdir.

Ankete katılan gazeteciler arasında “İnternet Yasası Basın Özgürlüğünü Kısıtlamıştır” başlıklı tartışma konusuna “katılıyorum” diyenlerin oranı yüzde 50 olurken, “katılmıyorum” diyenlerin yüzde 33,5, “kısmen katılıyorum” diyenlerin oranı ise yüzde 16,5 olmuştur (Tablo 4).

Gazeteciler, yasanın en çok eleştirilen 29’uncu maddesinin basın ve ifade özgürlüğüne ciddi bir darbeler vurduğunu dile getirerek, bu maddenin Anayasa’ya aykırı olduğunu açıkça savunmaktadırlar. Bu kesim, Anayasa Mahkemesi’nin söz konusu maddeyi iptal etmesi yönünde karar vermesini umut ederek, yasal düzenlemenin temel hak ve özgürlüklerle uyum içinde olmadığını vurgulamaktadırlar (Matur, 2024).

Aralarında BİK ve AA gibi resmî kurum temsilcileri ile akademisyenlerin de bulunduğu tüm katılımcıların yer aldığı anket sonuçlarında ise “Yeni İnternet Yasası Basın Özgürlüğünü Kısıtlamıştır” başlıklı tartışma konusuna “katılıyorum” cevabı verenlerin oranı yüzde 36, “katılmıyorum” diyenlerin oranı yüzde 48, “kısmen katılıyorum” diyenlerin oranı yüzde 16 olarak kaydedilmiştir (Tablo 5).

Meslek örgütleri, gazeteciler ve resmî kurum temsilcilerinden oluşan katılımcı grup içerisinde ‘yeni düzenlemenin basın özgürlüğünü kısıtladığı’ görüşüne katılmayanlar ortak bir yaklaşımla, yeni yasanın basın özgürlüğünü kısıtlamak yerine, dezenformasyonu engellemeye yönelik olduğu düşüncesinde olduklarını belirtmiştir (Adıyaman, 2024).

İnternette bugüne kadar istediğini yazanların, bir hukuk devleti olan Türkiye’de artık yasalara uymak zorunda olacaklarını ve bu düzenlemenin internet haber sitelerini yasal zemine oturtarak, çalışanlarını gazeteci kimliğine kavuşturan önemli bir gelişme olduğunu savunmuşlardır. Bu gruptaki katılımcılar, yasada eksikliklerin de olduğunu ancak bunların ortaya konulup giderilebileceğini ifade etmiştir (Çetin, 2024).

Doğru, güvenilir ve tarafsız haber veren kuruluşların günümüzde daha önemli hale bir geldiğini söyleyen katılımcılar öz eleştiri yaparak, basının hür olduğunu ancak basın özgürlüğünün her haberin yapılabileceği anlamına gelmeyeceğini vurgulamıştır (Coşkun, 2024).

Bu yaklaşım, Tablo 4'teki sonuçlara göre farklılık gösterse de genel değerlendirmede çoğunluğun görüşünün 'internet yasasının basın özgürlüğünü kısıtladığı' yönünde görülmektedir.

4.3. Dezenformasyon Yasasının Yapısal / Ekonomik Etkileri ve Beklentiler

Bu yasa kapsamında, süreli yayın kapsamına giren internet haber siteleri için bazı yeni yükümlülükler getirilmiştir. Buna göre, bu sitelerin ana sayfasında faaliyet gösterilen iş yeri adresi, ticari unvan, elektronik posta adresi, iletişim telefonu ve elektronik tebligat adresi ile birlikte, barındıkları internet alanının sağlayıcısının adı ve adresi gibi bilgilerin "iletişim" başlığı altında kullanıcıların kolayca erişebileceği şekilde yer alması zorunlu hale getirilmiştir (AA, 2022).

Ayrıca, internet haber sitelerinin resmî ilan ve reklam yayınlama kapasitesine sahip olabilmesi için belirli sayıda ve nitelikte personel istihdam etme şartı öngörülmüştür. 1 Temmuz 2023'te yürürlüğe konacak bir düzenleme ile ise, gazetecilik faaliyetlerini sürdüren iş yerlerinde, beyan edilen fikri işçi sayısına orantılı olarak, her çalışan için en az 5 metrekarelik bir çalışma alanı oluşturulması zorunlu kılınmıştır.

Yasanın ilgili yönetmeliğinde de belirtilen "Resmî İlanların Yayımına İlişkin İnternet Haber Sitelerinin Asgari Kadro ve İçerik Şartları" dikkate alındığında, farklı kategorilere ayrılmış iller arasında üçüncü kategoride yer alan Sakarya için belirlenen personel sayısı, toplamda 8 kişiyi kapsamaktadır. Bu sayı, 1 sorumlu müdür (yazı işleri müdürü), 3 internet editörü, 3 muhabir ve 1 yazar şeklindedir.

Haber sitesinde yer alacak içeriklerle ilgili ise; tekil ziyaretçi sayısı 20.000 doğrudan, %15'i 3000 olmak üzere günde 60.000 adet sayfa görüntüleme ve sayfalarda en 1 dakika kalma süresi ile, içeriğin 1/6'sının fikir işçisi tarafından üretileceği günde asgari 50 haber yayımlama ve yazarların 7 günde en az 2'şer köşe yazısı yayımlama ve tüm bunların 24 ay bekleme süresi içerisinde kesintisiz sağlanmış olması gerekmektedir.

Araştırmada internet haber sitesi sahipleri ve yöneticileri ile yapılan görüşmelerde, yeni yasanın olumlu yanlarının yanı sıra, resmî ilan yayımlama hakkı elde edebilmek için getirilen şartların ağır olduğu, Sakarya'daki internet haber sitelerinin bu şartları yerine getirebilse bile alabileceği ilan bedellerinin toplam giderleri karşılamayacağı ifade edilmiştir.

Tablo 7’de gösterilen verilere göre, Sakarya Cumhuriyet Başsavcılığı’na kayıtlı bulunan 96 internet haber sitesinden yalnızca 9’u bu şartları yerine getirebilmiş ve 24 aylık bekleme süresi için BİK’e başvuruda bulunmuştur. 2 personel istihdam koşulu ile yalnızca resmî kurumların banner ilan-reklamlarını yayımlayabilecek internet haber sitesi sayısı ise 27’dir. Geriye kalan 60 haber sitesi bu yükümlülükleri sağlayamadığı için, resmî ilan-reklam yayımı hakkı elde edememiştir. Sınırlı sayıda özel reklam geliri ile yayınlarını zor şartlarda sürdürmeye çalışan bu haber sitelerinin çoğunun yakın bir zamanda kapanabileceğine dikkat çekilmiştir. Yasa ile getirilen düzenlemelerin yeniden gözden geçirilerek, şartların iyileştirilmesi beklenmektedir.

Toplam Site	Resmî İlan Yayımlama Hakkı Olan Siteler*		Reklam Alan Siteler
96	Gazete İnternet Sitesi	İnternet Haber Sitesi	27
	7	2	

Tablo 7: Sakarya İli’nin İnternet Siteleri Profili

Kaynak: BİK Sakarya Şubesi.

Sakarya İli’nde resmî ilan yayımlama hakkı bulunmayan ancak yalnızca kurum ilanları ve özel ilan-reklam yayımlayabilen haber sitesi sayısı 27’dir. *Resmî ilan yayımlama hakkı kazanmış 7 gazete sitesi bulunmakta ve 2 bağımsız haber sitesi ise bekleme süresindedir.

Yasanın getirdiği bu şartlara karşı ülke genelinde tepkiler daha etkin seyrederken Sakarya basınının bu tepkileri haklı bulduğu ancak dışı vurum olarak göstermekten kaçındığı gözlemlenmiştir. Sakarya’da kamuoyuna yansıyan tepkiler, bir meslek örgütünün yasanın olumlu-olumsuz yanları hakkında yaptığı basın açıklaması ile sınırlı kalmıştır (SİYAD, 2022).

Yeni düzenlemenin getirdiği yükümlülükler kendilerini zorladığı halde, gazetecilerin tepkilerini yaygın ve etkin bir şekilde veremeyişinde, ‘düşünce ve ifade özgürlüğü’ üzerinde kanun baskısının etkili olduğu gözlemlenmiştir. Gazeteciler, yasa ile ilgili görüş ve tepkilerini araştırmanın anketinde verdikleri yanıtlar ve yorumlarıyla dile getirmişlerdir. Araştırmada elde edilen veriler ve bunlara ilişkin sonuçlar katılımcılarca teyit edilmiştir. Veri toplamada ulaşılan sonuçlar gerçeği yansıtmaktadır.

4.4. Verilerin Genel Değerlendirmesi

Araştırmada; literatür tarama, katılımcı gözlem, karşılıklı görüşme ve anket çalışması ile elde edilen veriler derinlemesine analiz edilmiş, ‘Dezenformasyon Yasası’nın internet gazeteciliğine etkisinin, ‘hukuksal’ ve ‘yapısal’ olmak üzere iki ana yükümlülüğün getirdiği sorunlar üzerinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Hukuksal sorunları; yayınlanan içeriklerinin gerçeğe aykırılığı durumunda karşılaşılabilecek cezai yaptırımlar, yayınlanan içeriklerin gerektiğinde cumhuriyet başsavcılığınca talep edilmesi halinde doğruluğu ve bütünlüğü sağlanmış şekilde iki yıl süreyle muhafaza edilecek şekilde denetime tabi olması, haber sitesinin künyesinde bir ‘Sorumlu Yazı İşleri Müdürü’nün bulunması gibi yükümlülükler oluşturmaktadır.

Yapısal sorunları ise; internet haber sitesinin resmî ilan-reklam yayınlayabilmesi için asgari personel istihdamı şartının getirdiği ekonomik yük, günlük yayınlanacak belirli haber sayısı, okunma ve tıklanma sayılarında istikrarı sağlayabilmek için harcanacak giderler, yalnızca bu işin yapıldığı resmî adres bildirimi için kira, vergi, personel maaşı ve sigortası gibi giderlerin artışı oluşturmaktadır.

4.4.1. Hukuksal Sorunlar

Dezenformasyon yasasının getirdiği yükümlülükler karşısında, internet gazeteciliğinin karşılaştığı hukuki engellerden ilkinin, yayımlanan içeriklerin gerçeğe aykırı olması halinde suç teşkil edeceği yüksek sesle dile getirilmektedir. Bu durum, 29. maddede belirtilen ve 38. maddede tanımlanan “halk arasında endişe, korku veya panik oluşturmak amacıyla, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ile genel sağlığıyla ilgili gerçek dışı bilgiler paylaşan kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” hükmü çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu düzenleme, özellikle kamu güvenliği ve milli güvenlik açısından ciddi tartışmalara neden olmaktadır. Zaten anayasa kapsamında, ülkenin güvenliği ve kamu düzenine karşı gerçekleştirilen saldırılarla ilişkili yanlış veya asılsız bilgilerin yayılması suç sayılmaktadır. Ancak, söz konusu maddede “hapis” cezasının açık şekilde yer alması, toplumda korku ve endişe yaratmış, aynı zamanda medya ve vatandaşlar arasında “sansür yasası” tartışmalarını alevlendirmiştir (Yıldırım, 2023). Bu durum, hukuki yaptırımlar ile ifade özgürlüğü arasında gidip gelen karmaşık bir dengede

durmakta ve yeni düzenlemelerin gerekliliği üzerinde düşünceleri beraberinde getirmektedir.

En çok tartışmaya konu olana bu maddenin çok net olmadığı, farklı değerlendirmelere yol açabileceği için kötüye kullanılmaya müsait olduğu gerekçesiyle, yayılan bilginin gerçeğe aykırılığı; kime göre, neye göre ve nasıl belirleneceği sorgulanmaktadır. Bu maddenin etkisinde; gerçekleri görüp açıklayamayan, cezalandırılmak endişesi ile hiçbir konuya ilişkin değerlendirme yapamayan, tedirgin bir basın ve sindirilmiş bir toplum oluşacağı kaygısı duyulmaktadır (Bayri, 2024).

İnternet haber sitelerine yeni yasanın getirdiği düzenlemelerden biri de yayınlanan içeriklerin cumhuriyet başsavcılığınca gerekli görüldüğünde istenmesi halinde, ‘doğruluğu ve bütünlüğü sağlanmış olacak bir biçimde iki yıl müddetle saklanması’ yükümlülüğüdür. Bu iki yıl içerisinde, geriye dönük olsa bile herhangi bir içerikten dolayı şikâyet ve suç unsuru nedeniyle konuyla ilgili içeriği adli makamlara ibraz etme yükümlülüğü, kendisini sürekli denetime tabi hissedenden internet yayıncılarını tedirgin etmektedir.

Düzenlemenin getirdiği bir başka sorun da sorumlu müdür istihdamıdır. İnternet haber sitelerinde bir ‘Sorumlu Yazı İşleri Müdürü’ bulunması şartı; yayıncı işverenleri sıkıntıya sokan, zor aşabildikleri önemli bir sorunu teşkil etmiştir. Gerçeğe aykırı bilgi yayma nedeniyle, kendisi yazmamış ve konuşmamış olsa dahi, yayınlanan bir içerikten dolayı adli makamlara ifade verme, hüküm giyebilme gibi sorumluluk ve riskler taşıdığı için çoğu gazeteci ‘sorumlu müdür’ olmaktan kaçınmaktadır. Bu da internet haberciliği yapan ve yapmak isteyen yayıncı kuruluşların sorumlu müdür çalıştırmasını güçleştirmektedir.

4.4.2. Yapısal / Ekonomik Sorunlar

Dezenformasyonla mücadele yasası ile süreli yayın kapsamına alınan internet haber platformlarının resmî ilan ve reklam alabilmeleri için yeni imkânlar sunulmuştur. Ancak bu imkânların kullanılabilmesi için belli başlı düzenleyici şartlar da zorunlu hale getirilmiştir. Bunlar arasında, ilan ve reklam yayını gerçekleştirecek personelin sayısı ve niteliği konusunda belirlenen standartlar bulunmaktadır. Ayrıca, 1 Temmuz 2023 tarihinde yürürlüğe giren düzenlemeyle, gazetecilik faaliyetinde bulunanların çalıştığı ofislerde kişi başına en az 5 metrekarelik bir çalışma alanı bulunması şartı getirilmiştir.

Bu düzenleme, BİK tarafından belirlenmiş olup, meslek mensuplarının fizikî çalışma koşullarını güvence altına almayı amaçlamaktadır. Yasanın ilgili yönetmeliğine göre, internet haber sitelerinin resmî ilan ve reklam yayınlayan platformlar arasında belirli kategorilere ayrılan iller bulunmaktadır. Sakarya ili, bu kategorilerden üçüncü seviyede yer almakta olup, bu kategori için varsayılan şu yükümlülükler belirlenmiştir:

- 1 Sorumlu Müdür (Yazı İşleri Müdürü), 3 İnternet Editörü, 3 Muhabir ve 1 Yazar olmak üzere toplam 8 çalışan istihdam edilmesi zorunludur.

Bu düzenlemeler hem medya kuruluşlarının altyapısını güçlendirmeyi hem de içerik üretiminde kalite ve sorumluluğu artırmayı hedeflemektedir.

Ziyaretçi Trafik Bilgileri:

- Tekil Ziyaretçi Sayı: 20.000 Doğrudan: %15'i 3000
- Sayfa Görüntüleme: 60.000 Adet
- Süre: En az 1 dk.

Haber Sayısı:

- 50

Köşe Yazısı:

- Yazarların 7 günde en az 2'şer köşe yazısının yayımlanması.

Mahreç:

Resmî ilan dağıtımına esas teşkil eden içerik üzerinden;

- İçeriğin 1/6'sının fikir işçisi tarafından üretilmesi
- Bütün içerikte mahrecinin (fikir işçisi, bülten, haber merkezi, haber ajansı, alıntı, içerik aktarımı) gösterilmesi
- En fazla 1/10 içerik aktarımı yapılması
- İçerik aktarımı yapılan içeriklerin en fazla %30'una yer verilmesi
- Başka dillerde yer verilen içeriklerin Türkçe tercümesinin de bulunması.

Bekleme Süresi:

- 24 Ay.

Bu koşulları yerine getiremeyen internet haber sitelerine, resmî kurumlarca belirli gün, hafta ve aylarda verilen banner ilan-reklamları yayımlayabilmeleri için ayrı bir kategori oluşturulmuştur. Bu kategoriye göre, bulunduğu ilin cumhuriyet başsavcılığından alınacak ‘Alındı Belgesi’ ve bağlı bulundukları vergi dairelerine kayıtlı ‘Vergi Mükellefi’ olarak resmiyet kazanmış internet haber siteleri de söz konusu ilan reklamları yayımlayabilmek için BİK’e başvurabilmektedirler. Bu internet haber siteleri, yayımlama başvurularından itibaren 30 günlük bekleme süresine tabi tutulmaktadır.

Sitenin kadrosunda gösterilecek personel için, iletişim alanından mezun en az 4 fikir işçisinin istihdam edilmesi şartı konulmuştur. Yeni düzenlemelerin getirdiği bu yükümlölükleri yerine getirmek maliyetleri yükseltmiş, Sakarya’da yayın yapan internet sitesi sahiplerinin büyük bir çoğunluğunu zorlamıştır. Düzenlemenin bu koşuluna artan tepkiler üzerine istihdan sayısı daha sonra 2’ye düşürölmüştür. Ancak yerel internet haber siteleri, sürekli artan genel giderleri nedeniyle 2 kişinin istihdamında da zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu koşulların tekrar gözden geçirilip iyileştirilmesi yönünde artan talepler üzerine bu kez, BİK 2024 yılı aralık ayında yapılan genel kurulunda alınan kararla 2 kişilik istihdam şartı kaldırılarak en az 1 kişi ile sınırlandırmıştır. Ancak yine internet haber sitesi sahiplerinin sürekli artan maliyetler nedeniyle zorlandıkları gözlemlenmektedir.

İlk bakışta bu düzenlemeler bir yük getirecek gibi görünse de haber sitelerinin düzenlemeye ayak uydurdıklarında daha fazla destek ve reklamdan faydalanabilecekleri de öngörölmektedir (Çorbacı, 2024).

Resmî ilan alabilmek için gerçekçi olmayan koşulların getirildiğini belirten gazeteciler tarafından, kadro ve tıklanma zorunluluğu ile nitelik yerine niceliğin öne çıkarılmasının bu mesleği ancak sermaye sahiplerinin yapmasına yol açacağı yönünde eleştiriler de yapılmaktadır. BİK tarafından ilanlardan alınan yüzde 15 komisyonun ise internet haber siteleri için ek yük getirdiği yönünde tepki gösterilmektedir (Balta, 2024).

Sakarya’da, Sakarya Cumhuriyet Başsavcılığı’na başvurarak ‘Alındı Belgesi’ alan 96 internet haber sitesi bulunmaktadır. Bu haber sitelerinden; 7’si Sakarya’da günlük yayın yapan gazetelerin kendi web sitesi ve müstakil 2 internet haber sitesi olmak üzere 9’u yasanın belirlediği koşulları yerine getirerek resmî ilan yayımlama başvurusu yapmıştır.

Daha önce 4 olup sonra 2'ye indirilen ve son düzenleme ile en az 1 kişi istihdam koşulu ile yalnızca resmî kurumların banner ilan-reklamlarını yayımlayabilecek internet haber sitesi sayısı ise 27'dir. Diğer internet haber siteleri bu yükümlülükleri sağlayamadığı için, resmî ilan-reklam yayımı hakkı elde edememiştir. Bu haber siteleri, özel reklamların geliri ile yayın hayatlarını sürdürmeye çalışmaktadır.

Mali Durum:

Gazeteci katılımcılardan imtiyaz sahipleri ve yöneticilere;

- Sizinle birlikte kaç kişi burada görev yapmaktadır?
- Gazetecilerin ücretleri nasıl karşılanmaktadır?
- Kuruluşun gelirleri neredendir?
- Ne tür maliyetleriniz oluyor?

Şeklindeki sorularla yayın kuruluşlarının ekonomik durumu incelenmeye çalışılmıştır. Katılımcılardan, Sakarya'da resmî internet sitesi olan basılı gazetelerin yöneticileri ile yapılan görüşmelerde, internet sitesinde de resmî ilan yayımlayabilmek için gazetenin mevcut 8 kişilik kadrosu dışında 8 kişilik bir kadro daha oluşturulması gerektiğini söylemişlerdir. Yasa öncesi gazetenin kadrosunu internet sitesinde de kullanan gazete sahipleri, getirilen düzenleme ile internet sitesi içi ayrı kadro kurmak zorunda kalmışlardır. Çalışanların ücretlerinin maaş olarak ödendiği, bu giderin ise gelen ilan-reklam bedellerinden karşılandığı ifade edilmiştir.

Basılı gazetenin gelirlerini; bayi satışları, özel ve resmî ilanların oluşturduğunu söyleyen katılımcılar, ekonomik yükün çok fazla olduğunu belirtmiş; kâğıt, boya, baskı, maaş, sigorta primi, kira, ulaşım, ajans aboneliği ve enerji olmak üzere sürekli fiyat artışı gösteren birçok kalemden malî gideri karşılamakta güçlük çektiklerini söylemişlerdir. Buna karşın satış gelirlerinin düşüklüğü ve özel ilanların azaldığı piyasa koşullarında, giderleri karşılamamanın her geçen gün zorlaştığını vurgulamaktadırlar.

Gazetelerin internet sitelerinin giderlerini ise; sunucu kirası, hosting hizmetleri, personel maaşları, sigorta primleri, kira, ajans aboneliği ve genel giderler kaleminden oluştuğunu belirten katılımcılar, maliyet yükünün giderek arttığını ifade etmiştir. Dezenformasyon Yasasının olumlu yönlerinin yanı sıra olumsuz yönlerinin de olduğunu belirten haber

sitesi sahibi ve yöneticiler, düzenleme ile getirilen ekonomik yük nedeniyle ‘bu işi parası olan yapsın’ mantığı güdüldüğünü öne sürerek, şartların iyileştirilmesini talep etmekte.

Getirilen düzenlemeler öncesi; resmî adresi, künyesi, sorumlu müdürü ve asgari sayıda nitelikli personeli olmadan az bir maliyetle yayıncılık yapan internet haber sitelerinin, getirilen yükümlülükler karşısında zorlandığı, resmî ilan yayımlama hakkını elde edebilmek için ciddi bir dönüşüm içerisine girdikleri ve bu nedenle sıkıntılı bir dönemden geçtikleri gözlemlenmiştir.

Elbette personel çalıştırma zorunluluğu bazı küçük ölçekli haber sitelerini olumsuz etkilemiştir ancak, internet haber siteleri için getirilen bu yükümlülükler tartışmalı olsa da bazı meslekî kazanımları da sağlamaktadır. Ekonomik bir yük getirmekten ziyade internet gazeteciliğinin kanuni bir alt yapıya kavuşmasını sağlamak amacıyla çıkarılan yasa sayesinde; resmî ilan almak, basın kartına sahip olmak gibi özelliklerden uzun yıllar mahrum kalan haber siteleri bu taleplerine kavuşacaklardır (Özçelik, 2024).

SONUÇ

Gazeteciliğin temel amacı toplumun bilgi alma hakkını karşılamaktır. Endüstriyel bir faaliyet olarak sanayi devrimiyle ortaya çıkan gazeteciliğin görevi, güvenilir ve doğru bilgiyi halka ulaştırmaktır. Bu meslek, halkın temel değerlerine saygı göstererek, gerçekleri ve doğruları dürüstçe ortaya koyma sorumluluğu taşır. Kamuoyunun bilinçli kararlar verebilmesi adına, bilinmeyen, gizlenen veya doğru anlaşılması istenmeyen olayların ve durumların gün yüzüne çıkarılması gazeteciliğin vazgeçilmez görevidir.

Gazetecilik, yalnızca halkın çıkarlarına hizmet etmekle kalmaz, aynı zamanda toplumun bilgi edinme ve denetleme ihtiyacını karşılayan bir kamu hizmetidir. Bu bağlamda gazeteciler, iktidarın yasama, yürütme ve yargı olmak üzere üç ana güç yapısının dördüncü kuvvet olarak gözetleyiciliğini üstlenirler. Bu meslek, devlet yönetimindeki güçlerin, toplum adına hareket eden yöneticilerin tutum ve faaliyetlerini kamu yararına açıklığa kavuşturmayı amaçlar. Günlük yaşamda meydana gelen her gelişmeyi izler ve toplumun yaşam biçimini yansıtan bilgiler sağlarlar. İşte bu yönleriyle, gazetecilik sadece 5N1K'dan ibaret değil, daha fazlasını sunmayı hedefler.

Ulusal ve uluslararası seviyedeki politikaların oluşumunda, devletlere ve yöneticilere karşı halkın bilgi edinme hakkını savunan gazetecilik, kamu ile devlet arasındaki önemli bir köprü konumundadır. Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte, haber toplama ve anlatma teknikleri uzmanlık gerektiren yeni bir meslek haline dönüşmüştür. Ayrıca, objektiflik, tarafsızlık, kamu yararı ve bireylerin haklarına saygı ilkeleri, bu mesleğin temel etik unsurları olarak daha da önem kazanmıştır.

Dijital çağda internetin yükselişiyle, medya sektörünün rolü daha da genişlemiş ve tartışmaların odağı haline gelmiştir. Geniş kitlelere ulaşan medya ürünlerinin kamusal değer taşıması, internet medyasını toplumun ilgi odağı yapmış ve tartışma alanını zenginleştirmiştir. Ancak, bu dönüşüm beraberinde etik sorunlar ve uygulamadaki güçlükleri de getirmiştir. Ekonomik sıkıntılar, piyasa rekabeti ve mecranın yapısal değişiklikleri, haberciliğin etik boyutunu tartışmaya açmakta ve mesleğin sürekli gelişen doğasına ayak uydurma gerekliliği doğurmaktadır.

İnsanlık tarihinde, her alanda yapılan hataların ve yanlış davranışların, toplumun ahlakî kurallarını ve yasal yapısını şekillendirdiği bir gerçektir. Bu anlamda, medya alanında da

etik kurallar geliştirilmiş ve bu kurallar toplumun habercilikte uyması gereken standartlarını belirlemiştir. Medya etiği, özgürlük, piyasa denetimi ve devlet baskısından uzak durma ilkelerine dayanırken, ticari kazanımların kamusal çıkarlar karşısında ön plana çıkması eğilimlerine karşı bir duruş olarak da görülür. Bu durum, medyanın demokratik fonksiyonlarını kendi kendini denetleyerek gerçekleştirebilmesi gerektiği görüşünü destekler.

Dünyada ve Türkiye’de etik sorunlar ve bunlara getirilen çözümler genellikle medya kuruluşları, gazetecilik örgütleri ve kamu kurumları tarafından yürütülür. Yayımlanan ilkeler, mesleki yönergeler ve yasal düzenlemeler bu konuda rehberlik sağlar. Ancak, bu kurallar genellikle yaptırım gücü taşımayan metinlerden ibaret kalmaktadır. Dijital ortamda ise, sahte hesaplar, trol hesaplar ve manipülasyon gibi algı yönetimi faaliyetleri, dezenformasyonun artmasına ve bu sorunların yasal yaptırımlar gerektirmesine neden olmaktadır.

Türkiye’de internet gazeteciliğine ilişkin normatif düzenlemeler henüz tam anlamıyla uygulanmadan önce herkesin özgürce haber yapabildiği dijital ortam, geleneksel gazetecilik mesleğinin zayıflamasına ve bilgi kirliliği ile dezenformasyonun yaygınlaşmasına neden olmuştur. İnternet ortamının, mevcut Basın Kanunu’ndaki kurumsal yapıyla sınırlandırılmasının güçlüğü ve gazetecilerin bu sorunlara çözüm olarak yasal düzenlemeleri talep etmesi, önemli adımların atılmasını sağlamıştır. Bunun sonucunda 7418 sayılı “Basın Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile Dezenformasyonla Mücadele Yasası 18 Ekim 2022 tarihinden itibaren yürürlüğe girip uygulanmaya başlamıştır. Ancak getirilen yeni yükümlülükler ve hukukî yaptırımların internet gazeteciliği üzerindeki etkileri konusunda tepkiler artmış ve çeşitli maddeler üzerine yoğun tartışmalar yaşanmıştır.

Hükümetin dezenformasyonla mücadele amacıyla çıkardığı bu yasa, muhalefetin basına yönelik bir sansür olarak nitelendirdiği noktalar içermektedir. Tartışmaların odağında ise ‘Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma’ suçunu düzenleyen 29. madde yer almıştır. Bu madde kapsamında, medyadaki tüm içeriklerle ilgili olarak ‘hatalı bilgi’ olduğu iddiasıyla, içerik sahibine 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası talep edilebilmektedir. Bu durum, basın ve ifade özgürlüğü açısından endişe yaratmaktadır. Ayrıca, ‘gerçeğe aykırı bilgi’ ifadesinin belirsizliği, “neye ve kime göre gerçek?” sorularını gündeme getirmiş ve

bu durumun, kamuoyunu ilgilendiren konularda değerlendirme yapma ve gerçekleri aktarabilme imkanını sınırlandırabileceği düşüncesi hakîm olmuştur. Bu kapsamda, toplumun bilinçli ve özgürce bilgiye ulaşmasının engellenmek istendiği endişeleri dile getirilmektedir.

Gerçeklik ve gazetecilik kavramlarına bakıldığında, toplumda herkesin farklı gerçeklik algılarına sahip olabileceği, gazeteciliğin temel amacının ise nesnel, doğru ve tarafsız bir şekilde olayları aktarmak olduğu vurgulanmaktadır. Ancak, nesnellik ve tarafsızlık adına her görünüşte ve anlatımda kendine özgü bir gerçeklik olabileceği de belirtilmektedir. Gerçekliğin, insan haklarına ve hukuk ilkelerine uygun olarak tarafsızlık ve adalet çerçevesinde aktarılması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Medyanın, topluma yeni anlamlar kazandırdığı ve bilgileri şekillendirdiği gerçeğinden hareketle, gazetecilerin gerçeğe bağlı olarak hareket etmeleri halinde “gerçeği tanımlama” konusunda öncelikleri olması gerektiği savunulmaktadır.

Özgür ve bağımsız bir basın, kanunî kısıtlamalar olmaksızın, hükümetleri ve kamu görevlilerini denetlemenin en etkili yolu olup, yolsuzluk, rüşvet ve kötü yönetim gibi sorunların ortaya çıkmasında kritik bir rol oynar. Basın özgürlüğünün sınırlandırıldığı bir ortamda, halkın haber alma ve farklı fikirleri öğrenme hakkı kısıtlanmış olur. Bu da toplumun bilgi eksikliğine, manipülasyona ve dezenformasyona maruz kalmasına yol açar.

Gazetecilerin, demokrasinin temel taşlarından biri olan basın özgürlüğünü daha iyi kullanabilmeleri, kamuoyunu bilinçlendirme ve hatalı bilgilerin önüne geçme açısından büyük önem taşımaktadır. Yeni medya araçlarının denetimi ise bireylerin özgürlükleriyle güvenlikleri arasındaki denge gözetilerek, demokratik gelişime katkı sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Siyasal iletişim ve katılımcı demokrasi güçlendikçe, dijital alanın sahici ve alternatif bir kamusal alan olma potansiyeli de artacaktır. Bu alanlar, toplumu bütünleştirici, geliştiren ve daha sağlıklı bilgi akışını sağlayan platformlar haline gelebilir.

Medya ve medya çalışanlarına yönelik yasal düzenlemeler, toplumun bilgi edinme hakkıyla doğrudan ilişkilidir. Etik ilkeler ise, güvenilir ve sürdürülebilir bir medya ortamının temel unsurları arasında yer alır. Bu bağlamda, ekonomik kaygılardan bağımsız, özgür ve etik değerlerle uyumlu çalışmalar büyük değer taşımaktadır.

Bu araştırma, ‘Dezenformasyonla Mücadele Yasası’nın internet gazeteciliği üzerindeki etkilerini derinlemesine incelemektedir. Çalışmada, Türkiye’de gazetecilerin yasa karşıtı tepkileri, tartışmalara katılım biçimleri ve Sakarya ilinde faaliyet gösteren internet haber sitelerinin yeni düzenlemenin getirdiği yapısal ve hukukî yükümlülükler karşısındaki dönüşümleri analiz edilmektedir. Ayrıca, gazetecilerin yasa ile ilgili görüşleri ve tartışmalara katılım seviyeleri de araştırmanın önemli odak noktalarını oluşturmaktadır.

Yapılan tespitler, yasanın hem hukukî hem de ekonomik açıdan iki temel etki oluşturduğunu göstermektedir. Hukukî boyuttaki etkiler araştırılırken, mülakat yöntemiyle elde edilen bulgulara göre, katılımcıların %50’si “İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır” görüşüne katılırken, %33,5’i karşı çıkmakta ve %16,5’i kısmen katılmaktadır. Bu oranlar, çoğu gazetecinin basın özgürlüğü, düşünce ve ifade özgürlüğü hakkı konusunda endişelerini yansıtmaktadır.

Ekonomik açıdan bakıldığında ise, yasanın getirdiği yeni koşulları karşılamada yayıncıların zorluk yaşadığı görülmektedir. Web sitesi sahibi gazetecilerin büyük çoğunluğu, belirlenen asgari çalışan sayısı, ziyaretçi trafiği ve içerik üretimi gibi koşulları yerine getirmekte güçlük çekmektedir. Bu yükümlülükler gazeteciler tarafından ağır bulunmakta ve getirilen düzenlemenin mesleğin sonunu getirecek biçimde nitelik yerine nicelik gözetilerek uygulandığı eleştirileri yapılmaktadır. Düzenlemede gerekli iyileştirmeler yapılmadığı sürece yalnızca sermayeye sahiplerinin sektör içinde kalmasına neden olacağı belirtilmektedir.

Yayında olan 96 haber sitesi arasında, 9’unun resmî ilanlardan, 27’sinin ise sadece reklam yayınlarından gelir elde edebildiği; diğerlerinin ise bu kriterleri karşılamayarak ilan alma imkanını kaybettiği görülmektedir. İlan alan sitelerin gelirleri ise, vergilerin yanı sıra, Basın İlan Kurumu’nca kesilen %15 oranındaki komisyon nedeniyle ek bir ekonomik yük altındadır. Bu durum, internet gazetecileri arasında ciddi finansal sıkıntılara sebep olmaktadır.

Araştırmanın kapsamında düzenlenen mülakatlarda ise, gazetecilerin %55,5’i “Yasa, internet haber sitelerine ekonomik anlamda yük getirmiştir” görüşüne katılmakta, %11’i ise karşı çıkarken, %33,5’i kısmen kabul etmektedir. Bu oranlar ve katılımcıların eleştirileri, yasanın ekonomik alanda oluşturduğu olumsuz etkileri ortaya koymaktadır. Zor koşullarda çalışan internet gazetecileri, özgür ve bağımsız gazeteciliğin devam

edebilmesi için yasal düzenlemelerin yeniden gözden geçirilerek, daha uygulanabilir hale getirilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Genel anlamda bu çalışma, ‘Dezenformasyonla Mücadele Yasası’nın internet gazeteciliği üzerindeki etkilerinin çok yönlü bir tasvirini sunmakta ve bu düzenlemenin fırsat ve zorlukları bir arada barındırdığını göstermektedir. Yasanın, gazeteciliği yasal bir zemine oturtmayı amaçladığı halde, basın özgürlüğü ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından ciddi kaygıları beraberinde getirdiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Gelecekte, yasanın uygulanabilirliğinin artırılması ve mesleğin sürdürülebilirliğinin sağlanması adına daha esnek ve adil düzenlemelerin yapılması gerekebilir. Bu doğrultuda, araştırmanın ortaya koyduğu veriler göz önüne alınarak, yasa ve düzenlemelerde ekonomik koşullar dikkate alınmalı ve gerçekçi iyileştirmeler planlanmalıdır. Sağlıklı bir bilgi ortamı ve özgür bir basın ortamı oluşturmak amacıyla, internet gazeteciliğinin sürdürülebilirliğine katkı sağlayacak çalışmalar büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Altun, F. (2023). “Başkanın Mesajı”, <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/baskanin-mesaji>, “E.T. 06/01/2025”
- Anadolu Ajansı, (2023). “Cumhurbaşkanı Erdoğan: Dezenformasyon Küresel Bir Güvenlik Sorunu Halini Almıştır”, <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/cumhurbaskani-erdogan-dezenformasyon-kuresel-bir-guvenlik-sorunu-halini-almistir/2444770>, “E.T. 12/12/2024”
- Anadolu Ajansı, (2023). “Annem Karne Hediyesi Et Aldı İddiası”, <https://www.aa.com.tr/tr/teyithatti/aktuel/annem-karne-hediyesi-et-aldi-iddiasi-/1815263>, “E.T. 16/02/2025”
- Analiz Gazetesi. (2023). “İnternet Haber Siteleri İnce Elenip Sık Dokunacak”, <https://analizgazetesi.com.tr/haber/internet-haber-siteleri-ince-elenip-sik-dokunacak-6020>, “E.T. 02/04/2025”
- Anayasa Mahkemesi, (2024). “Gerçeğe Aykırı Bir Bilgiyi Kamu Barışını Bozmaya Elverişli Şekilde Alenen Yayan Kimselere Hürriyeti Bağlayıcı Ceza Verilmesini Öngören Kuralın İptal Talebinin Reddi”, <https://www.anayasa.gov.tr/tr/haberler/norm-denetimi-basin-duyurulari/gercege-aykiri-bir-bilgiyi-kamu-barisini-bozmaya-elverisli-sekilde-alenen-yayan-kimselere-hurriyeti-baglayici-ceza-verilmesini-ongoren-kuralin-iptal-talebinin-reddi>, “E.T. 02/04/2025”
- Baran, S. (2018). “Türk Basın Kanunlarının Genel Görünümü ve 5651 Sayılı Kanun’un İnternet Gazeteciliğine Etkileri Üzerine Bir Tartışma”, Cilt 5, Sayı 4, 387-404, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/516414>, “E.T. 02/04/2025”
- BİK, (2023). <https://bik.gov.tr/kurumsal/hakkimizda/>, “E.T. 06/01/2025”
- BİK, (2023). “İnternet Haber Siteleri İnce Elenip Sık Dokunacak”, <https://bik.gov.tr/kurumsalhaberler/internet-haber-siteleri-ince-elenip-sik-dokunacak/>, “ET. 02/04/2025”
- BİK, (2023). “İnternet Haber Siteleri İçin 1 Nisan’da Yeni Dönem Başlıyor”, <https://bik.gov.tr/kurumsal-haberler/internet-haber-siteleri-icin-1-nisanda-yeni-bir-donem-basliyor/>, “E.T. 03/04/2024”
- Binark, M. ve Bayraktutan, G. (2013). “Ayın Karanlık Yüzü: Yeni Medya ve Etik”, <https://yenimedya.files.wordpress.com/2015/12/hutip-151210.pdf>, “E.T. 12/04/2024”
- Binark, M. ve Dikmen, E. Ş. (2020). “Yeni Medya Araştırmalarında Etik Bakış Açısı ve Uygulamalar”, <https://ekitap.alternatifbilisim.org/pdf/yeni-medya-arastirmalarinda-etik-bakis-acisi.pdf>, “ET. 02/01/2024”

- Birsen, H. (2019). “Değişen Yasalar Perspektifinden Yeni Medya Haberciliğinin Etik Sorunları”, Cilt 5, Sayı 4, 9-42, Anadolu Üniversitesi, İletişim Bilimleri Fakültesi, Basın ve Yayın Bölümü, Eskişehir
- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, (2024). “İletişim Başkanlığı Bünyesinde Dezenformasyonla Mücadele Merkezi Oluşturuldu”, <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/iletisim-baskanligi-bunyesinde-dezenformasyonla-mucadele-merkezi-olusturuldu>
- Dik U, (2015). “Sosyal Medyanın Suskunluk Sarmalı Kuramı Açısından İncelenmesi: Twitter Üzerinden ‘Çözüm Süreci’ ve ‘Nükleer Enerji’ Tartışmaları”, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, <https://avesis.akdeniz.edu.tr/yonetilen-tez/def278c8-6272-47cd-9701-703b1eebe279/sosyal-medyanin-suskunluk-sarmali-kurami-acisindan-incelenmesi-twitter-uzerinden-cozum-sureci-ve-nukleer-enerji-tartismalari>, “E.T. 14/02/2025”
- Diken.com, (2023). “Sosyal Medya Teklifi İnternet Sitelerinin Ana Sayfalarında Habere Yer Kalmayacak”, <https://www.diken.com.tr/sosyal-medya-teklifi-internet-sitelerinin-ana-sayfalarinda-habere-yer-kalmayacak/>, “E.T. 14/02/2025”
- Erdem, D. (2022). “Sosyal Medya Yasası”, <https://www.dogukanerdem.av.tr/sosyal-medya-yasasi/>, “E.T. 26/02/2025”
- Erdem, M. (2023). “Manipülasyon Ne Demek?”, <https://www.erdempsikiyatri.com/manipulasyon-ne-demek/>, “E.T. 18/01/2025”
- Fidan, Ahmet. (2023). “Basın İlan Kurumu Yönetmelik Taslağı Yerel Basını Vuruyor”, <https://www.karamandan.com/makale/13611154/ahmet-fidan/basin-ilan-kurumu-yonetmeliktaslagi-yerel-basini-vuruyor>, “E.T. 30/04/2025”
- Gazete Kars, (2023). “İnternet Medyası RTÜK Çalıştayında Medyanın Sorunları Ele Alındı”, <https://www.gazetekars.com/turk-internet-medyasi-rtuk-calistayinda-medyanin-sorunlari-elealindi-39607h.htm>, “E.T. 29/04/2025”
- Gökçe, M. (2020). “Yeni Medya ve Hukuk”, https://www.academia.edu/35977092/Yeni_Medya_ve_Hukuk, “E.T. 16/01/2025”
- Göksu, O. (2021). “Algı Yönetimi Siyasal ve Dijital İletişim, Sosyal Medya ve Kitle İletişimi”, ISBN 978-605-70091-0-4, KTB S. No: 46806, Şelale Ofset, Konya
- Güven, G. (2021). “Ayn Karanlık Yüzü: Yeni Medya ve Etik”, Cilt 6, Sayı 12, 644-651, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trta/issue/62598/945288>, “E.T. 16/01/2025”
- Gözler, K. (2004). “Anayasa Değişikliğinin Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlandırılması Bakımından Getirdikleri ve Götürdükleri: Anayasanın 13’üncü Maddesinin Yeni Şekli Hakkında Bir İnceleme”, Ankara Barosu Dergisi, Yıl 59, Sayı 2001/4, s.53-67, <https://www.anayasa.gen.tr/madde13.htm>, “E.T. 12/02/2025”

- Haber Türk, (2022). “Dezenformasyon Yasası Yürürlüğe Girdi”, <https://www.haberturk.com/son-dakika-haberi-dezenformasyon-yasasi-yururluge-girdi-3530259>, “E.T. 18/01/2025”
- Hukuki Haber, (2022). “TBMM Genel Kurulunca Kabul Edilen Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma Suçunun Anayasaya Aykırılığı Sorunu”, <https://www.hukukihaber.net/tbmm-genel-kurulunca-kabul-edilen-halki-yaniltici-bilgiyi-alenen-yayma-sucunun-anayasaya-aykirligi-sorunu>, “E.T. 11/02/2025”
- Kanaat, E. ve Büyükbaykal, C. (2023). “Elektronik/Dijital Dönüşüm ve Yazılı Basın Üzerindeki Etkileri”, <https://www.acarindex.com/turkish-studies-elektronik/dijital-donusumve-yazili-basin-uzerindeki-etkileri-114929>, “E.T. 11/02/2025”
- Karaca, Yılmaz. (2023). “İnternet Yasası Anadolu Basınının Yok Edilme Projesidir”, <http://sgc.org.tr/sgc-haber/internet-yasasi-anadolu-basininin-yok-edilme-projesidir>, “E.T. 16/01/2025”
- Karan, U. (2018). “İfade Özgürlüğü”, https://www.anayasa.gov.tr/media/3545/02_ifade_ozgurlugu.pdf, “E.T. 16/01/2025”
- Kolaylı, N. (2023). “Bursa Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nuri Kolaylı: Gazetecilik Meslek Yasasına Acilen İhtiyaç Var”, <https://haberuskudar.com/bursa-gazeteciler-cemiyeti-baskani-nuri-kolayli-gazetecilik-meslek-yasasına-acilen-ihhtiyac-var>, “E.T. 16/03/2025”
- Lexpera, (2024). “7418 Basın Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, <https://www.lexpera.com.tr/resmi-gazete/metin/7418-basin-kanunu-ile-bazi-kanunlarda-degisiklik-yapilmasina-dair-kanun-31987>, “E.T. 22/01/2025”
- Madanoğlu, F. (2022). “Misenformasyon Nedir?”, <https://www.aa.com.tr/tr/teyithatti/aktuel/misenformasyon-nedir/1815386>, “E.T. 14/01/2025”
- Medya Okuryazarlığı, (2016). “Medya Okuryazarlığı”, https://www.medyaokuryazarligi.gov.tr/menu_goster.php?Guid=B7AA7732-1593-4B32-BDE5-D76E64C2A5FA&MenuId=2/, “E.T. 02/01/2025”
- Metin, N. (2023). “İnternet Gazeteciliği Nedir Özellikleri Nelerdir”, <https://nazmimetinyaziyor.wordpress.com/bizden/internet-gazeteciligi-nedir-ozellikleri-nelerdir/>, “E.T. 02/01/2025”
- Mevzuat Bilgi Sistemi, (2004). Resmî Gazete Sayısı: 25504, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5187&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>, “E.T. 03/02/2025”

- Mumay, B. (2022). “Tabuta Son Çivi Dezenformasyon Yasası”, <https://www.mlsaturkey.com/tr/tabuta-son-civi-dezenformasyon-yasasi/86>, “E.T. 08/02/2025”
- Neoldu.com (2023). “Basın Özgürlüğü Nedir Sınırları Nelerdir?”, <https://www.neoldu.com.tr/basin-ozgurlugu-nedir-sinirlari-nelerdir-6784h.htm>, “E.T. 23/02/2025”
- Oymak, H. (2022). “Kamuoyunda Dezenformasyon Yasası Olarak Bilinen, 7418 Sayılı Basın Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Getirdikleri”, Hakemli Uluslararası E-Dergi, Sayı 13, E-ISSN:2587-1285, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İletişim Fakültesi
- Özgür, A. (2021). “Gazetecilik nedir, gazeteciler ne iş yapar? 30 gazeteciden 30 tanım”, <https://journo.com.tr/gazetecilik-nedir>, “E.T. 30/12/2024”
- RTÜK, (2023). “İkinci Yerel ve Bölgesel Yayıncılar Buluşması Sakarya’da Gerçekleşti”, <https://www.rtuk.gov.tr/rtuk-ikinci-yerel-ve-bolgesel-yayincilar-bulusmasi-sakaryada-gerceklesti/4504>, “E.T. 30/04/2025”
- Sakarya Haber Ajansı, (2023). “SİYAD’dan İnternet Yasasına Tepki Açıklaması”, <https://www.sakaryahaberajansi.com.tr/siyaddan-internet-yasasina-tepki-aciklamasi/21742>, “E.T. 10/01/2025”
- Sakarya Haber Ajansı, (2023). “Dezenformasyon Yasasını Değerlendirdiler”, <https://www.sakaryahaberajansi.com.tr/dezenformasyon-yasasini-degerlendirdiler/21748>, “E.T. 12/04/2025”
- Sakarya Haber Ajansı, (2023). “Bilimsel Araştırma Işığında yasa ve Basın Özgürlüğü”, <https://www.sakaryahaberajansi.com.tr/bilimsel-arastirma-isiginda-yasa-ve-basin-ozgurlugu/21868>, “E.T. 25/04/2025”
- Sakarya Haber Ajansı, (2023). “Yerel ve Bölgesel Yayıncılar Sakarya’da Buluştu”, <https://www.sakaryahaberajansi.com.tr/yerel-ve-bolgesel-yayincilar-sakaryada-bulustu/21087>, “E.T. 30/04/2025”
- Şahin, Ü. (2024). “Sahte Erişim Engelleme”, <https://journo.com.tr/sahte-erisim-engellemesi>, “E.T. 12/03/2025”
- Takvim Gazetesi, (2022). “Basın Kanunu Değişiyor: Muhalefet ‘Sansür’ Diyor İşin Aslı Güvence’ İnternet Medyası Basın Kartı Alabilecek”, <https://www.takvim.com.tr/guncel/2022/10/06/basin-kanunu-degisiyor-muhalefet-sansur-diyor-isin-asli-guvence-internet-medyasi-basin-karti-alabilecek/8>, “E.T. 12/03/2025”
- TBMM Kurumsal İnternet Sayfası, (2023). “Yasama/Kanun Teklifleri”, <https://www.tbmm.gov.tr/yasama/kanun-teklifleri>, “E.T. 30/04/2025”
- TRT Haber, (2022). “Cumhurbaşkanı Erdoğan: Dezenformasyon Küresel Bir Güvenlik Sorunu Halini Almıştır”,

<https://www.trthaber.com/haber/gundem/cumhurbaskani-erdogan-dezenformasyon-kuresel-bir-guvenlik-sorunu-halini-almistir-634890.html>, “E.T. 11/02/2025”

Türk, M.S. (2014). “Medyanın Gerçeklik İnşası ve Gerçeklik Algısı”, *Türkiz Siyaset ve Kültür Dergisi*, 5(28): 9-33

Ulutaş, U. (2022). Sosyal Medya Paylaşımı Sebebi İle Tutuklama”, <https://www.sakaryagazetesi.com.tr/sosyal-medya-paylasimi-sebebi-ile-tutuklama>, “E.T. 16/04/2025”

Yazıcıoğlu, Y. (2022). “Yeni Dezenformasyon Yasası Neleri Değiştiriyor?”, <https://www.voaturkce.com/a/yeni-dezenformasyon-yasasi-hangi-degisiklikleri-getiriyor/6789996.html>, “E.T. 02/01/2025”

Yıldırım, E. (2023). “Adil Yargılanma Hakkı Çerçevesinde Adil Yargılamayı Etkilemeye Teşebbüs Suçu”, <https://www.lexpera.com.tr/literatur/arama?SearchQuery=“adil-yargilamayi-etkileme”>, “E.T. 02/04/2025”

Yıldırım, F. (2023). “Medya Etiği ve Dezanformasyon”, <https://www.oncevatani.com.tr/medyaetigi-ve-dezenformasyon>, “E.T. 02/02/2025”

Yılmazkol, Ö. (2023). “Medya Okuryazarlığı Eğitimi”, <https://www.iienstitu.com/online-egitim/medya-okuryazarligi-egitimi>, “E.T. 30/12/2024”

EK

MÜLAKAT ÇALIŞMASI

Araştırmanın mülakat çalışmasında; Sakarya'nın basın meslek örgütleri, geleneksel ve dijital medya sahipleri, yöneticileri, çalışanları ve iletişimle ilgili resmî kurum temsilcileri ile akademisyenlerden oluşan gruplar, yeni yasanın medya üzerindeki etkileri ile ilgili en çok tartışılan 8 konu hakkında; “katılıyorum”, “katılmıyorum” ve “kısmen katılıyorum” şeklindeki seçeneklere yanıt vererek düşüncelerini açıklamışlardır.

Ek 1: Basın Meslek Örgütlerinin Yeni Yasayı Değerlendirmesi

Sakarya Gazeteciler Cemiyeti / Sezai Matur

SGC Yönetim Kurulu Başkanı, Söz Sakarya gazetesi ve internet sitesi Genel Yayın Müdürü Sezai Matur ile yapılan görüşmede, araştırma sorularını içeren konularda görüşleri alınmıştır. Matur, yapılan görüşmede tüm maddeleri değerlendirerek düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılıyorum: Yasanın en çok eleştirdiğimiz maddesi 29'uncu maddesi. Basın ve ifade özgürlüğüne büyük bir darbe vurduğunu düşündüğümüz bu maddenin Anayasa'ya aykırı olduğu çok açık. Anayasa Mahkemesinin maddenin iptali yönünde karar vermesini bekliyoruz.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılmıyorum: Yeni düzenleme kendince yol alan internet haberciliğinin gelirlerine Basın İlan Kurumu'nu ortak etmiştir. Merdiven altı internet haber siteleri varlıklarını bu yasa sonrasında da sürdürmektedir.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılıyorum: Yeni düzenlemeler sonrası internet haber sitelerine getirilen kadro kriterlerini yerine getirmek için birçok internet sitesi imkanlarını zorlayarak kadrolarını oluşturdu. Eşi ve çocuklarıyla bir aile işletmesi olarak internet haber sitesini işletenler, yeni düzenlemeyle ekonomik olarak zorlanır hale gelmiştir.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Kısmen katılıyorum: Birçok gazete ve internet sitesinin gerçek anlamda istihdam oluşturmak yerine emekli gazetecileri kadrolarında göstererek mevzuatın gereklerini yerine getirdi. Çok az miktarda yeni iletişim fakültesi mezununun istihdam edildiğini gözlemledik.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılıyorum: Yeni düzenlemeyle gazetelerin internet haber siteleri için karşılanamaz sayıda kadro kriteri getirilmiştir. Aralarında Sakarya'nın da olduğu bazı illerin çok büyük illerle aynı kategorilerde değerlendirilerek getirilen düzenleme gazetelerin internet sitelerinin sürekliliğini tehlikeye sokmaktadır.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılmıyorum: Medyadaki etik sorunlarının çözümü bu medya yapılanması için de çok zor görünüyor.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum: Gazetecilik mesleği bu işi çok seven kişilerin ve yaşam tarzı olarak görenlerin yapabileceği bir meslektir.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılıyorum: 3-4 yıl içinde basılı gazetelerin ömürlerinin son bulacağını düşünüyorum. Radyo ve televizyonların ise ömürlerinin biraz daha uzun olacağı kanaatindeyim.

(Matur, Sezai. Kişisel Görüşme, 12 Haziran 2024)

Sakarya Gazeteciler Birliği / N. Müjdat Çetin

SGB Yönetim Kurulu Başkanı, Sakarya Yenigün Gazetesi ve internet sitesi Genel Yayın Müdürü Müjdat Çetin, yapılan görüşmede düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılmıyorum: Bu düzenleme gelmeden önce internet haberciliği yasal değildi. Bu yasa ile yasal zemine oturmuş ve internet haber siteleri çalışanları gazeteci kimliğine kavuşmuştur. Eksikler var ancak yasa yeni çıktığı için bunlar ortaya konulup giderilebilir. Basın özgürlüğünü neye göre baktığınıza tabi... Ben her şeyi yazarım

demekle bu iş olmaz. Gazetelere uygulanan basın yasası ne ise internete uygulanan budur. İnternette bugüne kadar istediğini yazarlar artık yasalara tabi olduğu için hukuk devleti olan ülkemizde buna uymak zorundadır. Bir örnek vereyim; gazetede 18 yaş altı kayıp olan çocuğun haberinin yayınlanması bile suç iken, internette hepsi verilmekte. Şimdi bunun neresi basın özgürlüğünü kısıtlama?... Bu zaten basın yasasında vardı...

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum: Hiç yasa yokken gazeteci sayılmayan internet habercileri gazeteci sayıldığı gibi mevcuteye dönüşmüştür. Elbette katkı sundu. Eksikler varsa giderilecektir.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılmıyorum: Çok yanlış bir ifade... Neden, elinden hakkı mı alınmış? Yasası olmayan bir durumda yasal boşluklardan bugüne kadar faydalanıldı. Artık yasa ile buna son verildi. ‘Tek başına ben siteyim’ diyen de bu işi yapar. Sadece resmî ilan ile reklam alamaz. Bu yanlış ifadelerle ekonomik yük getirdiğini söylüyor. Kimsenin çalışmadığı bir site Allah aşkına 24 saat nasıl yayın yapacak? Buna bu taraftan bakan yok... Öyle ‘ben yaptım oldu bitti’ işi yasalarla ortadan kalktı. İstihdam olmadan bu iş olmaz. Devlet de en az iki kişi çalışmasını şart koştu.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılıyorum: Gazetecilik için aslında meslek yasası şart. Önüne gelen yazar, muhabir oluyorsa 4 yıl neden eğitim alınsın? Elbette iletişim mezunları değerini bulmaya başladı.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılmıyorum: Yük getirmedi. Tek başına bu iş olmaz. Yasa da böyle bir yük yok. Bu Basın İlan Kurumu’nun ilan ve reklam vermek için getirdiği şarttır. Gazetelerde de belirli sayıda kişi çalıştırma mecburiyeti vardı. Şimdi aynısı daha az kişi ile internetlere uygulanıyor. Bu da gayet doğal. Gazetecilik emek ister. Emegi verecek de emekçidir. Bunun için de istihdam şart...

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılıyorum: Aynen öyle en azından bir denetim ve yasaya uygunluk geldi.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum: Gazetecilik, eğitim ve tecrübe gerektiren bir alandır. Mesleğin gerektirdiği yeterli donanımına sahip olmayanlar bu alana girmemeli. Yeni düzenlemelerle getirilen yükümlülüklerde bu yönde atılmış önemli bir adımdır.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Kısmen Katılıyorum: Teknoloji gelişmesi eski yeni diye adlandırılmaz. O zaman entertip ve öncesine çok çok eski medya mı diyeceğiz. Medya medyadır, haber haberdır. Sadece haberin veriliş hızı ve şekli değişti. Artık anında görüntü fotoğraf ve ses var. İnternet gazeteciliğinin hızına yetişilemese de geleneksel medya bir süre daha varlığını sürdürecektir.

(Çetin, Müjdat. Kişisel Görüşme, 13 Haziran 2024)

Sakarya Radyo Televizyon ve İnternet Yayıncıları Derneği / Hüseyin Remzi Adıyaman

RATED Yönetim Kurulu Başkanı, Plant Dergisi İmtiyaz Sahibi ve internet sitesi Genel Yayın Müdürü Hüseyin Remzi Adıyaman, yapılan görüşmede düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılmıyorum: Yeni yasanın basın özgürlüğünü kısıtlamak yerine, dezenformasyonu engellemeye yönelik olduğunu düşünüyorum.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum: Yasayla korunmayan ve yasal düzenlemelerden uzak şekilde yürütülen bazı internet haber portalları bu yasa ile legal bir düzleme oturarak hem hakları koruma altına alınmış hem de iç işleyişleri yasal bir hale gelmiştir.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Kısmen Katılıyorum: Daha az maliyetlerle gerçekleştirilen internet haberciliği açısından bazı maliyetler artmış durumdadır. Fakat bunlar salt maliyet olarak görülmemeli, diğer yandan birçok getirisi olduğunu da unutmamak gerekir.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılıyorum: Kesinlikle, yasanın yürürlüğe girmesinin ardından iletişim eğitimi almış olan meslek mensuplarının çalışma şartları da istihdam edilmeleri de iyileşme yönünde ivme kazanmıştır.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Kısmen Katılıyorum: Burada aslında eskiye göre bir yük oluştuğunu söylemek mümkün fakat internet haberciliği icra eden çalışanların gazetecilik meslek mensubu olmaları daha doğrudur.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Kısmen Katılıyorum: Bu düzenleme etik konusunda bazı sorunları çözmeye yönelik adımlar atmaktadır. Fakat medya alanında etik konusu daha kapsamlı ve tek bir yasal düzenleme ile çözüme kavuşacak bir konu değildir.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum: Kesinlikle, bu alanda alaylı ya da mektepli olarak bir eğitim alarak halkın haber alma özgürlüğünü devam ettirebilmesi için etik değerler çerçevesinde gerekli tüm unsurlara dikkat ederek icra edilecek bir meslektir. Bu sebeple birçok meslek grubu gibi içerisinde barındırdığı zorluklar caydırıcı olabilmektedir.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılıyorum: Bu herkesçe yıllardır dile getirilen bir sav. Bir değişim süreci başladı ve hızla da devam ediyor. Dönüşümün ne zaman tamamlanacağını kestirmek zor olsa da internet gazeteciliğinin ön plana çıktığını ve ilerleyen dönemde daha da göz önünde olacağını söyleyebiliriz. (Adıyaman, Remzi. Kişisel Görüşme, 12 Haziran 2024)

Sakarya Medya Derneği / Mehmet Sağlam

SAMED Yönetim Kurulu Başkanı, Sakarya Medyası haber sitesi imtiyaz sahibi Mehmet Sağlam, yapılan görüşmede düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılıyorum: Kesinlikle kısıtlamıştır.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılmıyorum: Aksine engel teşkil etmektedir.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

- Katılıyorum: Altından kalkılması mümkün olmayacak ekonomik yük getirmiştir.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılmıyorum: İletişim mezunlarına kesinlikle istihdam alanı açmamıştır çünkü herkes işi kitabına göre uydurmuştur.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılıyorum: Personel yükü ve daha önemlisi ekonomik yük getirmiştir.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılmıyorum: Kesinlikle olmayacaktır.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılmıyorum: İnternet çağı olan bu yüzyılda, haber almak ve vermek amacıyla herkesin gazetecilik yapma hakkı vardır.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılıyorum: Bitirmiştir bile. (Sağlam, Mehmet. Kişisel Görüşme, 13 Haziran 2024)

Sakarya İnternet Yayıncıları Derneği / Hüseyin Pınarlı

SİYAD Yönetim Kurulu Başkanı ve Pınar FM radyosu ve internet sitesi sahibi Hüseyin Pınarlı, yapılan görüşmede düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılmıyorum: İnternet Basın yasasının Basın özgürlüğünü kısıtlaması söz konusu değil, cezalar dezenformasyon yapanlara, adam gibi yapanlara değil.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılmıyorum: Yasa, gelir açısından herhangi bir katkı sağlamamıştır.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılıyorum: Yasa internet yayıncılarının gelirine darbe vurmuştur.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılmıyorum: iletişim mezunu eleman istihdam getirmedi dört yıllık mezunları dışında kalan diğer okul mezunlarının ne kadar önemsizliğini ortaya çıkardı. Resmî ilan için 4 yıllık dışında kabul etmiyor.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılıyorum: Personel yükünü artırmıştır. Yanımızda çalışan yakın akrabalarımızı insan yerine koymamıştır.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılmıyorum: Basın yasası sonrası pek etik davranılmayacaktır.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum: Gazetecilik para değil gönül işi. Hangi basın kuruluşu yaptığı işle rahat bir yaşam sürmüştür?

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılıyorum: Yazılı basın internetin anlık haber paylaşımından sonra en çok kan kaybeden sektör olarak bitme noktasındadır. (Pınarlı, Hüseyin. Kişisel Görüşme, 10 Haziran 2023)

Tüm İnternet Gazeteciliği ve Gazeteciler Derneği / Şule Bayri

TİNGADER Sakarya Şube Yönetim Kurulu Üyesi, Sakarya Haber Ajansı Genel Koordinatörü Şule Bayri, yapılan görüşmede düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılıyorum: Toplumsal yaşamda yanlışlıkların, hukuksuzlukların yolsuzlukların ortaya çıkarılabilmesi, insanların düşüncelerini serbestçe açıklayabilmeleri ile mümkündür. Bir kamu görevi üstlenen basın, evrensel bir hak olan düşünce ve düşünceyi açıklama hakkını basın özgürlüğü kapsamında hiçbir endişe duymadan kullanabilmelidir. Kanun baskısı ve ceza korkusu içerisinde olan bir basın, kamunun savunuculuk görevini yapamaz ve toplumsal yararları savunamaz. Bu nedenle basın özgürlüğü, basına tanınmış bir ayrıcalık değil, kişilik hakları gibi korunan bir haktır. Basın özgürlüğü, yeni yasa ile kısıtlanmaya çalışılmaktadır. Gerçeğe aykırı bilgiyi yaymak suç kapsamına alınarak, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası getirilmiştir.

Gerçek dışı haber yapmanın, kamuoyunu yanıltmanın tabiki bir yaptırımı olmalı ancak bu, insan hürriyetini kısıtlayıcı ve basın özgürlüğünü ortadan kaldırmaya yönelik olmamalı. Kanunun 29. maddesindeki ‘gerçeğe aykırı bilgi’ ifadesi, ‘neye göre kime göre gerçek’ sorusunu akıllara getirmektedir. Bu maddenin etkisinde; gerçekleri görüp açıklayamayan, cezalandırılmak endişesi ile hiçbir konuya ilişkin değerlendirme yapamayan, tedirgin bir basın ve sindirilmiş bir toplum oluşacaktır. Bu düzenleme insan hakları çerçevesinde daha adil biçimde yeniden düzenlenmelidir.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Kısmen Katılıyorum: İnternet haber sitelerinin süreli yayınlar kapsamına alınarak, çalışanlarına gazeteci tanımı getirildi ve basın kartı alabilmelerinin yolu açıldı. BİK tarafından belirlenen yükümlülükleri yerine getirebilen sitelere de resmî ilan alabilme hakkı tanındı. Bu gelişmeler internet haber siteleri için yıllardır beklenen önemli bir adımdı. Ancak yasanın internet haber sitelerine, ürettikleri içerikler bakımından getirdiği hukuksal yaptırım ve cezai unsurlar büyük tedirginliğe yol açtı. Diğer yandan, geliri sadece ilan-reklam olan sitelerin resmî ilan alabilmeleri için konulan şartlar oldukça ağır. Resmî ilan yayımı ile ilgili internet haber siteleri için asgari; kadro, trafik ve içerik şartları, Sakarya ilinde yayın yapan haber sitelerinin yerine getirebileceği şartlar değil. Türkiye genelinde 3. Kategoride yer alan Sakarya için; en az 8 kişilik kadro sayısı, günde 20 bin tekil ziyaretçi, 60 bin görüntüleme, 50 haber isteniyor... Ve tüm bu koşulları aralıksız 24 ay boyunca sağladıktan sonra resmî ilan alma başvurusu yapabileceksiniz. Sakarya’da sayıları 100’den fazla olan haber sitesinden birkaçı dışında bu şartları yerine getiremez. Yayıncıların, bu ağır şartları delmek için etik olmayan yollara eğilim göstermesi olasıdır. Bu düzenlemeler daha gerçekçi düşünülerek daha adil olarak belirlenmeliydi. Düzenleme yeniden gözden geçirilmeli. Bu yönde bir beklenti oluşmuş durumda.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılıyorum: İnternet haber sitelerinin tek gelir kaynağı ilan ve reklamlardır. Yeni yasanın yürürlüğe girmesi sonrası BİK tarafından en az 8 kişi istihdam şartı ile belirlenmiş resmî ilan alma koşullarını neredeyse hiçbir site karşılayamamıştır. Koşulları sağlayamayan sitelerin yalnızca resmî kurumlardan reklam alabilmesi için getirilen en az 2 personel istihdamı şartı dahi sitelere ek yük getirmiştir. Bu iki kişi için

üniversite, yüksek okul ve meslek liselerinin iletişim ile ilgili bölümlerinde mezun olma şartı nedeniyle, bu mezuniyeti olmayan mevcut personel kadroda gösterilemeyeceği için, söz konusu şartları taşıyan iki kişinin daha istihdamını gerektirmiştir. Önümüzdeki ay artacak olan asgari ücret maaşı ve sigorta primleri açısından yayıncı kuruluşa ekonomik yük olmaktadır. Çünkü ilan alabilmek için yeni yasa ile gelen yükümlülükleri yerine getirmenin maliyeti, gelebilecek reklamların getirisinden fazladır. Yasanın yürürlüğe girmesinin ardından, haber sitelerinin ilan alacağını, dolayısıyla gelirlerinin artacağını düşünen internet servis sağlayıcıları da yıllık hosting fiyatlarına fahiş zam yapmışlardır. Dolayısıyla tüm bunları düşündüğümüzde haber sitelerinin ekonomik yükü artmıştır.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Kısmen katılıyorum: Sakarya’da yerel basının geneli alaylı tabir edilen çekirdekten yetişme gazetecilerden oluşmakta. Gazeteciliğe heves eden gençlerin mesleğin ilgili bölümlerinde üniversite okumaları ve son yıllarda, ilimiz üniversitelerinde iletişim ile ilgili fakültelerin açılması eğitilmiş iletişimcilerin artmasına vesile oldu. Buradan mezun olanlar kısmen de olsa yerel basında istihdam olanağı buldular. Yeni yasayı getirdiği, internet haber sitelerinde istihdam edilecek personelin iletişim alanında eğitim veren okullardan mezun olmaları şartı, internet gazeteciliğinin eğitilmiş kişilerden tarafından yapılması için olumlu bir adımdır. Ancak, iletişim mezunları genellikle asgari ücret uygulayan internet haber sitelerinde bu ücreti az bulmaları nedeniyle çalışmak istememektedirler. Bu mesleğin nitelikli, beklenen biçimde yapılabilmesi için internet gazeteciliğinin desteklenmesi şarttır.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılıyorum: Yeni internet yasası öncesi, kendisi ve yakınlarından oluşturduğu bir kadro ile internet haberciliği yapanlar, düzenlemelerin getirdiği, ‘birinci derecede yakınları kadroda yer alamaz’ şartına tepki göstermiştir. Örneğin yıllarca birlikte çalıştığı, oğlu, kızı, eşi veya yakını işten çıkarıp bir başkasını mı alacak! İşini iyi yaptığı personel sırf yakını diye kadrodan sayılmayacak. Bu durumda haber siteleri, asgari kadro şartını yerine getirebilmek için yeni istihdam yapmak zorunda bırakılıyor. Bu da yayıncı kuruluşa ek yük getiriyor. Bu sorunu yaşayan pek çok haber sitesi var. Bu durumun göz önüne alınarak düzenlemelerin yeniden yapılandırılmasını istiyoruz.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Kısmen katılıyorum: Gerçeğe aykırı bilgiyi yaymak, olayları çarpıtarak haber yapmak, çıkar amaçlı gerçek dışı bilgilerle halkı yanlış yönlendirerek algı yaratmak gibi dezenformatif yaklaşımlar medyada karşılaşılan ciddi etik sorunlardandır. Yeni yasadaki düzenlemeler ile bu gibi etik sorunların önüne geçilmesi hedeflenmiştir. Gazeteciliğin etik kurallarını çiğneyerek dezenformasyona yol açanlara karşı yasanın 29. maddesinde yer alan cezai yaptırımlar bulunmaktadır. Gerçeğe aykırı bilgiyi yayan kimse için, bir yıldan üç yıla kadar hapisle cezalandırılır hükmü, yayıncıları daha dikkatli davranmaya sevk edecektir. Yeni internet yasasının Ekim 2022 tarihi itibarı ile yürürlüğe girişinden bu yana Sakarya basınında dezenformasyon nedeniyle açılmış bir dava ya da hüküm giymiş bir gazeteciye rastlanılmadı. Yasadaki cezai hükmün bunda caydırıcı bir etkisi olmuş mudur ve bunda ne kadar başarılı olunacaktır, zaman içerisinde göreceğiz.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir

-Katılıyorum: Gazetecilik mesleği; bilgi, birikim, kültür, heyecan ve sorumluluk gerektiren bir meslektir. Bazı meslek büyükleri, ‘gazeteci olunmaz, gazeteci doğulur’ der. Bu söz, gazeteciliğin her ne kadar eğitim gerektiren bir meslek dalı olsa da gazetecilik ruhu taşımanın önemine vurgu yapmak için söylenmiştir. İletişim teknolojilerinin sağladığı geniş imkanlar bugün akıllı telefonu olan herkesi birer haberci konumuna getirmiştir. Her an her yerde bilgi ve görüntü paylaşımı o kadar basit ve hızlı yapılabilmektedir ki, toplumsal hayatta gelişen olay ve haberler anında herkese ulaştırılabilmektedir. Bu bilgi ve görüntüler aynı zamanda birer haberdır. Ancak buradaki önemli nokta, bu bilgi ve görüntüler ne kadar gerçek ve haberi oluşturan; ne, nerede, nasıl, ne zaman, niçin ve kim gibi unsurları içeriyor mu? Buna bakılmalı. Hemen herkesin yaptığı yayma eylemi sonucunda dolaşan bilgiler teyide muhtaçtır. Bilgi ve görüntü paylaşabilen herkesin bir gazeteci gibi, teyit ederek ve haber unsurlarını barındıran anlaşılır bir biçimde hazırlayabilmesi mümkün değildir. Bu uzun süreler mesleki eğitim almaktan geçer. Bu nedenle gazetecilik herkesin yapabileceği bir meslek değildir. Ancak, günümüzde çok yaygın olan, asıl mesleği gazetecilik olmayıp, rastladığı olaylara tanıklık ederek ve bir gazeteci gibi kaydedip haberleştiren kişilere yurttaş gazeteci denebilir.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılıyorum: Geleneksel medya içerisinde yer alan; gazete, dergi, radyo ve televizyon, internet medyası karşısında her geçen gün güç kaybediyor. Basılı gazetelerin yerini artık internet gazeteleri yani internet haber siteleri almıştır. İnsanlar haberleri ve gelişen olayları artık anlık olarak internet medyasından takip ediyor. Teknolojik gelişmeler sonrası dönüşüm yaşayan bu alan yeni medya olarak tanımlanıyor. Bu hızlı gelişmeler karşısında geleneksel medya da kendi içerisinde dönüşümü kaçınılmaz görmüş, kendi internet medyasına yatırım yaparak rekabet etmeye çalışmaktadır. Şimdi her geleneksel medya, kendi ismiyle bir internet alan adı ve sosyal medyada kullanıcı adı ile internette yerini almış durumda. Eskiden de gazetelerin internette kendi web sayfaları vardı ama güncel değildi. O günkü bayi satışı düşmesin diye gazetenin manşet ve önemli haberleri web sitesine aynı gün konulmazdı. Şimdi gelinen noktada ise internet, gazetenin önüne geçti. Gazeteye ertesi gün çıkacak haberler artık anlık olarak internet sayfasından yayınlanıyor. Bu hız karşısında gazetelerin sıcak haber verebilme şansı kalmadı. Ancak yine de eski kuşak olarak tabir ettiğimiz insanların pek azı da olsa kağıda basılı gazeteyi almaya devam etmekte. Radyonun ilk çıktığı yıllarda; gazetelerin devri kapanacağı, televizyon yayınları başladığında radyoların devri biteceği, internet geldiğinde ise televizyonların izlenmeyeceği söylenmişti ama görüyoruz ki eski ilgi olmasa da geleneksel medya yaşamaya devam ediyor. Burada belki radyo ve TV'ler dijital dönüşümle ayakta kalmaya devam edebilecek ama artık kâğıda basılı gazeteler çok yakın bir zamanda tarihe karışarak nostalji olacaktır (Bayri, Şule. Kişisel Görüşme, 10 Haziran 2024).

Ek 2: İnternet Haber Sitesi Sahip ve Yöneticilerinin Yeni Yasayı Değerlendirmesi

Dezenformasyon yasasının basın mensuplarının beklentileri ve yeni düzenlemelerin hukuki ve yapısal etkileri açısından incelendiği araştırmada, Sakarya’da internet gazeteciliği faaliyeti yürüten gazete ve internet sitesi sahipleri ve yöneticileri ile yapılan görüşmelerde katılımcılar, en çok tartışmaya neden olan, araştırmanın seçilmiş 8 maddesi üzerinde görüşlerini açıklamışlardır.

Adapazarı Akşam Haberleri Gazetesi / Sedat Balta

Adapazarı Akşam Haberleri Gazetesi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü, kaynarcahaber.com İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Müdürü Sedat Balta’nın, görüşmede ortaya koyduğu yaklaşım şöyle olmuştur:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılıyorum: Şu maddenin eklenmesinden söz etmek bile yeterlidir: “MADDE 217/A- (1) Sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.” Halkımız neden endişe, korku veya panik duymaktadır. Bunu bilebilmek mümkün değildir. Gazeteci görünen gerçeğe göre haber yapar, gerçek ise bambaşka olabilir. Bu yasa bizleri haddinden fazla otokontrole yöneltecektir.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılmıyorum: Yeni düzenlemenin somut hiçbir katkısı yoktur. Basın kartı vermek gibi bu mesleğin yapılmasında pratikte çok da önemi olmayan katkılar dışında bir gelişim desteği söz konusu değildir. Tazminat cezaları gibi tehditler mesleğin gelişimini engeller.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılıyorum: Resmî ilanlar için gerçekçi olmayan koşullar getirilmesi, kadro ve tıklanma zorunlulukları nitelik yerine niceliğin öne çıkarılması bu mesleği ancak sermaye sahiplerinin yapmasına yol açacaktır. Basın ilan Kurumu’nun yüzde 15 komisyonu, resmî ilanların verilmesindeki yeni zorluklar ekonomik yüküdür.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılıyorum: Yeni yasada İletişim Fakültesi mezunlarına öncelik verilmesi sağlanmıştır. Ancak yetersizdir.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Kısmen katılıyorum: Öncesine göre personel yükü getirilmiştir ancak gazeteciliğin bir takım çalışması gerektirdiği gerçeği ortadayken başka türlü de mümkün olmayabilir.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılmıyorum: Medyada etik sorunlarının yasa ile değil meslek örgütlerinin işler hale getirilerek çözülebileceğine inanıyorum.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum: Gazetecilik bir meslek ise herkesin yapabileceği bir meslek değildir. Evrensel meslek kurallarına uygun bilgi birikimi, yetenek ve tecrübedeki insanlar tarafından yapılabilmelidir. Okullu ya da alaylı gazeteci adayları meslek odalarından ve devletin ilgili kurumlarından ruhsat almalıdır.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Kısmen katılıyorum: Yazılı geleneksel medya bir süre daha devam edecek yerini hızla internet haberciliğine bırakacaktır. Ancak televizyon, radyo gibi medyalar etkinliğini sürdürebilir (Balta, Sedat. Kişisel Görüşme, 15 Haziran 2024).

Adapazarı Akşam Haberleri Gazetesi / Erhan Tandoğan

Adapazarı Akşam Haberleri Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Erhan Tandoğan, yapılan görüşmede düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Kısmen katılıyorum: İlgili maddeye göre; farklı siyasi düşüncedeki kişilere, herhangi bir alanda rakip olarak gördüklerine, farklı dinlere veya milletlere yönelik küfür, iftira veya hakaret etmek, karalamak ya da itibarsızlaştırmak, nefret ve ayrımcılığa zemin oluşturmayı ortadan kaldırmayı hedefliyor. Bunu yaparken de özgürlük sınırı nasıl belirlenecek? Bir ülkeyi, kurumu ya da bir bölgeyi yöneten kişileri işlerinden ya da icraatlarından ötürü eleştirirken sınır nasıl belirlenecek? Ülkemizde, bu yasa çıktıktan

sonra ilgili maddeye dayanarak birçok gazeteci gözaltına alınmış, soruşturmalar geçirmiş ya da hapse atılmıştır. Dezenformasyonla mücadele edeyim derken, kişilere yapılan eleştiri adeta basın suç unsuru haline getirmiştir. Sadece basın da değil, sıradan bir vatandaş eleştiri sınırlarını koruması halinde bile ilgili yasadan ötürü ceza almak zorunda kalmıştır.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum: Özellikle mali ve idari alanda yapılan düzenlemeler katkı sunmuştur zira, mali yükümlülüklerini yerine getirmek ve idari alanda daha faal olmak isteyen internet siteleri; kendilerini daha fazla disiplin altına alarak habercilik boyutlarını geliştirme yoluna gitmişlerdir. Böylelikle daha özgün ve saygın haberciliğin yolu açılmıştır. Bu yönüyle katkı konusuna katılıyorum...

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Kısmen Katılıyorum: Yeni düzenlemenin getirdiği şartları sağlayan siteler, resmî ilan gelirine sahip olacaktır. Ancak, internet haber sitelerinin resmî ilan yayımlayabilmeleri için belirlenen 24 aylık bekleme süresince, asgari kadro şartının getirdiği istihdam yükü, siteye girilen verilerin belirlenen sürelerle saklanması koşuluyla yerine getirebilmek için gerekli depolama alanı maliyeti, izlenme ve tıklanma sayısındaki kotayı doldurabilmek için yapılacak çalışmaların getireceği maliyetler gibi giderler yayıncı kuruluşları zorlamaktadır.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılıyorum: Bahsi geçen maddelerde iletişim mezunlarına yer verilmesi ibareleri, internet haber sitelerine bu konuda sorumluluk yüklemiş ve iletişim mezunlarını istihdam etme yolunu seçmişlerdir. Böylelikle bu alanı bitirenler de internet mecralarında çalışmaya başlamışlardır. Sakarya'da bunun örneklerini görebilmek mümkündür.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılmıyorum: Zira, bu personel alımının karşılığında resmî ilanlarına yansıdı demek daha doğru olacaktır. İnternet sitelerinin resmî ilan almasındaki şartlarından birisi de belli sayıda istihdamdır. Bunu karşılayan siteler, resmî ilanlarını almaktadır. Bu da siteye ilave kazanç demektir. Örnek verecek olursam, Sakarya'da bir internet sitesinin

resmî ilan kazancı geçen ay itibariyle 120 bin TL'dir. Bu istihdamın yük olup olmadığına artık siz karar verin...

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılmıyorum: Bu düzenleme özellikle etik maddesi, basın özgürlüğünü daha fazla kısıtlama eylemine dönüktür. Özellikle son bir yılda 'etik' sözcüğüne vurgu yapılarak basın mensuplarının hareket alanı daraltılmış, eleştirel yapıdaki düşünceler baskı altına alınmıştır. 'Etik değerler' cümlesine sıkıştırılan, belli kıstaslara daraltılan basın özgürlüğü, demokrasiye, insan haklarına ne derecede yararlı olabilir? Düşünce özgürlüğünün önüne geçilmesinin ya da eleştirel fikirlere set konulmasının bir maddesi haline gelen basın etiği, hane halklarını yönetenlerin elindeki en önemli kozları haline gelmiştir...

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum: Gazetecilik yoğun bir bilgi ve kültür birikimini yanı sıra, Türkçe'nin çok iyi kullanımı ve onun kâğıda dökülmesini gerektiren bir meslektir. Genel kültürü çok iyi olan kişiler bu mesleği hakkıyla yapabilir. İyi bir istihbaratçı olabilirsiniz fakat yazı diliniz kötü ise işe yaramayacaktır ya da yazı diliniz çok iyidir ama haberin kaynağına ulaşamıyorsanız yine eksiksiniz demektir. Halk sizden haber beklediğinde, bunu uygun ve güzel bir Türkçe ile yapamazsanız, kâğıdınıza katran düştü demektir. Kaynakçılığı öğrenirsiniz, boyacılığı ya da emek gerektiren işleri... Zaman alır yine de öğrenirsiniz fakat gazetecilik mesleği bu işlerin çok üzerinde ve özel bir çaba gerektiren bir iştir.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Kısmen katılıyorum: Dünyada bazı büyük gazeteler kâğıt olayını çoktan bıraktı. Ülkemizde de bunun örnekleri var. Kâğıt, teknolojiye bir gün yenilecek ama şimdiden bir tarih vermek zor. Dünya hızla değişiyor, gazetecilik mesleğinin bundan farklı olması düşünülemez. Bir zamanlar fotoğrafların banyo yapılarak baskıya girmesi bir süreçti. Dijital fotoğraf makineleri bu devri kapattı. İstedığınız şekilde yanlış fotoğraf çekip silebilmek ve doğrusunu seçmek mümkün. Bu sadece basında değişimin bir örneği... Bunun gibi onlarca örnek var. Kâğıt da zamanla yerini tamamen internete bırakacağından eminim... Vaktini bilemezsek de... (Tandoğan, Erhan. Kişisel Görüşme, 12 Haziran 2024)

Nasıl Bir Ekonomi Gazetesi / Hasan Coşkun

Nasıl Bir Ekonomi Gazetesi Sakarya Temsilcisi ve netgaste.com internet haber sitesi yazarı Hasan Coşkun, yapılan görüşmede tartışma konularına şu yaklaşımı göstermiştir:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılıyorum: Günümüzde doğru, güvenilir ve tarafsız haber veren kuruluşlara olan ihtiyaç daha fazla önemli hale gelmiştir. Özgürlükten kasıt her haberin yapılabileceği anlaşılmamalı.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum: İnternet haberciliği yeni düzenlemelerle yeni bir kimlik kazanmış ve kazandığı bu kimlik internet haberciliği gelişiminin yol haritası olmuştur.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılıyorum: İnternet haber siteleri basılı medyaya göre habere ulaşmada ve haberi yaymada daha hızlı ve ucuz maliyetli olsa da yasa ile haber sitelerine personel istihdam etme ve fiziki mekân şartı getirildi.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılıyorum: Yasa ile kayıt altına alınan haber sitelerinde personel istihdam şartı getirildi.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılıyorum: Yasaya göre haber sitelerinin okunurluğu ve izlenirliği oranında personel çalıştırma zorunluluğu getirilmiştir.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılıyorum: Yasa ile kayıt altına alınan sitelerde haberi yazan muhabire veya yazara sorumluluk getiriliyor, topluma veya kişilere zarar veren haber yapıldıysa elbetteki bir sorumlusu veya hesap vereni olmalı.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum: Elinde akıllı telefonu olan herkesin paylaştığı bilgi veya bir yazı aslında bir haberdur. Ve her paylaşım yapan da aslında bir habercilik yapıyor. Ama bu yazılan veya paylaşılanların hangisi ve ne kadarı doğru. Bu yüzden haberciliğin de bir kuralı

ve yöntemi olmalı. Bu kuralları ve yöntemleri bilen ve bu kurallara uyanlar haberci olmalı.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Kısmen Katılıyorum: Gelişen teknoloji ile bu alanda yeni iletişim ve bilgilendirme alanları açıldı. Artık iletişim ve haberleşme neredeyse ışık hızıyla yapılıyor. Orta vadede basılı medya yöntemlerinden vaz geçilecek. Ama özellikle güvenilir habercilik daha önemli hale gelecek. (Coşkun, Hasan. Kişisel Görüşme, 9 Haziran 2024)

LC Haber / Levent Candan

İnternet haber sitesi lchaber.com imtiyaz sahibi Levent Candan, yapılan görüşmede şu düşüncelere yer vermiştir:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Kısmen Katılıyorum: Yasanın düzenlemeleri, gerçeğe aykırı bilginin alenen yaymayı suç olarak belirlemiştir. Tabii ki dezenformasyonu önlemek önemlidir, toplum gerçek bilgiye ulaşabilmelidir. Ancak tartışmaya en çok konu olan 29. Madde çok net değerlendirilemediği için kötüye kullanılmaya müsaittir. Bunun yolu ceza hukuku mudur? İtiraz ve tartışmalar da tam bu noktada gerçekleşmekte. Bir bilginin gerçeğe aykırı olup olmadığını, suç unsuru teşkil edip etmediğini kim, nasıl belirleyecek? Yayın kuruluşları her haberde danışmak için bünyesinde bir avukat mı bulunduracak! Diğer bir önemli konu, sorumlu müdür olarak istihdam edilecek personel sıkıntısı. Kimse sorumlu müdürlük yapmak istemiyor. Bunda en büyük etken, yayıncı kuruluşun künyesinde Sorumlu Yazı İşleri Müdürü sıfatı yer alacak personelin, aynı ilde ikamet etme şartının yanı sıra, herhangi bir haber, yorum veya paylaşımından doğabilecek suçtan dolayı hukuken sorumlu olacağı... Yani, bir suç oluşması halinde yargılanma ve hüküm giyme riskine, yayın sahibinin değil sorumlu müdürün girecek olması. Yasanın hükmü gereği, gerçeğe aykırı bilgiyi yayanın bir yıldan üç yıla kadar hapisle cezalandırılacak olması. İşte bu nedenlerden dolayı gazetecilerin endişesi haksız sayılmaz. Yasanın getirdiği şartları yerine getirmeye çalışan internet haber sitesi sahipleri olarak, çalışanlarımız arasından birini sorumlu müdür olmaya ikna etmek için büyük uğraş verdik. Yasa hazırlanırken çok yönlü düşünülerek hareket edilmeliydi. İnternet haberciliğinde özellikle bu soruna çözüm bekleniyor.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum: İnternet haberciliği yapmakta olan ve yapmak isteyenler için getirilen kriter ve yükümlülükler bu alandaki kalitenin artmasını sağlayacaktır. Yani her önüne gelenin bir haber sitesi açamayacak olması, bunu meslek olarak yapan donanımlı insanların kıymetini ortaya koyacaktır. Bu yönü ile internet haberciliğinde olumlu yönde bir dönüşüm başlamıştır.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılıyorum: Gelir kaynağı yalnızca ilan ve reklam olan internet haber siteleri yeni düzenlemelerin getirdiği şartları sağlamada zorlanmaktadır. Düzenli resmî ilan alabilmek için; Sakarya ölçeğinde asgari 8 nitelikli personel çalıştırma, yüksek oranda okunma oranına sahip olma ve bu şartları 2 yıl boyunca kesintisiz yerine getirme gibi ağır yükümlülükler getirildi. Bunları sağlayamayanlar ise, yalnızca resmî kurumlardan ilan-reklam alabilmek için yönetmelikte belirtilen nitelikte en az iki kişiyi istihdam etmeleri gerekiyor. Daha önce ajans aboneliği, fahri muhabirler ve stajyer desteğinde kendi imkanları ile internet haberciliği yapan siteler için bu düzenleme ekonomik bir yük getirmiştir. Şartları sağlayamayan çoğu haber siteleri ilan ve reklam alamamaktadır. Giderlerini karşılamada zorlanan yerel internet sitelerinin desteğe ihtiyacı vardır.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılıyorum: Düzenleme gereği, haber sitelerinde istihdam edilecek personel için aranan, iletişim alanında eğitim almış olma şartı, gazetecilik mesleğindeki kaliteyi artırmada isabetli olmuştur. Bu uygulama, üniversitelerin iletişim fakülteleri, meslek yüksekokulları ve meslek liselerinin iletişim ile ilgili bölümlerinden mezun olanlara iş sahası açması bakımından olumlu bir gelişmedir.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılıyorum: Haber siteleri için yasanın getirdiği düzenlemelerin istihdam konusu ile ilgili yönetmeliğinde asgari personel sayısı ve nitelikleri belirlendi. Bu yükümlülük yayıncı kuruluşlara artı maliyet getirmiştir. Bir başka önemli sorun ise; Haber sitesinde, yasa yürürlüğe girmeden önce çalışmakta olan deneyimli ancak iletişim mezunu olmayan mevcut personel yok sayılmıştır. Şimdi bu personeli işten çıkarıp yerine

iletişim mezunu ancak tecrübesez personeli istihdam etmek ne kadar adildir? Bu konuda çok mağduriyet var. Diğeri bir önemli konu, sorumlu müdür olarak istihdam edilecek personel sıkıntısı. Kimse sorumlu müdürlük yapmak istemiyor. Bunda en büyük etken, yayıncı kuruluşun künyesinde Sorumlu Yazı İşleri Müdürü sıfatı yer alacak personelin, aynı ilde ikamet etme şartının yanı sıra, herhangi bir haber, yorum veya paylaşımdan doğabilecek suçtan hukuken sorumlu olacağı... Yani, bir suç oluşması halinde yargılanma ve hüküm giyme riskine, yayın sahibinin değil sorumlu müdürün girecek olması. Yasanın 29. maddesindeki hükmü gereği, gerçeğe aykırı bilgiyi yayan için bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası var. Şartları yerine getirmeye çalışan internet haber sitesi sahipleri olarak, çalışanlarımız arasından birini sorumlu müdür olmaya ikna etmek için büyük uğraş verdik.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılıyorum: Medyada etik kurallara uymak toplumun doğru bilgilendirilmesinde önem taşır. Olayları çarpıtma, manipölasyon, şantaj ve gerçek dışı bilgi yayma gibi etik kurallara uymayan habercilik anlayışının bu yasa ile önüne geçilecektir.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum: Teknolojinin hızlı gelişimi iletişim araçlarını son derece kolay kullanılabilir hale getirdi. Bir haberi, bir görüntüyü oluşturup aktarmak, bilgi beceri ve eğitim gerektirirken şimdi bir cep telefonu tüm bunları tek başına yapabilen akıllı cihazlara dönüştü. Akıllı telefon kamerası ile çekilen bir görüntü eşliğinde paylaşılan bilgi aslında bir haber niteliği taşıyor. Paylaşımı yapan da bir nevi habercilik yapıyor. Bu tür paylaşımları hemen herkes kolaylıkla yapabilir ve yapıyor da. Ancak yapılan bu eylem gazetecilik değildir. Her paylaşılan bilgi ne kadar doğru, haber unsurlarını taşıyor mu, kurallara uygun mu gibi süzgeçten geçmedikçe itibar edilmesi sakıncalıdır. Gazetecilik belli bir eğitimden geçilmesi ve tecrübe gerektiren bir meslektir. Bu nedenle herkesin yapabileceği bir meslek değildir. Bu mesleği yapmak isteyenler ya üniversitelerin iletişim alanında eğitim veren fakültelerinin ilgili bölümlerinde okuyarak ya da yayıncı kuruluşlarda uzun yıllar çalışarak kendilerini bu yönde geliştirmeliler.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılıyorum: İletişim teknolojilerinin sürekli gelişimi, geleneksel medya olarak adlandırılan gazete, dergi, radyo ve televizyonu hız anlamında geride bıraktı. İletişimin her an her yerde sağlanabildiği bir çağda özellikle giderek okur kaybeden basılı gazetelerin devri yavaş yavaş sona eriyor. Yeni internet yasası ile birlikte artık gazeteler de kendi internet sitelerine yatırım yaparak iletişimin bu baş döndürücü hızına yetişmeye çalışıyor. Çok yakın bir gelecekte basılı medya yöntemleri yerini dijital medyaya bırakacaktır.

(Candan, Levent. Kişisel Görüşme, 15 Haziran 2024)

Fısıltı Haberleri / Sabahattin Birinci

İnternet haber sitesi fisiltihaberleri.com imtiyaz sahibi Sabahattin Birinci, yapılan görüşmede düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılmıyorum: Yeni yasanın basın özgürlüğünü kısıtladığını düşünmüyorum. Gazeteciler medya etiği kuralları çerçevesinde işlerini yaptıkları sürece özgürdür. Ancak bu özgürlük başkalarının haklarını çiğneyerek, tek taraflı habercilik, gerçek olmayan bilgiyi yaymak gibi yapılıyorsa, bunun bir denetim mekanizması olmalı. Yıllardır çıkması beklenen bu yasa; kişisel veri, hak ve hürriyetlerin korunmasını sağlama ve dijital ortamda vatandaşların karşılaştığı dezenformasyon kaynaklı sorunları çözmeyi hedefliyor.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum: Getirilen yeni düzenlemeler, internet haberciliğinin kalitesini yükseltmek amaçlıdır. Süreli yayın kapsamına alarak, çalışanlarını ‘gazeteci’ olarak tanıyan ve basın kartı alabilmelerini sağlayan yasa, internet haber sitelerine kurumsal kimlik kazandırmıştır.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Kısmen katılıyorum: Yeni düzenlemelerin getirdiği yükümlülükler ile kurumsal kimlik kazanan haber siteleri için bunun elbette bir maliyeti olacaktı. Teknolojinin sağladığı imkanlarla bir akıllı telefon ve bir muhabirle habercilik yapan internet siteleri, yürürlüğe giren yasa gereği, iletişim ile ilgili alanlardan mezun en az iki personel

istihdam etmek zorunda. Bu koşulları yerine getirmeyen internet haber siteleri ilan-reklam alamayacak. Böyle olunca gelirleri kesilecek olan sitelerin giderleri ekonomik bir yük olacaktır.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılıyorum: İnternet haberciliği bu zamana kadar çoğunlukla; kimi tek başına, kimisi yanında gönüllü çalışanlar ile resmî bir adresi olmayan bir ortamda yapılıyordu. Yeni internet yasasının getirdiği düzenlemeler, bu işin artık ciddiyet içerisinde yapılmasını sağlayacaktır. Haber sitesinin yasal adresinin, yayıncısının ve sorumlusunun olması, çalışanların gerçekten gazetecilerden oluşması, maaş ve SGK primlerinin ödenmesi, her gün belirlenen sayıda haber ve içerik üretilmesi gibi yükümlülükler getirilmiştir. Böylelikle iletişim mezunları için istihdam alanı açılması sağlanmıştır.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılmıyorum: Yeni düzenlemeye göre, bir internet haber sitesinde en az iki kişinin görev alması şartı getirildi. Zaten bu iş bundan az sayıdaki kişi ile yapılamaz. Gelirleri ilan ve reklam olan siteler bu koşulları sağlayamazlarsa ilan reklam da alamayacakları için devam etmeleri zorlaşacaktır. Devam etmek isteyenler istihdam yükünü çekmek zorundalar.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılıyorum: Yeni kanunun ilgili maddesince, gerçeğe aykırı bilgiyi yayma konusunda getirdiği cezai yaptırımlar, dezenformasyona yol açan etik dışı haberciliğin önüne geçecektir. Özgürlüğün de bir sınırı olmalıdır. Başkalarının kişilik hak ve özgürlüklerine saldırı nitelikli yapılan habercilik, basın özgürlüğü içerisinde değerlendirilemez.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum: Yeni iletişim teknolojilerini sağladığı imkanlar ile herkesin haberciliğe soyunması internette bilgi kirliliğine yol açıyor. Bir akıllı telefon ve kolayca açılabilen bir sosyal medya hesabı ile bilgi ve görüntü paylaşımı yapan herkes bir bakıma haberci pozisyonundadır. Ancak yapılan bu iş bir gazetecilik ve habercilik mesleği değildir.

Gazetecilik bilgi ve deneyim gerektirir. İletişim alanında eğitim veren okullarda eğitim görmek, en azından bir medya kuruluşunda tecrübe kazanmış olmak gerekir.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılıyorum: İletişim teknolojilerinin ilerlemesiyle hızla dönüşen medya dünyasında artık basılı medya araçlarına ilginin giderek azaldığını görüyoruz. Artık her şeyin sanal alemde döndüğü bir ortamda, haberleşme hızına basılı medyanın yetişmesi mümkün değil. Özellikle Z kuşağı, gazete kültürüne tamamen yabancı. Her sabah bayilerin stantlarında bekleyen gazeteler akşam olduğunda çoğunluğu iade ediliyor. Kahvehaneler ve bazı resmî kurumların dışında gazetelerin müşterisi pek kalmadı gibi. Üzüntü verici olsa da basılı gazetelerin yakın bir gelecekte ortadan kalkarak tamamen dijitale dönmesi kaçınılmazdır.

(Birinci, Sabahattin. Kişisel Görüşme, 12 Haziran 2024)

Sakarya Kent / Recayi Yüksel

İnternet haber sitesi sakaryakent.com imtiyaz sahibi Recai Yüksel, yapılan görüşmede şu düşüncelere yer vermiştir:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılmıyorum: Yeni internet yasaı ile basına çeki düzen verilmiştir. Yıllardır bu mesleği yapan gazetecilere mesleki yeterlilik kazandırılmıştır. Herkesin bir günde site açıp gazeteci olmasının önüne geçilmiştir. İnternet haber siteleri, gazeteler gibi basın mecrası olarak kabul edilmiştir.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum: İnternet haberciliği bu yasa ile birlikte daha da gelişecek. Vergi vermeyen, SGK primi ödemeyen bu işi yapamayacaktır.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılıyorum: Doğrudur. SGK'lı personeli olmayan destek alamayacaktır.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılıyorum: Yeni yasa ile iletişim mezunlarına iş imkânı getirmektedir. İnternet haberciliğini kurumsal olarak yapan bu alanda iletişim mezunlarının önünü açacaktır.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılmıyorum: Bu yasa, bu işi hobi ya da merdiven altı vergi levhası olmadan yapanların önüne geçilmesine olanak sağlamıştır.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılıyorum: Yeni düzenlemenin medyada etik sorunlarına çözüm olacağına sonuna kadar katılıyorum.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum: Kurallar, kanunlar ve yasalar çerçevesinde yapılacak. İftiralar, yanlış haberler, asparagas haberler gazetecilik mesleğine zarar vermekte ve ülkeye topluma, aileye kadar çeşitli olaylara neden olmaktadır. Gazeteciliğin bir yaptırımı, bir izni olmalı ve denetleniyor olmalıdır.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılıyorum: İnternet haberciliği geleneksel medyanın devrini bitirmektedir. Zaman su gibi akıyor, dünyanın bir ucundaki olay saniyeler içinde cep telefonuna internete düşmektedir. Kâğıdın pahalı olması, basım maliyetlerinin artması geleneksel medyayı istesek de istemesek de bitirecektir.

(Yüksel, Recai. Kişisel Görüşme, 12 Haziran 2024)

Sakarya Çark Dergisi / Cengiz Olgaç

Sakarya Çark Dergisi ve internet sitesi imtiyaz sahibi Cengiz Olgaç, yapılan görüşmede şu ifadelerle yer vermiştir:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Kısmen katılıyorum: Basın hürdür. Ancak bu hürriyet her şeyin sınırsız yazılabileceği, söyleneceği anlamına gelmez. Basın özgürlüğünün sınırları, uluslararası anlamda etik kuralları çerçevesinde çizilmiştir. Halkın doğru bilgiye ulaşma talebini karşılama ve bir anlamda kamu görevi olan basının elbette özgür olması gerekir. Ancak bu özgürlük başkalarının kişilik, hak ve özgürlüklerini çiğnemenin yapılsa anlam taşır. Bugüne kadar internet medyası için yasal bir düzenleme olmadığı için isteyen istediğini yazıyordu ancak yürürlüğe giren yasa ile artık, doğruluğu kanıtlanmamış bir

bilgiyi yaymak suç kapsamına alındı. İnternet medyasında bilgi kirliliği ve dezenformasyonun önlenmesi için olumlu bir adım. Ancak yasadaki cezai maddeler uygulanırken hüküm vericilere de büyük sorumluluk düşüyor. Yayılan bir bilginin neye, kime göre gerçek ya da gerçeğe aykırı olduğu nasıl belirlenecek? Bu, çok hassas bir konu. Kanunun ilgili maddesi basın özgürlüğü konusunda gazetecileri oldukça endişelendiriyor. Toplumu ilgilendiren iddialı olayları kamuoyunu aydınlatmak adına haberleştirirken, kanun baskısı ve ceza korkusu yaşamak gazetecilerin işini biraz zorlaştırıyor.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılmıyorum: Teknolojik imkanların sunduğu kolaylıklarla internet sitesi açma furiasının yaşandığı günümüzde, yeni düzenleme ile bunun önüne geçilecek olması olumlu bir adımdır. İzin gerektirmeyen, herkesin bir alan adı satın alıp haber sitesi, bir kullanıcı adı alıp bir sosyal medya hesabı açabildiği sanal alemde bir bilgi kirliliği oluştu. Her an her yerden bilgi ve görüntü akışı var. Bunu haber sitesi görünümünde gazeteciliğe soyunan ilgili ilgisiz kişilerin oluşturduğu karmaşaya artık bir çözüm bulunmalıydı ve yeni yasa bunu sağlamaya yönelik önemli bir adımdır. Şimdi artık herkes haber sitesi açamayacak. Mevcut olanlar, getirilen düzenlemelere göre belirli yükümlülükleri yerine getirdikleri takdirde devam edebilecekler. İnternet gazeteciliği yapmak isteyenler yasada belirlenen kriterleri sağlamak zorunda olacaklar. Yeni düzenlemeler bu yönüyle internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Kısmen katılıyorum: İnternet haberciliği ciddi iştir. Gazetecilik mesleğinden gelmeyenlerin bu sahada olması işin kalitesini düşürür. Bu nedenle yeni düzenlemede, internet haber sitelerine kurumsal kimlik kazandıracak bir dizi yükümlülükler getirilmiştir. Bunlar arasında iletişim alanında eğitim veren okullardan mezun asgari iki kişinin istihdam edilmesi şartı, resmî adres bildirimi, sorumlu müdür atanması, vergi mükellefiyetliği gibi şartları buna örnek verebiliriz. Bu kurumsal kimlik kazanmanın mutlaka bir maliyeti olacaktır. Bu yükümlülükler, giderlerin daha da artması ile, gelirleri kısıtlı olan haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Kısmen katılıyorum: İletişim alanında eğitim alan birçok genç bu mesleği yapamıyordu. Yerel basın genellikle usta çırak ilişkisi ile yetişmiş alaylı gazetecilerden oluşuyor. İletişim mezunu olan çok az sayıda gazeteci iş bulabiliyordu. Yasa ile internet haber sitelerine istihdamda bu şartın getirilmesi, iletişim mezunlarını iş bulma şansını artırmıştır.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılıyorum: Kendisi ve işi bilen yakınları ile kurduğu bir kadro ile internet haberciliği yapanlar yeni düzenlemedeki, site sahibinin birinci derecede yakınları kadroda gösterilemez şartı ile sıkıntıya girmiştir. Şimdi site sahibi, uzun zamandır yanında çalışan ve deneyim kazanmış oğlu, kızı, eşi veya yakınlarını, sırf iletişim mezunu değil diye işten mi çıkaracak? Asgari kadroda getirilen şartları yerine getirebilmek için iki eleman daha almak zorunda bırakılması site sahibine ek yük getiriyor. Bu sorunu yaşayan pek çok haber sitesi sahipleri olarak, bu gerçeklerin göz önüne alınıp daha adilce bir düzenleme bekliyoruz. Durum böyle devam ederse, giderleri çok yüksek gelirleri sınırlı olan birçok site kapanacaktır.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Kısmen katılıyorum: Medyada etik kurallarına riayet etmeyi sağlama ve dezenformasyonu önlemede çıkarılan yasalar ve getirilen cezai müeyyideler ne kadar etkili olacak, henüz bilmiyoruz. Bundan daha önemlisi; düzgün karakterli, kişilikli insani değerleri üstün tutan nitelikli gazeteciler yetiştirmektir. Böyle gazetecilerin meslekte olursa o zaman yasaların ve cezaları dayatmasına gerek kalmaz.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum: Gazetecilik, kabiliyet, bilgi, kültür ve tecrübe gerektiren bir meslek dalı. Bugün belki herkes ellerindeki akıllı cep telefonları ile bu işe soyunmuş gibi olsa da, gazetecilik ve habercilik bu değildir. Her bilgi ve görüntü bir haber gibi algılansa da haberi oluşturan unsurları bir araya getirebilecek olan bu işin eğitimini almış veya kendini bu alanda yetiştirmiş kişiler gazetecilik yapabilir. Yeni yasa ile bu tanım daha da belirginleşmiş, kimlerin gazetecilik yapabileceği belirlenmiştir. Gazeteci olmak bazı yükümlülükleri yerine getirmeyi gerektirir.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılıyorum: Evet artık basılı medya, dijital medya karşısında teknolojiye yenilmiştir. Haberi ve olayları anlık yayabilen internet medyası ve sosyal medya karşısında geleneksel medya devri yavaş yavaş kapanacaktır. Ancak geleneksel medya kültüründen gelen etik değerler, dijital medyada da devam ettirilmeli. Hız felakettir anlayışı ile hareket etmeli. Haberi en önce verme kaygısıyla hatalı, yanlış bilgi paylaşımı yapılmamalı.

(Olgaç, Cengiz. Kişisel Görüşme, 6 Haziran 2024)

Geyve Haber / Ali Arıcı

Geyve Haber Gazetesi ve geyvehaber.com internet sitesi sahibi, TİNGADER Sakarya Şube Yönetim Kurulu Üyesi Ali Arıcı, yapılan görüşmede düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılmıyorum: İşin ehli olanlar haberciliğe devam edecektir.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum: Amatörler aradan çıkacaktır. Gerçek haberciler mesleğe daha ciddiyetle sarılacaktır.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılıyorum: Reklam verenlerin giderek azalması nedeniyle gelirleri düşen haber sitelerinin yaşaması için devlet hibe yolu ile katkıda bulunmalıdır.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılmıyorum: Yeni iletişim mezunları iş bulamamakta, ekonomik sorunlar yüzünden genelde garsonluk yapmaktadırlar.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılıyorum: Personel maaşı ve sigorta primi yükü beraberinde internet haber sitelerinin azalmasına yol açacaktır.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Kısmen katılıyorum: Yanlış bilgi, çarpıtma haber, algı yönetimi gibi etik dışı gazeteciliğe karşı yeni yasadaki cezai yaptırımların ne derecede etkili olacağını zaman gösterecek.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum: Eline fotoğraf makinesi alan gazeteci değildir. Birikim ve deneyim şarttır.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılıyorum: İlerleyen zamanda teknolojinin hızına yetişemeyecek olan geleneksel medya kendiliğinden son bulacaktır.

(Arıcı, Ali. Kişisel Görüşme, 12 Haziran 2024)

Ek 3: İnternet Haber Sitesi Çalışanlarının Yeni Yasayı Değerlendirmesi

Sakarya’da internet gazeteciliği faaliyeti gösteren yayıncı kuruluş çalışanları ile yapılan görüşmelerde katılımcılar, dezenformasyon yasası ile yapılan yeni düzenlemelerin hukukî ve yapısal etkileri ve tartışmaları üzerinde görüşlerini açıklamışlardır.

Fısıltı Haberleri / Aslı Kılıç

İnternet haber sitesi fisiltihaberleri.com Haber Müdürü Aslı Kılıç, yapılan görüşmede düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılmıyorum: Bu yasanın çıkması yıllardır bekleniyordu. Yeni düzenlemeler; kişisel veri, hak ve özgürlüklerin korunmasını sağlamak amacıyla yapıldı. İnternet ortamının sağladığı denetimsiz özgürlük alanı, bir takım hukukî sorunlara yol açıyordu. Her geçen gün artan bilgi kirliliği, doğruluğundan emin olunmayan haber paylaşımları, toplumun doğru bilgiye ulaşmasını zorlaştırıyor. Yasanın, doğru olmayan bilgiyi yaymayı suç kapsamına almasıyla, artık sanal dünyaya bir çeki düzen gelecektir.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum: Düzenlemelerin getirdiği yükümlülükler, internet haberciliğinin kalitesini artıracaktır. İnternet haber sitesi çalışanlarının da ‘gazeteci’ olarak tanınması ve basın kartı alabilmelerinin yolunu açan yasa, bu yönde internet haberciliğinin gelişmesini sağlayacaktır.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Kısmen katılıyorum: Bir akıllı telefon, bir gönüllü muhabir ve editörle habercilik yapan internet siteleri, yasa gereği, iletişim alanlarından mezun en az iki personel istihdam etmek şartını yerine getirmek zorundalar. İnternet haber sitelerinin ilan-reklam alabilmesi için giderlerine bu iki istihdam için maaş ve sigorta primi de ekleneceğinden ekonomik yük getirmiştir. Ancak internet haberciliğini gereği yapabilmek için de bu asgari kadro şarttır.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılıyorum: İnternet haber sitesinin yayıncı, sorumlu müdürü ve yasal adresinin belirtilmesi, çalışanların iletişim alanlarından mezun olması, maaş ve SGK primlerinin

ödenmesi gibi yükümlölükler getirilmiştir. Haber sitesinin ilan reklam alabilmesi için getirilen bu koşullar, iletişim mezunları için istihdam fırsatı doğurmuştur.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılmıyorum: Bir internet haber sitesinde en az iki kişinin görev alması şartı, yayın sahibi için yük olarak görülmemeli. Bu iş tek başına yapılamaz, yapılsa dahi ne kadar verimli olur. Yeni yasa ile yükümlölüklerini yerine getiren haber siteleri bir kimlik kazanıyor. İlan reklam alabilmesi kolaylaşıyor.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılıyorum: Halkın doğru bilgiye ulaşma hakkı vardır. İnternet medyasında; gerçek olmayan bilgiyi yayma, çarpıtma ve yanlış yönlendirme etik dışı hareketler zaman zaman hukuksal sorunlara da neden oluyor. Yasa ile getirilen cezai yaptırımlar, dezenformasyona neden olan etik dışı bilgi yaymanın önüne geçilmesini sağlayacaktır.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum: Herkesin bu alana heves etmesi, bu işi gerçekten ve yapmak isteyen gazetecilerin önünü kesmekteydi. Yeni internet yasası ile getirilen düzenlemelerde artık kimin gazeteci olup olmadığı belirlenmiştir. Belirli bir adresi, sorumlusu, nitelikli kadrosu olan haber sitelerinin çalışanları gazeteci olarak tanımlanmıştır. Gazetecilik bilgi, eğitim ve tecrübe gerektiren bir meslek. Yasanın getirdiği bu koşullar, mesleğin itibarını koruyacaktır.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılıyorum: İletişimde internet medyasının hızına yetişemeyen geleneksel medya, yakın bir zamanda tamamen kaybolacaktır. Özellikle basılı gazetelerin satışları giderek düşüyor. Habere her an her yerden ulaşabilme imkânı sunan akıllı telefonlar, gazete okuma kültürünü bitirdi. Diğer geleneksel medya araçları olan radyo ve televizyonlar ise kendi internet medyaları ile dinleyici ve izleyicilerine ulaşmaya çalışıyor.

(Kılıç, Aslı. Kişisel Görüşme, 12 Haziran 2024)

LC Haber / Orhan Becan

İnternet haber sitesi lchaber.com Editörü Orhan Becan, yapılan görüşmede internet yasasının en çok tartışılan konularını ele alan maddelere yaklaşımını, verilen seçeneklerle yanıtlamış ancak yorum yapmaktan kaçınmıştır:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılıyorum.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılıyorum.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Kısmen katılıyorum.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılıyorum.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılmıyorum.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılıyorum.

(Becan, Orhan. Telefonla Görüşme, 11 Haziran 2024)

Sakarya Haber Ajansı / Mert Yavuz

Sakarya Haber Ajansı ve internet haber sitesi sakaryahaber.com.tr muhabiri Mert Yavuz, yapılan görüşmede şu düşüncelere vermiştir:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılıyorum.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılıyorum.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Kısmen katılıyorum.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılıyorum.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Kısmen katılıyorum.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir

-Katılıyorum.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılıyorum.

(Yavuz, Mert. Telefonla Görüşme, 11 Haziran 2024)

LC Haber / Yağmur Aysel Küçükküse

İnternet haber sitesi lchaber.com Sorumlu Yazı İşleri müdürü ve Sosyal Medya Uzmanı Yağmur Aysel Küçükküse, görüşmede şu düşüncelere yer vermiştir:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılıyorum: Hükümet hakkında haber yazar veyahut yayınlarken tereddüt etmek zorunda kalıyoruz. Sosyal medyacı kimliğimle bu beni alakadar etmezken aynı zamanda yazı işleri müdürü olmam, yayınlanan tüm haberlerde beni sorumluluk sahibi yapmaktadır.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Kısmen Katılıyorum: Yayın sahipleri için maddi açıdan kısmen zorluk yaratmış olup, çalışanlar için sigortalı net bir gelir imkânı sunduğunu söylemeliyim.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılıyorum: İmtiyaz sahipleri açısından maddi zorlukları olduğu doğrudur.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Kısmen katılıyorum: Çünkü bazı imtiyaz sahipleri bir şekilde bu yükün altına girebileceklerine inanıp istihdam sağlamaya çalışırken, bazıları bu duruma güçleri yetmeyeceği için ellerindeki ufak çaplı gelirleri de kaybetmiş bulunmakta. İstihdam sağlayabilecek durumda olan haber siteleri, her personel için asgari ücret uyguluyor. Ancak iletişim mezunlarının maaşı diğer özel sektör çalışanlarından daha fazla olması gerekir.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılıyorum: Zaten yeni yasa maddelerinin içerisinde de bulunduğu gibi Sakarya'yı baz aldığımızda banner ilanı alabilmek en az iki veya resmî ilan alabilmek için en az 8 personel istihdam şartı gelmiş bulunmakta. Bu madde başlı başına sorumuzun cevabını vermektedir.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Kısmen katılmıyorum: Fakat medyada etik kurallarına yalnızca tanınan kişiler için duyulan haberlerde işe yaradığını düşündüğümü söylemeden geçmem etik olmaz. Çünkü genç yaşta bir evde yanarak ölen bekar çiftin haberi, kimlikleri hem yazılı hem görsel açıdan sansüresüzce yayınlandığında bunun hesabı sorulmazken gerek tv dünyasında oyuncu gerek siyasi gerekse başka bir alanda ün kazanmış kişiler hakkında yanlışlıkla dahi yapılan yanlış haberlerin hesabı gün geçmeksizin sorulmaktadır.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir

-Katılıyorum: Tarafsız olmak bir yana öyle can alıcı haberlerle karşılaşp olabildiğince sade ve yorumsuz yazı yazmanın kolay olduğunu söyleyemiyorum. Ufak bir örnek verecek olursam, bir hayvanın veya bir çocuğun istismar haberi geldiğini düşünelim. Bunlar en masum varlıklarımız. Bunu bilgi verir şekilde soğuk kanlılıkla yazabilmek, sansürsüz görüntüleri görmek belki zaman zaman çekmek inanın çok zor.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Kısmen katılıyorum: Baskı süreci günümüz uzay çağı teknolojisi için oldukça yavaş ve eksik kaldığından gazetelerin satış oranlarını çok düşürmüştür. Fakat duruma kısmen katılıyor olmanın sebebi belki de gazetelerin dergiler gibi özelleşip yer yer ayda bir ya da haftada bir olmak şartıyla yayınlanabileceğini tahmin ediyorum. Geleneksel medyayı da silip atmak istemeyeceklerini düşünüyorum.

(Küçükküse, Yağmur. Kişisel Görüşme, 11 Haziran 2024)

1.3. İletişim Alanındaki Kurumların Yeni Yasayı Değerlendirmesi

Dezenformasyon yasasının internet gazeteciliğine etkileri ve tartışmaların araştırıldığı bu çalışmada, BİK Sakarya İl Müdürlüğü, Anadolu Ajansı Sakarya Bölge Müdürlüğü ve Anadolu Ajansı Parlamento Haberleri Müdürlüğü ile görüşülerek düşüncelerine başvurulmuştur.

Basın İlan Kurumu / İbrahim Çorbacı

Sakarya yerel gazeteleri ve haber ajansındaki görevlerinden sonra BİK Sakarya Şube Başkanlığı'na getirilerek burada 3 yıldır görev yapan İbrahim Çorbacı, araştırma sorularını değerlendirerek görüşlerini şöyle açıklamıştır:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılmıyorum.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılmıyorum: Yeni yasa merdiven altı tabir edilen internet sitelerini engellemiştir.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılıyorum: Yeni yasayla birlikte İletişim mezunları iş bulma imkanına kavuştu.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılmıyorum: Bir internet sitesinde zaten en az iki kişi görev almalıdır.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılıyorum.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir

-Katılıyorum.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılmıyorum: Her ikisi beraber devam edebilir.

(Çorbacı, İbrahim. Kişisel Görüşme, 12 Haziran 2024)

Anadolu Ajansı / Yücel Veliöğlu

AA Sakarya Bölge Müdürü Yücel Veliöğlu, araştırma sorularına verdiği yanıtlarda şu görüşlere yer vermiştir:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılmıyorum: Yeni yasa basın özgürlüğünü kısıtlamıyor. Basın sadece işini yaptığı sürece her zaman özgürdür. Ancak bu özgürlük başkalarının haklarını çiğnememeli, habercilik tek taraflı yapılmamalı. Böyle yapılıyorsa da bir denetleyici kesinlikle bulunmalı.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum: Günümüzde herhangi bir yetkinliğe haiz olmadan isteyen herkes internet gazeteciliği yapabiliyor ve hiçbir yaptırımla da karşılaşmıyor. Yeni düzenlemeler hem eleman istihdamı getirecektir hem de mesleğin kalitesini artıracaktır.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılmıyorum: İlk bakışta bir yük getirecek gibi görünse de düzenlemeye ayak uydurduklarında daha fazla destekten ve reklamdan faydalanabileceklerdir. İnternet gazeteciliği demek bir iki haber ajansına abone olup, onların haberlerini siteye yükleyip, kurum ve kuruluşlardan gelen bültenleri herhangi bir emek zaman harcamaksınız kullanmak demek değildir.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılıyorum: Resmi ilan ve reklamı daha hızlı alabilmek için iletişim mezunu almaları gerekecektir. Bu da hem istihdamı hem de kaliteyi artıracaktır.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılmıyorum: Bu gerekli bir düzenlemedir. Her önüne gelen internet gazeteciliği adı altında tek başına bir internet sitesi kurup faaliyet gösterememeli. Personel sayıları tabii ki artacaktır ve artması da gerekmektedir. Bu paralelde gelirleri de artış gösterecektir.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Kısmen Katılıyorum: Sadece düzenleme ile değil basın meslek örgütlerinin etik sorunlarla ilgili çalışma yapması ve gerektiğinde yaptırım uygulaması gerekmektedir.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir

-Katılıyorum: Gazetecilik bu alanda gerekli eğitim almış, donanıma sahip, basın meslek ilkelerini bilen ve buna göre yayın/yayın yapan kişilerden oluşmalıdır.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılmıyorum: Geleneksel medya kendisini yenileyerek, çağa ayak uyduracaktır. Her ne kadar geleneksel medya son dönemde kitle iletişim araçlarında tercihen düşüş gösterse de devri bitmeyecektir.

(Velioğlu, Yücel. Kişisel Görüşme, 13 Haziran 2024)

Anadolu Ajansı – TBMM / Atakan Çelik

AA Parlamento Haberleri Müdür Yardımcısı Atakan Çelik, araştırma sorularını değerlendirerek şu görüşlere yer vermiştir:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılmıyorum: Bu alanda yapılan düzenleme yeterli değildir. Çok geniş bir alan olduğu için bu alanda düzenlemeler yapılması gerekli ve zaruridir. Aksine o kadar hızlı bir gelişme yaşanıyor ki bu alandaki yasaların sürekli revize edilmesi gerekmektedir. Özellikle Dünyada başlayan “Dijital Devrim” ile bu alanda büyük boşluklar yaşanmaktadır.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum: Bu düzenleme yapılmadan önce merdiven altı internet haberciliği yapılırken bu düzenleme ile yasal bir çerçeve getirilmiştir. Ekonomik ve sosyal zorluklarla birlikte haberciliğin daha kaliteli yapılmasına olanak sağlayacaktır.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılıyorum: Daha önce belli sayıda personel zorunluluğu yokken şimdi en az 4 personel çalıştırma zorunluluğu getirilmiştir. Bu da internet haber sitesi sahiplerine ekonomik sıkıntı olarak yansımıştır.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılıyorum: Birden fazla kişi bu kurumlarda kendilerine iş bulabileceklerdir.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılıyorum: Yukarıda açıkladığım sebeplerden dolayı.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Kısmen katılıyorum: Bu konuda kararsızım. Bunu zaman gösterecektir.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir

-Katılıyorum: Gazetecilik mesleği, bir dönem usta çırak ilişkisi ile devam edilirken günümüzde bu biraz daha akademik bir dinamiğe evrilmiş görünüyor. Dijital medya argümanlarını kullanan, en az bir dil bilen yeni nesil gazeteciler ortaya çıkmıştır.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılıyorum: Artık dünya Dijital Devrimle yeni nesil gazeteciliğe evrilmiştir.

(Çelik, Atakan. Telefonla Görüşme, 16 Haziran 2024)

Ek 4: Uzmanların Yeni Yasayı Değerlendirmesi

Dezenformasyon yasasının internet gazeteciliğine etkileri ve tartışmaların araştırıldığı bu çalışmada uzman görüşlerine de başvurulmuştur. Yapılan anket çalışmasında İletişim bilimleri alanında eğitim veren akademisyenler, kendilerine yöneltilen araştırma sorularını değerlendirerek görüşlerini açıklamışlardır.

Sakarya Üniversitesi / Doç. Dr. Mikail Uğuş

SAÜ İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mikail Uğuş, yapılan görüşmede Dezenformasyon Yasası ile ilgili tartışılan konulara yaklaşımını şu yanıtlar ile göstermiştir:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılmıyorum.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Kısmen Katılıyorum.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılmıyorum.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılıyorum.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Kısmen Katılıyorum.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılıyorum.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir

-Kısmen Katılıyorum.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılmıyorum.

(Uğuş, Mikail. E-Posta Yoluyla Görüşme, 15 Haziran 2024)

Sakarya Üniversitesi / Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mustafa Öztunç

SAÜ İletişim Fakültesi İletişim ve Tasarımı Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mustafa Öztunç, yapılan görüşmede şu düşüncelere yer vermiştir:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılmıyorum: Yalan haber, dezenformasyon yaparsan kısıtlama getirilmiş. Bu da toplumu korumak için. Bunun dışında basın özgürlüğünü kısıtlayıcı bir durum söz konusu değil.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum: En azından yeni düzenlemeler başı boşluğu ortadan kaldırmaya ve internet üzerinden yayın yapan kuruluşların kendilerine çeki düzen vermelerine imkân sağlamıştır.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılmıyorum: Tam aksine süreci sağlıklı tamamlayan internet yayıncılığına resmi ilan yolu açılmıştır.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılıyorum: Yeni düzenlemeye göre kuruluşlarda İletişim Fakültesi mezunu kişilerin istihdamına imkân sağlanmıştır.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılmıyorum: İnternet gazeteciliğinin de kendini geliştirmesi, istihdama imkân sağlaması açısından da bu yük sayılmamalıdır.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılıyorum: Düzenleme ile yapılan aslında bir manada etik sorunların önüne geçmektir. Haberi çarpıtmak, gerçek mecrasından uzaklaştırmak, halkı kandırmak ciddi bir etik sorundur.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum: Gazetecilik, doğruluğu şiar edinmiş, hakikatin peşinde koşan, etik değerlere sahip toplumu bilgilendirme, eğitme, farkındalık oluşturma gibi amaçları

olan bir meslektir. Bu nedenle bu tür özelliklere ve birikime sahip olmayan insanlardan gazeteci olmaz.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılıyorum: Dünyada başlayan bu dönüşüm hızlı bir şekilde ilerlemektedir. Kâğıdın yerini elektronik ortamlar almıştır. Konvansiyonel olan her şey artık dijital ortamlardadır. Ama gazetecilik mesleği devam etmektedir.

(Öztunç, Mustafa. Kişisel Görüşme, 12 Haziran 2024)

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi / Zuhale Erol

SUBÜ Sapanca MYO Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü Öğretim Görevlisi Zuhale Erol, yapılan görüşmede dezenformasyon yasasının tartışmalı konuları üzerindeki görüşlerini şöyle ifade etmiştir:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Kısmen Katılıyorum.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Kısmen Katılıyorum.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılıyorum.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Kısmen Katılıyorum.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılıyorum.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Kısmen Katılıyorum.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir

-Katılıyorum.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılmıyorum.

(Erol, Zuhal. WhatsApp Yoluyla Görüşme, 14 Haziran 2024)

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi / Zülfikar Özçelik

SUBÜ Sakarya MYO Gazetecilik ve Habercilik Bölüm Başkanı Öğretim Görevlisi Zülfikar Özçelik, yapılan görüşmede Dezenformasyon Yasasının en çok tartışılan konuları üzerindeki görüşlerini şöyle açıklamıştır:

1- İnternet Yasası, basın özgürlüğünü kısıtlamıştır.

-Katılmıyorum: Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun yürürlüğe girmesinde önemli birçok düzenleme getirilmiştir. Ancak tartışmalara konu olan dezenformasyonla ilgili hapis cezası ister istemez internet yayıncılarını da düşündürmektedir. Dezenformasyon adeta internet terörü gibi algılanmalıdır. Çünkü bilerek yalan veya çarpıtılmış bir bilginin yayılmaya çalışılması bir insanın onuruna ve hatta canına saldırı haline dönüşebilir. Bu nedenle mücadele şart, belki de kanun koyucu da bunun önüne geçmek için caydırıcı olması açısından hapis cezası getirmiştir. Fakat bunun ölçüsü kanunda net olmadığı için nereye kadar fikir özgürlüğü nereye kadar dezenformasyonun yıkıcı gücü olacak burada bir gri alan var. O nedenle kanunun biraz daha somutlaştırılmasında fayda var. Diğer taraftan internet haberciliği yapanların da bu hassasiyetle bir özdenetim içinde olarak haberleri yayınlamalarını sağlayacaktır.

2- Yeni düzenlemeler internet haberciliğinin gelişimine katkı sunmuştur.

-Katılıyorum: Bu kanunla uzunca bir süredir, basılı gazeteler gibi süreli yayın haklarından faydalanmak isteyen internet haber siteleri nihayet bu yasal yapıya kavuşmuş oldular. Her ne kadar bazı koşullar ve öne sürülen zaman internet haber sitelerini tatmin etmiş olmasa da ileriye dönük daha kurumsal bir yapıya kavuşmasında itici güç olacaktır.

3- Yeni yasa, internet haber sitelerine ekonomik yük getirmiştir.

-Katılmıyorum: Kanunun amacı ekonomik bir yük getirmekten ziyade kanuni bir alt yapıya kavuşulmasını sağlamak diye düşünüyorum. Üstelik uzun yıllar resmi ilan almak, basın kartına sahip olmak gibi özelliklerden mahrum kalan bu siteler bu

taleplerine kavuşacaklar. Ancak elbette personel çalıştırma zorunluluğu bazı küçük ölçekli haber sitelerini olumsuz etkileyecektir.

4- Yeni yasa ile iletişim mezunlarına istihdam alanı açmıştır.

-Katılıyorum: Evet, bu öğrencilerimiz açısından oldukça iyi bir istihdam alanı oluşturdu. Az öncede ifade ettiğim gibi personel zorunluluğu getirildi. İletişim Fakültesi mezunlarımız hemen istihdam edilip Fikir İşçisi sıfatıyla basın kartı sahibi olabiliyorlar. Her ne kadar Meslek Yüksekokulları mezunu öğrencilerimiz için mezun olduktan sonra 6 ay çalışmış olma şartı varsa da bunun da bir aşama olduğunu ilerde 3 aya düşürülmesini veya stajda geçen sürenin buna sayılmasını umud ediyorum. Nihayetinde bizim öğrencilerimiz zaten 4 ay boyunca işletmede mesleki eğitim dersimiz kapsamında sektörde uygulamalı eğitim görüyor ve sigortalarını üniversitemiz ödüyor. Buna bir de zorunlu yaz stajını da eklediğimizde ki bu da 30 iş günü oluyor. Toplamı bu konuda yeterli olur diye düşünüyorum. Zira o işletme o öğrenciden memnunsa bu sürecin sonunda işe alım yapabilir.

5- Yeni Yasa internet gazeteciliğine personel yükü getirmiştir.

-Katılmıyorum: Buna yük dememek lazım, toplumu etkileyen önemli bir alan olan gazeteciliği sadece bir tuşa basma olarak sınırlandırmamak lazım, muhabiri, editörü haber müdürü grafiker bunların hepsi bir kişi olmamalı. Yapılan bir haber birkaç elden ve gözden geçmeli. Dolayısıyla kurumsal bir yapıya kavuşmak için personel yük değil ihtiyaç olmuştur.

6- Yeni düzenleme, medyada etik sorunlarına çözüm olacaktır.

-Katılmıyorum: Bunu umut edebiliriz ancak etik sorunların önüne geçmek için yasal düzenlemeler hiçbir zaman tek başına yeterli olmayacaktır. Önce sektörde çalışanların etik eğitiminden geçmesi ve bunları sahiplenmesi gerekiyor. Bu hassasiyet olursa sonrasında gerek kendi kendini kontrol etmesi gerekse işletme içindeki özdenetim süreçleriyle etik ihlallere de düşülmeyecektir. Ne yazık ki hızlı olmak, sansasyonel olmak ve elbette çok tıklanmak adına yapılan birçok etik ihlal var. Bu kanun bunlarla ilgili bir çözüm sunmuyor. Belki bilgi kirliliğine karşı bir fren sistemi olsa da etik sorunların önüne geçmede devlet ve basın kuruluşları mutlaka ortak bir noktaya gelecek çalışmalar yapmalı. Çünkü basın faaliyeti bir kamu hizmetidir. Tıklanma veya beğenilme furiasına teslim olmayacak kadar önemlidir.

7- Gazetecilik herkesin yapabileceği meslek değildir.

-Katılıyorum: Gazetecilik düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamında herkesin yapabileceği bir iş olarak kabul edilse de bunun belirli bir düzenlemeye muhtaç olduğu gerçektir. Sektörde “alaylı ve mektepli” kavramlarımız var. Özellikle geçmişte birçok duayen gazetecimiz alaylı kategorisinde büyük gazetecilik işlerine imza atmışlardı. Ben açıkçası alaylı gazeteciliği önemsiyorum. Ancak devir değişti, gazetecilik pratikleri de değişti, teknolojinin imkanlarıyla beklentiler de değişti. Usta çırak ilişkisi eskisi gibi var mı? Buna var diyemem. Alaylı olup çok şey öğrendiğimiz kitapları olan, makaleleri arşivlenen, araştırmacı gazetecilerimiz artık eskisi gibi yok. Haliyle çırak yetiştirecek usta da pek yok. Dolayısıyla gazetecilik hassasiyetiyle şekillenen kişi sayısı azalsa da sektöre dahil olan kişi sayısı artıyor. Bu da mesleki güvenilirlik ve toplumsal fayda konularında istenmeyen örnekler neden oluyor. O nedenle ben bir gazetecinin artık hem mektepli hem de alaylı olması gerektiğine inanıyorum. En azından üniversitelerde hala bu işin nasıl olması gerektiği, habere nasıl yaklaşılması, etik ilkeler, kanunlar, toplumsal yapı gibi birçok konu anlatılıyor. Bu da yetmez, o öğrenci mekteple birlikte alaylı gibi sahada toz yutmalı. Biz de üniversite olarak bunu yapmaya çalışıyoruz. Öğrencilerimize teorik ve pratik eğitim vermekle birlikte en az bir dönem tam zamanlı işletmeye eğitime gönderiyoruz.

8- İnternet gazeteciliği geleneksel medyanın devrini bitirecektir.

-Katılmıyorum: Radyo çıktığında gazetenin devri bitecek denildi, bitmedi. Televizyon çıktığında radyonun devri bitecek denildi, bitmedi. İnternet çıktığında televizyonun devri bitecek denildi bitmedi. İnternetin ve sosyal medyanın yaygınlaşması ve özellikle pandemi sürecinde basılı gazetelerin tirajlarının düştüğü bir gerçek ancak yakın bir zamanda tamamen basılı gazetelerin tarih olacağını düşünmüyorum. Bunun en önemli nedeni, insanların internete yönelmesi artsa da güvenilir ve okuma keyfi açısından basılı gazetelerin varlığının devam edeceği kanaatindeyim.

(Özçelik, Zülfikar. Kişisel Görüşme, 14 Haziran 2024)

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Süleyman Levent BAYRİ	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Anadolu Üniversitesi
Fakülte	İktisat Fakültesi
Bölümü	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Makale ve Bildiriler	
1. Bayri, S.L (2025). Toplumun Göçmenlere Bakış Açısında Medyanın Etkisi: Sakarya İli Örneği, BİLTEK XI 2025-Uluslararası Bilimsel Araştırmalar ve Güncel Gelişmeler Kongresi, 25-26 Mayıs 2025, Ankara, Yayımlanmış Bildiri Kitabı, s.309-342, https://www.biltek.org/_files/ugd/614b1f_1313a398aa784987b416d713a2ee4bdf.pdf	